BBC

ŁĄKA KWIETNA OD A DO Z: WYSIEJ DYWAN PEŁEN KWIATÓW

Marzec 3 (84)/2026

Gardeners' World

EDYCJ KA

Czas na
KROKUSY

Wiosenne cięcie

TESTUJEMY
MINI PILARKI

TWÓRZ OGRÓD BEZ STRESU
uprawa kwiatów od podstaw

Rabaty i balkony dla zapylaczy

Marzec 3/2026
cena 19,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636
03
9 772391 838166

MŁODZI W OGRODZIE
Arit zastanawia się, jak wychować nowe pokolenie ogrodników

SZKLARNIA
Alan doradza, czym się kierować przy wyborze szklarni

DRZEWA
Carol prezentuje swoje ulubione drzewa do ogrodów

egzemplarz.pl 912b4c830e

W.LEGUTKO

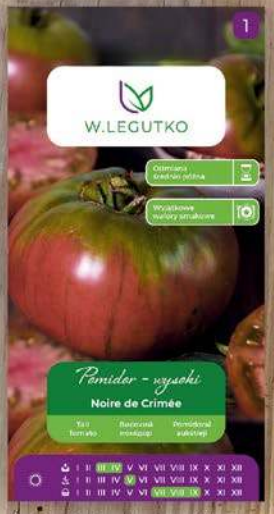
Twój ogród, Twój wybór –

NASIONA POMIDORÓW PONAD 40 ODMIAN

Nowość

Black Beauty

Noire de Crimee

Malinowy Olbrzym

Oxheart orange

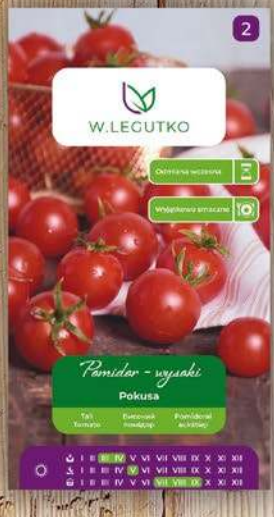
Nowość

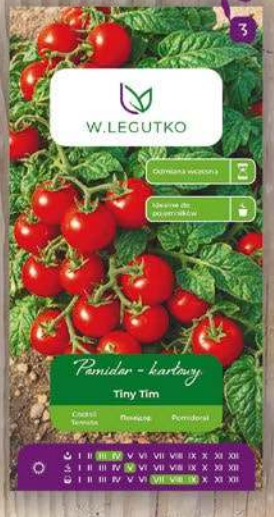
Black Cherry

Yellow Pearshaped

Pokusa

Tiny Tim

Obserwuj nas!

/w.legutko

www.esklep.legutko.com.pl

eprasa.pl 912b4c830e

Prenumerata

Gardeners' World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zamów prenumeratę
Gardeners' World. Edycja Polska
w wersji drukowanej
lub elektronicznej na
www.UlubionyKiosk.pl

Welcome

Za nami obfite opady śniegu i mroźny początek roku. Jednak w tym miesiącu już nie powinniśmy mieć wątpliwości, że zima jest w odwrocie. W marcu oficjalnie witamy wiosnę! Biel, szarość i brązy lada chwila przestaną dominować w krajobrazie, bo spod topniejącej pokrywy wreszcie odważnie wychylają się przebiśniegi, różnokolorowe krokusy (str. 22) czy kosaćce żyłkowane.

Nadszedł wreszcie najwspanialszy czas dla właścicieli ogrodów i miłośników roślin – czas wysiewów nasion, wiosennych porządków oraz obsadzania pojemników pierwszymi sezonowymi gatunkami. Czas, gdy kiełkuje nam w głowie mnóstwo nowych pomysłów i mamy pełno planów na najbliższe miesiące. Dlatego w tym wydaniu magazynu Monty podpowiada, od czego rozpocząć przygotowywanie rozsady warzyw (str. 26), a Alan dzieli się swoim doświadczeniem i tłumaczy, na co zwrócić uwagę przy zakupie szklarni (str. 88) i prowadzeniu upraw pod osłoną. Carol pokazuje swoje ulubione drzewa (str. 70), bez których trudno sobie wyobrazić prawdziwy ogród, a Frances i Nick skupiają się na kwiatach, z których w łatwy sposób można wyczarować wielobarwne rabaty (str. 38) lub łany w postaci łąk kwietnych (str. 44).

Jak widać, w tym numerze nie brakuje inspiracji i porad ekspertów. Jednak pragnę jeszcze zwrócić szczególną uwagę na artykuł Arit i felieton Hafsah. Arit opisuje (str. 32), jakie działania podejmuje, by wprowadzać nowe pokolenia w tajniki ogrodnictwa, a hortolożka Hafsah (str. 56) tłumaczy, jak dobroczynny wpływ na wyobraźnię i psychikę człowieka mają kontakt z naturą, pielęgnacja roślin, a nawet drobne, z pozoru mało istotne czynności. Hafsah wspomina, że zarówno w szkołach, jak i w codziennym życiu więcej uwagi powinno się poświęcać na relacje z przyrodą. Sposobów na zainteresowanie młodych ludzi światem roślin i zwierząt jest wiele; nie trzeba posiadać wielkiego ogrodu, wystarczy grządka na działce, miejski ogród społecznościowy czy nawet parapet, na którym zmieści się kilka doniczek. Z jednego opakowania nasion można wyczarować nie tylko piękne okazy, ale przy okazji spowodować, że w młodym sercu zakwitnie pasja do roślin. Twórzmy więc zieleń nie tylko dla siebie; bądźmy otwarci i dzielmy się z innymi naszą miłością do roślin. Wiosna to idealny czas na rozpoczęcie takiej przygody!

Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Frances Tophill
Ogrodniczka, specjalistka od roślin, prezenterka programu Gardeners' World i autorka książek. Frances promuje działania na rzecz ochrony środowiska i uczy jak pielęgnować rośliny.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 912b4c830e

SPIS TREŚCI

Marzec 2026

LUBIMY

8 **Gwiazdy marca**
16 **Zakątki w wiosennej tonacji**
18 **Rabaty spod dłuta rzeźbiarza**
22 **Krokusy**

INSPIRACJE

26 **Nowy początek**
Monty sieje rośliny jadalne
32 **Nowe pokolenie ogrodników**
Arit podpowiada, jak je wychować
38 **Ogród bez stresu**
Uprawa kwiatów
44 **Mistrzowskie kompozycje**
Zakładanie łąki kwietnej
48 **Donice pełne smaków**
Łączenie warzyw i roślin ozdobnych
64 **Ogród czytelnika**
Przytulny przedogródek
70 **Pora zapuścić korzenie**
Ulubione drzewa Carol
76 **Cięcie roślin**
Odmładzanie krzewów
80 **Cięcie roślin**
Formowanie ostrokrzewu
83 **Test narzędzi**
Akumulatorowe mini pilarki
88 **Szklarnie**
Wybór konstrukcji i wyposażenia
93 **Ogrodowe suszarki na pranie**
Zalety i wady 12 modeli
104 **Jadalne chwasty**
Przepisy z pędami chmielu

FAUNA W OGRODZIE

57 **Rabata dla zapylaczy**
60 **Balkon dla zapylaczy**

WŁASNE UPRAWY

96 **Tam, gdzie rośnie szczęście**
101 **Wysiew i pikowanie pomidorów**

FELIETON

24 **Cały Monty**
56 **Nasze korzenie**
121 **Opowieści Titchmarsha**

70
Carol wyjaśnia, co trzeba wziąć pod uwagę, wybierając drzewa na swoją działkę i zdradza, jakie są jej ulubione gatunki

48
Poznaj metody **Lucy** na stworzenie w donicach kompozycji z roślin ozdobnych i jadalnych

38
Skorzystaj z porad **Frances** i naucz się wysiewać kwiaty, aby zaoszczędzić i uzyskać rabaty pełne kolorów

eprasa.pl 912b4c830e

TEMATY Z OKŁADKI

Zdjęcie: Jason Ingram

22
76, 80
83
38
57, 60
44
32, 88, 70

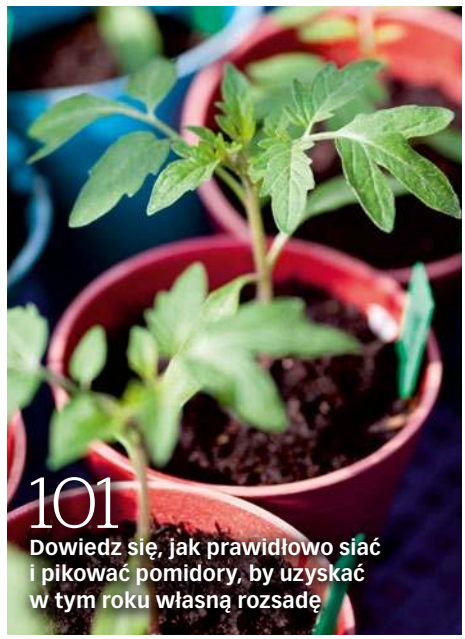
44
Nick tłumaczy, jak uzyskać harmonijne zestawienie roślin przy zakładaniu łąki kwietnej

57
Załóż rabatę dla zapylaczy, wybierając rośliny kwitnące o różnych porach i odpowiadające różnym owadom

83
Poznaj wyniki testu akumulatorowych, poręcznych mini pilarek, aby cięcie roślin stało się przyjemną czynnością

101
Dowiedz się, jak prawidłowo siać i pikować pomidory, by uzyskać w tym roku własną rozsadę

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS

Plan działań

106 Podziel funkie

107 Przytnij forsycje

108 Uporządkuj rozchodniki

109 Podziel przebiśniegi

110 Posadź rośliny alpejskie

111 Wysiej papryczki chili

112 Wysiej bakłażany

113 Przesadź byliny

114 Wysiej marchew

115 Posadź truskawki

116 Zadbaj o kwiaty w domu

pytania i odpowiedzi

117 Eksperci radzą czytelnikom

PRENUMERATA s. 53

eprasa.pl 912b4c830e

Lista zakupów

▲ Ratanowe kosze Lovely Baskets

Ratanowe kosze to ponadczasowy sposób na wyeksponowanie roślin w ogrodzie, na tarasie czy przy wejściu do domu. Naturalny splot pięknie podkreśla zieleń liści i delikatność kwiatów, wprowadzając spokojną, harmonijną atmosferę. Kosze z oferty Lovely Baskets łączą estetykę z trwałością i doskonale sprawdzają się przez cały sezon. To prosty detal, który zmienia przestrzeń i sprawia, że ogród staje się jeszcze bardziej zapraszający.

www.lovelybaskets.pl

▶ Katalog Roślin Drzewa, krzewy, byliny

Praktyczny przewodnik do świadomego planowania ogrodu, tarasu i balkonu. Zawiera 2 872 sprawdzone gatunki i odmiany z polskich szkółek, czytelne opisy, zdjęcia, szkice sylwetek oraz 107 gotowych aranżacji. Dodatkowe oznaczenia roślin przyjaznych owadom i odpornych na suszę oraz zalecenia ochrony biologicznej wspierają tworzenie trwałej, nowoczesnej zieleni.

www.sklep.zielentozycie.pl

◀ Ziemia uniwersalna COMPO SANA

Uniwersalne, idealnie skomponowane podłoże do sadzenia wszystkich roślin w ogrodzie i domu. Ekskluzywna receptura oparta na wyselekcjonowanych frakcjach torfu zawiera dodatki uszlachetniające, które pozytywnie wpływają na rozwój roślin. Startowa dawka nawozu zapewnia dostęp do składników pokarmowych przez 8 tygodni od posadzenia rośliny. Wulkaniczny perlit rozluźnia i spulchnia podłoże, dzięki czemu zapewnia dostęp powietrza, wody i składników pokarmowych do korzeni. Aktywator korzeni stymuluje rozwój systemu korzeniowego i zapewnia stabilny wzrost. Dostępna w workach 5, 10, 20, 40 i 60 l.

www.compo.pl

▲ Zestaw mini szklarni i narzędzi do wysiewu sadzonek w domu

Ten wszechstronny zestaw to idealny wybór dla każdego, kto chce zorganizować efektywną i wygodną przestrzeń do wysiewu sadzonek w domu. Przezroczyste pokrywy, wyposażone w otwory wentylacyjne zapewniają odpowiednią wilgotność rozsad oraz chronią je przed szkodliwymi owadami.

www.stamats.pl

▶ Olej Neem na ziemiórki

100% naturalny, nierafinowany, tłoczony na zimno olej z ekologicznych nasion drzewa miodli indyjskiej. Pozwala w naturalny, ekologiczny oraz co najważniejsze bezpieczny sposób zwalczać popularne szkodniki i chronić rośliny uprawowe i ozdobne. Bezpieczny dla ludzi, zwierząt oraz pożytecznych zapylaczy odwiedzających ogród.

www.rajogrodnika.pl

◀ Sekator bezszczotkowy 18V ONE+™ HP w zestawie z akumulatorem i ładowarką

Wykona do 1500 cięć na jednym ładowaniu akumulatora. Lampka LED zwiększa widoczność podczas przycinania wewnątrz ciemnych krzewów. Ergonomiczny uchwyt z dodatkowym wyprofilowaniem zapewnia większy komfort i lepszy chwyt.

www.ryobitools.eu

eprasa.pl 912b4c830e

▲ Pomidor Mieszanka typu cherry

Mieszanka nasion karłowych odmian pomidora tworzących drobne, kuliste owoce barwy czerwonej i żółtej. Idealny do uprawy w donicach na balkonach i tarasach.

www.esklep.legutko.com.pl

▶ Ziemia do siewu i pikowania

Podłoże do wysiewu nasion i pikowania, przeznaczone do przygotowania i uprawy rozsad roślin warzywnych i ozdobnych. Dostarcza składników niezbędnych w pierwszym okresie wzrostu. Ziemia polecana jest do produkcji rozsady pomidora, ogórka, papryki, kapustnych, sałaty, selera i innych warzyw, a także kwiatów takich jak cynie, astry, nagietki, aksamitki, nasturcje, malwy, goździki i inne; w podłożu bardzo dobrze rosną również zioła. Opakowanie: 20 l.

www.planta.pl

◀ Piła łańcuchowa Bosch GKE 18V-40

Akumulatorowa piła łańcuchowa to idealne rozwiązanie do wszystkich prac ciesielskich i stolarskich oraz do prac w ogrodzie. Jej mocny silnik bezszczotkowy zapewnia wysoką wydajność przy niskim poziomie hałasu, co umożliwia pracę w obszarach, w których ważne jest zachowanie ciszy, takich jak tereny mieszkalne czy tereny wokół firm – wszystko to bez emisji spalin.

www.bosch-professional.com

▼ Ogórek Atomic Mieszaniec F1

Średnio wczesna odmiana mieszańcowa, ceniona za plenność, walory smakowe oraz odporność na choroby. Charakteryzuje się grubo-brodawkowymi, jasnozielonymi owocami z białymi smugami do 3/4 długości. Owoce są wyrównane, bez tendencji do przerastania na grubość, co zapewnia jednolitość zbiorów.

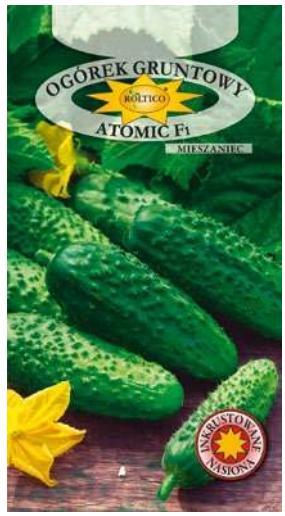
www.roltico.pl

◀ ICON: Nowa seria angielskich szklarni Hall

Najpopularniejsze modele szklarni Halls przeszły spektakularną metamorfozę. Co się zmieniło? Mają wyższą ścianę boczną i drzwi, niski próg, szerokie rynny, wzmocnioną kalenicę, większe nachylenie dachu i nowoczesny wygląd. Dzięki tym zmianom zyskujesz więcej komfortu, bezpieczeństwa i funkcjonalności podczas odpoczynku i uprawy warzyw.

www.topszklarnie.pl

◀ Potrójna budka lęgowa dla ptaków

Trzypiętrowy domek lęgowy dla ptaków. Budka ma wymiary 60 x 15 x 13,5 cm. Posiada trzy otwory do wejścia ptaków, które stanowią osobne piętra budki, dzięki temu w budce lęgowej może zagościć kilka ptaków. Budka będzie stanowiła piękną dekorację ogrodu, tarasu, jak i balkonu. Domek można powiesić za pomocą haczyka.

www.orionagd.pl

◀ Lampa LED 30W do uprawy roślin

Lampa wykorzystuje szczególne spektrum oświetleniowe, które wspomaga zdrowy rozwój roślin. Dzięki temu rośliny mogą efektywnie przeprowadzać fotosyntezę, co prowadzi do ich szybkiego i naturalnego wzrostu. Dzięki osobnym, giętkim głowicom możesz dostosować ustawienie światła do każdego etapu wzrostu roślin, wspierając ich rozwój od młodych sadzonek po dorosłe rośliny.

www.elektrosalon.pl

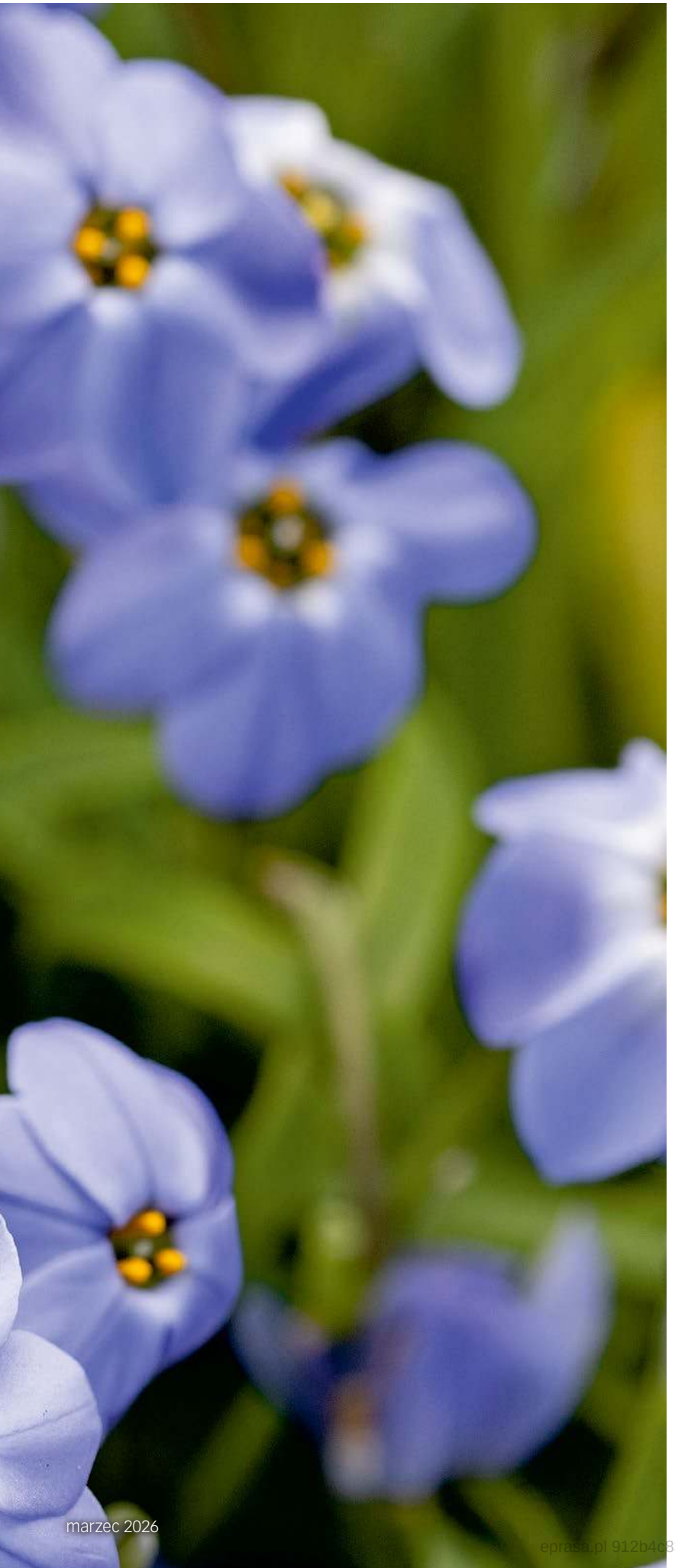
eprasa.pl 912b4c830e

“Był to jeden z tych marcowych dni, gdy słońce piecze, a wiatr mrozi”

Karol Dickens

epra...pl 912b4c830e

Lubimy marzec

W mitologii greckiej Eol był władcą wiatrów i mieszkał na pływającej wyspie w pobliżu Sycylii. Ciągle wplątywał się w intrygi olimpijskich bogów, którzy chcieli, żeby zdmuchiwał statki w tę albo w tamtą stronę. Wspominam o nim, bo w marcu sporo wieje: Eol jest zajęty rześkimi południowo-zachodnimi podmuchami i kąsającymi północno-wschodnimi wiatrami. Niektóre dni są łagodne, ale nie daj się skusić, by wystawiać na zewnątrz delikatne rośliny – wszystko może się zmienić w mgnieniu oka. Cierpliwości, bo wiosna już nadchodzi, ale potrzebuje jeszcze chwili.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Ifejon (*Ipheion*) 'Rolf Fiedler'

Z jakiegoś dziwnego powodu dopiero niedawno przekonałem się do ifejonów. Może wcześniej odstraszała mnie nierozsądna liczba samogłosek w nazwie (albo bezczelne łamanie zasady „i" przed „e", chyba że po „c"), ale cokolwiek to było, teraz nadrabiam z nawiązką i posadziłem setki cebulek tych uroczych roślin, gdzie tylko się da. Nawet teraz, kiedy wyglądam przez okno gabinetu, widzę rząd glinianych mis, gotowych uwolnić miodowo pachnące kwiaty o delikatnych kolorach. Są równie czarujące na skalniakach, co w żwirowych ogrodach.

Cebulki ifejonów posadź jesienią. Potrzebują bardzo dobrego drenażu, więc podsyp je solidnie żwirem. Najlepiej rosną w słońcu.
Wysokość x Szerokość 15 cm x 2 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 912b4c830e

ZŁOTY BLASK

Nadchodzą narcyzy. Wiem, że w naszych ogrodach już od kilku tygodni pojawiały się pojedyncze sztuki, ale od teraz aż do kwietnia możesz się spodziewać tego, co Francuzi nazywają *embarras de richesses* w narcyzowym wydaniu. To stara, ale świetna odmiana o lekko odgiętych do tyłu płatkach, które wyglądają tak, jakby odtwarzały scenę na dziobie z filmu „Titanic".

Narcyz (*Narcissus*) 'Eaton Song'
Niezawodna odmiana do naturalizowania w trawniku, jak i do uprawy w pojemnikach. Dobrze znosi cień.
W x S 30 cm x 5 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 912b4c830e

MOŻESZ SPOTKAĆ...

Puszczyk zwyczajny (*Strix aluco*)

Jest wielkości gołębia grzywacza i ma brązowo-szare, prążkowane pióra – idealne do wtopienia się w leśne otoczenie. Puszczyk jest znany z charakterystycznego zawołania „hu-hu-huu" – w rzeczywistości to samiec i samica nawołują się tak nawzajem. Puszczyki żywią się myszami i nornikami, ale polują też na małe ptaki, płazy, owady oraz dżdżownice. Łączą się w pary na całe życie. W marcu samica składa do trzech jaj w dziupli drzewa. Pisklęta wykluwają się po miesiącu, a po kolejnym miesiącu opuszczają gniazdo.

Występowanie

■ Lasy, parki i duże ogrody – ten gatunek jest szeroko rozpowszechniony w Anglii, Walii i Szkocji, ale nie występuje w Irlandii. Pary puszczyków rzadko opuszczają swoje terytoria.

TEKST KATE BRADBURY

ZDJĘCIA: STEVE GRUNDY/NATURE ADOBESTOCK

CZAS ROZKWITU

Żywopłoty ze śliwy wiśniowej tradycyjnie sadzono wokół sadów, aby chroniły drzewa owocowe przed wiatrem. Zakwitają nie tylko wspaniale, ale też bardzo wcześnie, gdy tylko pogoda minimalnie się poprawi, a młode liście śliw mają bordowe zabarwienie. Kwiaty dostarczają wczesnego pożytku zapylaczom, zwłaszcza pszczołom miodnym.

Śliwa wiśniowa (*Prunus cerasifera*)

Dostępne są odmiany o różowych kwiatach i purpurowych liściach. Jesienią dojrzewają jadalne owoce.
W x S 8 m x 6 m

eprasa.pl 912b4c830e

NIEZŁE PRZEDSTAWIENIE

Trzy razy „Hurra!" na cześć skromnego fiołka. Przez całą zimę wykonywał kawał solidnej roboty, występując w roli rozgrzewki w pojemnikach pełnych tulipanów i innych wiosennych kwiatów cebulowych. Fiołki dodają donicom i skrzynkom trochę radości oraz zapewniają odrobinę koloru na tle nagich gałęzi krzewów liściastych. W przyszłym miesiącu kwiaty cebulowe będą wszędzie, a fiołki będą mogły wreszcie odpocząć – w pełni zasłużenie.

Fiołek (*Viola*) Sorbet XP Morpho

Łatwy w uprawie z nasion. Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty, aby wydłużyć okres kwitnienia.
W x S 15 cm x 15 cm

CZUŁE POŻEGNANIE

Co się tyczy języka japońskiego, to wiem tyle, że *sayonara* znaczy „do widzenia" (choć to dość formalne pożegnanie). W tym przypadku żegnamy zimę i witamy wiosnę, a lśniący róż tej kamelii to całkiem dobry sposób, by z energią rozpocząć nowy sezon. *Sayonara* to również film z 1957 roku z Marlonem Brando i Miyoshi Umeki (pierwszą japońską aktorką, która zdobyła Oscara).

Kamelia Williamsa (*Camellia* × *williamsii*) 'Sayonara'

To raczej niska odmiana, idealna do miejskiego ogrodu. Ma błyszczące, zimozielone liście. Uważaj na tarczniki [w Polsce Kamelie uprawiamy w donicach; zimą należy je trzymać w jasnych i chłodnych pomieszczeniach, a od wiosny do jesieni na świeżym powietrzu - red.]..
W x S 4 m x 2,5 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

KOMPOZYCJA W DONICY

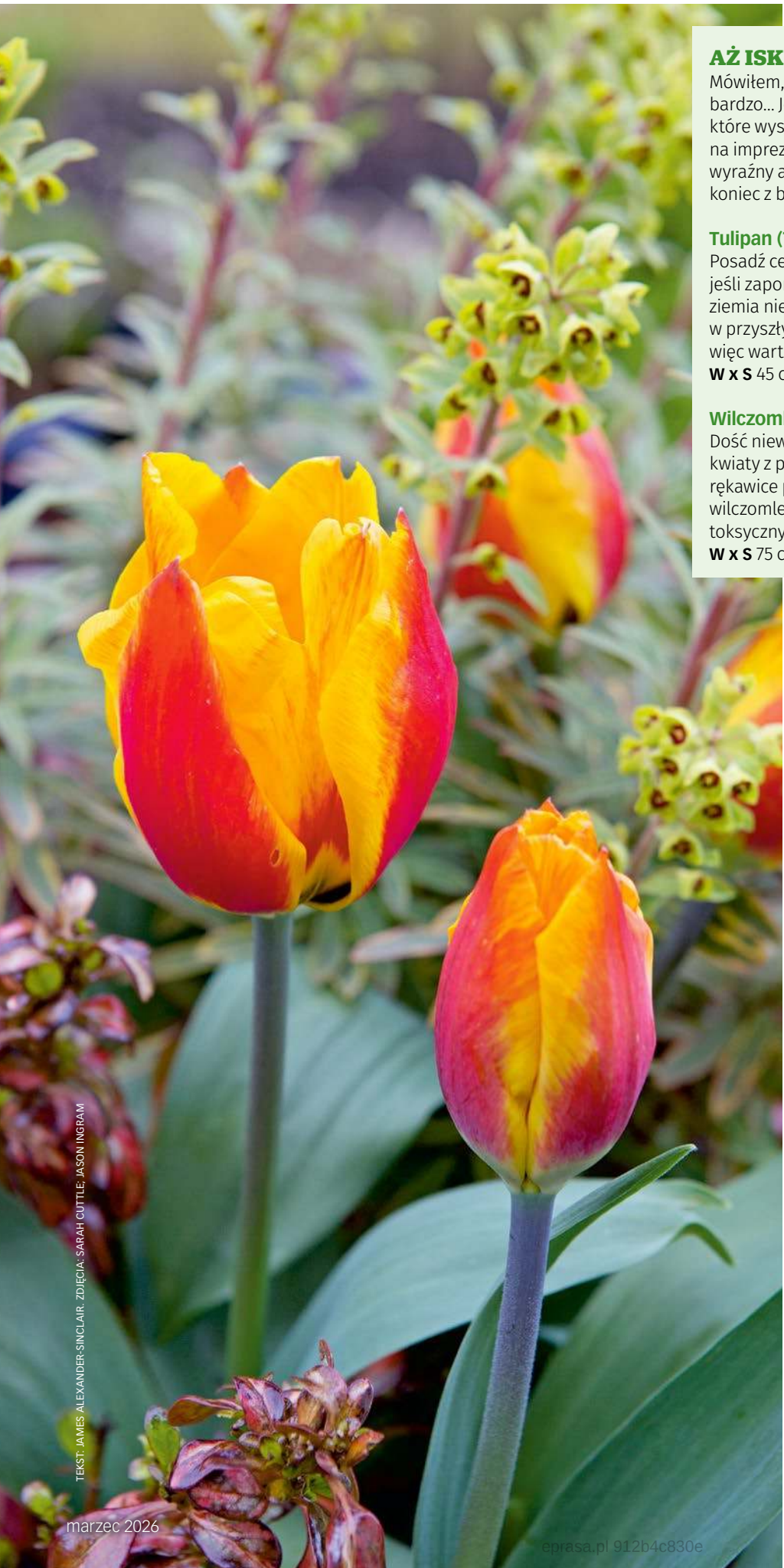
Raj dla zapylaczy

Ta donica jest wypełniona wcześnie kwitnącymi roślinami, które zapewniają zapylaczom łatwy dostęp do pyłku i nektaru. Pigwowiec japoński (*Chaenomeles speciosa*) 'Kinshiden' nie tylko nadaje całości piękny kształt – jego kwiaty otwierają się na nagich pędach, dzięki czemu zawilce greckie (Anemone blanda), cebulice syberyjskie (*Scilla siberica* oraz *S. siberica* 'Alba') z tyłu donicy oraz szafirki (*Muscari armeniacum* i *M. latifolium*) mogą korzystać ze światła, zanim krzew wypuści liście. Dopasowanie szerokości glinianej donicy do pigwowca dodatkowo podkreśla jego formę, a kolory kwiatów są powtórzone w oczkach zawilców. Wyłóż warstwę żwiru jako ściółkę, aby deszcz nie rozchlapywał ziemi na mniejsze kwiaty. Ustaw donicę w półcieniu, mimo że zawilce otwierają się szeroko w słoneczne dni. Po przekwitnięciu roślin nie rozbrajaj donicy – kwiaty wrócą w przyszłym roku.

TEKST LUCY BELLAMY

PHOTOS: JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

AŻ ISKRZY

Mówiłem, że nadchodzą tulipany – i proszę bardzo... Jeszcze nie ma ich zbyt wiele, ale te, które wysiliły się, żeby wcześniej dotrzeć na imprezę, przynoszą bardzo mile widziany wyraźny akcent koloru. Koniec z beżem, koniec z brązem: niech zatańczą pomarańcze.

Tulipan (*Tulipa*) 'Flair'

Posadź cebulki tulipanów w listopadzie (ale jeśli zapomnisz, to nawet w styczniu, o ile ziemia nie jest zamarznięta). Wtedy w przyszłym roku mogą być mniej efektowne, więc warto dosadzić nowe.
W x S 45 cm x 10 cm

Wilczomlecz (*Euphorbia* × *martini*)

Dość niewielka odmiana. Ma zielonkawożółte kwiaty z purpurowym oczkiem. Zakładaj rękawice podczas pielęgnacji tego wilczomlecza, ponieważ jego sok może być toksyczny.
W x S 75 cm x 75 cm

JASNA STRONA

Ta roślina późną wiosną ma urocze, drobne niebieskie kwiaty, ale teraz skup się na jej liściach: każda żyłka i każda nitka nerwu są podkreślone srebrem i zielenią. Są misterne i piękne – jak mapa ogromnej delty egzotycznej rzeki, do której wpadają duże i małe strumienie, szukające drogi do morza, albo jak wzór z henny na dłoni panny młodej.

Brunera szerokolistna (*Brunnera macrophylla*) 'Jack Frost'

Starsze brunery podziel wczesną wiosną lub – i to jest łatwiejsze, niż mogłoby się wydawać – zimą pobierz sadzonki korzeniowe.
W x S 40 cm x 60 cm

eprasa.pl 912b4c830e

Zachwycający zakątek

eprasa.pl 912b4c830e

W wiosennej tonacji

Ten kameralny zakątek, zanurzony w świeżej zieleni i wiosennym świetle, sprzyja wyciszeniu i zaprasza do zatrzymania się na dłużej

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIE** BOŻKA PIOTROWSKA

Nadeszła – soczyście zielonkawa i połyskująca, miejscami nieśmiała, gdzie indziej zuchwała. To musi być wiosna! Nigdy się nie spóźnia – przybywa 21 marca i wszystko odmienia, chociaż nie zawsze tak od razu. Rozpoczynająca się w trzecim tygodniu marca wiosna może być równie śnieżna, co słoneczna i bardziej brązowa niż zielona. Ten zakątek o tym pamięta. Nie brakuje w nim brązowych akcentów jak drewniane siedzisko otaczające ustawioną centralnie kamienną misę z wodą, pełniącą funkcję jednocześnie mini oczka wodnego i poidełka. Pod ławeczką plączą się brązowe źdźbła turzycy, a za nią osłonę od wiatru i słońca tworzą wiklinowe przęsła. Jasna, kamienna nawierzchnia ścieżki spokojnie prowadzi wzrok pomiędzy kępami zieleni. Liście i kwiaty w słoneczne dni rysują na jej powierzchni subtelne, zmienne wzory. Ścieżka żyje razem z roślinami: raz tonie w słońcu, raz chowa się w półmroku rzucanym przez pergolę.

Jednak to tylko punkt wyjścia do świeżej i bujnej zieleni rabat, która rodzi się wśród brązów zaschniętych ubiegłorocznych pędów bylin. Mięciutkie i miłe w dotyku liście przywrotnika, delikatne liście rutewki i szorstkie liście kuklika, wspomagane brudnożółtymi kwiatami wilczomlecza i szczodrzeńca, tworzą niepowtarzalny odcień zieleni: nasycony, ale charakterystycznie wiosenny. Daleko mu jeszcze do dojrzałej zieleni lata i jego feerii barw. Biel, żółć i zieleń to zresztą typowo wiosenny zestaw kolorów, którymi w tym zakątku można się nasycić do woli. Żółte słupy osłaniającej zakątek pergoli dodatkowo go podkreślają. Wcześnie kwitnące turzyce i trawy ozdobne o drobnych kłosach tworzą atmosferę łąki, budzącej się do życia po zimowym odpoczynku.

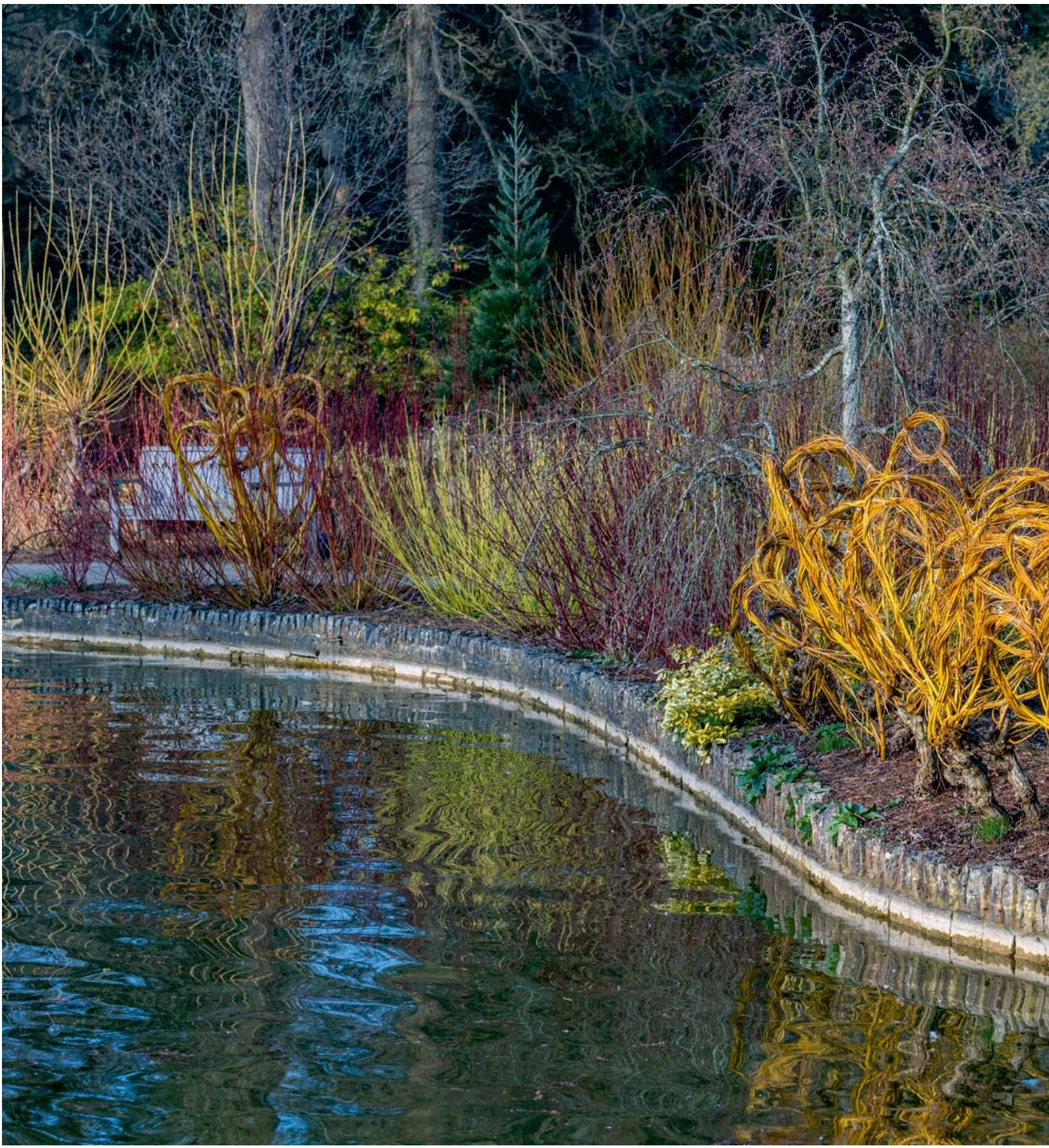
Cała przestrzeń układa się w wyraźnie zarysowany ogrodowy pokój – intymne wnętrze stworzone z roślin, drewna, wikliny i światła. Centralnie ustawiona misa z wodą staje się sercem tego miejsca. To wokół niej skupia się cała kompozycja: ścieżka, ławka, rabaty i pergola prowadzą wzrok właśnie tutaj. Delikatny połysk tafli wody odbija zieleń liści i żółć kwiatów, wprowadzając do wnętrza zakątka dodatkowy wymiar światła i ruchu. Witaj wiosno! Dobrze, że już jesteś.

Rosną w tym zakątku:

❶ Narcyz (*Narcissus*) ‘Sweet Desire’
❷ Wilczomlecz błękitnawy (*Euphorbia characias*)
❸ Rutewka orlikolistna (*Thalictrum aquilegifolium*)
❹ Szczodrzeniec wczesny (*Cytisus ×praecox*) ‘Allgold’
❺ Przywrotnik miękki (*Alchemilla mollis*)
❻ Kuklik (*Geum*) ‘Golden Joy’
❼ Turzyca włosista (*Carex comans*) ‘Bronze Form’

eprasa.pl 912b4c830e

Pomysł na rabatę

eprasa.pl 912b4c830e

Spod dłuta rzeźbiarza

Zimą i wczesną wiosną ta rabata pokazuje swój prawdziwy charakter. Nad spokojną taflą wody splatają się złote, fantazyjnie powyginane pędy wierzb, tworząc kompozycję, która natychmiast przyciąga wzrok

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIA** BOŻKA PIOTROWSKA

Intensywnie żółta barwa wierzbowych gałęzi rozświetla chłodną, stonowaną paletę ogrodu, zdominowaną przez szarości kory, przygaszone zielenie zimozielonych krzewów i kolorową mieszaninę pędów dereni.

Rabata została zaprojektowana tak, by współgrać z linią brzegu. Jej łagodny łuk powtarza kształt stawu, prowadząc wzrok wzdłuż tafli wody i wzmacniając wrażenie harmonii. Kamienne obrzeże wyraźnie oddziela roślinność od lustra wody, a jednocześnie podkreśla naturalny charakter nasadzeń. Wierzby, uformowane w dekoracyjne sploty, zdumiewają i zachwycają niecodzienną formą. Ich powyginane pędy przypominają żywe instalacje artystyczne, zmieniające się wraz ze światłem, porą dnia i pogodą. Gałęzie wierzb można zapleść już jesienią, gdy tylko opadną z nich liście. Pozostaną dekoracyjne przez całą zimę, a wiosną obsypią się baziami. Gdy te już przekwitną, wszystkie witki trzeba obciąć, pozostawiając tylko krótkie pnie, z których w ciągu sezonu odrosną nowe witki – proces ten można powtarzać co roku, przez wiele lat, bo wierzby doskonale znoszą cięcie i świetnie się regenerują, a najmocniej wybarwione i najbardziej podatne na kształtowanie są jednoroczne pędy.

Wierzbom towarzyszą niskie trzmieliny o pstrych liściach, dzięki którym rabata nie jest jedynie zimową atrakcją – pozostaje interesująca przez cały rok. Pod koronami wierzbowych rzeźb doskonałą przestrzeń do wzrostu znajdą wczesnowiosenne rośliny cebulowe, które, zanim na drzewach rozwiną się liście, zdążą ukazać swoje kwiaty. Doskonale odnajdą się tu narcyzy botaniczne, śnieżniki, cebulice, szafirki, przebiśniegi czy szachownice.

Choć taka forma nasadzeń kojarzy się często z rozległymi parkami i dużymi założeniami krajobrazowymi, wcale nie jest zarezerwowana wyłącznie dla wielkich ogrodów. Wierzby o elastycznych pędach doskonale nadają się do formowania także w mniejszych przestrzeniach – przy oczku wodnym, na skraju tarasu czy w wąskim pasie zieleni wzdłuż ogrodzenia. Nawet kilka odpowiednio prowadzonych egzemplarzy nada ogrodowi indywidualny charakter.

eprasa.pl 912b4c830e

Rosną na tej rabacie

▲ Dereń rozłogowy (*Cornus sericea*) 'Coral Red' i 'Budd's Yellow'
Występuje w wielu odmianach o barwnych pędach, od żółtych i zielonkawych po bordowe i ogniście pomarańczowe. Dla uzyskania mocno wybarwionych odrostów, derenie należy mocno ciąć wiosną każdego roku, ponieważ najbardziej kolorowe są jednoroczne pędy – dwuletnie i starsze tracą jaskrawą barwę. Regularne cięcie dereni pobudza je do rozkrzewiania się.

▶ Wierzba biała (*Salix alba* var. *vitellina*) 'Yelverton'
Większość wierzb jest podatna na formowanie i wyginanie pędów – szczególnie wierzba wiciowa, z której pozyskuje się wiklinę, ale także wierzba biała, tutaj w odmianie o wybitnie jaskrawo wybarwionych pędach. Gałęzi nie trzeba nawet splatać w misterne warkocze; wystarczy je związać w kilku miejscach mocnym sznurkiem, a nawet spiąć plastikowymi opaskami. Nie zaszkodzimy w ten sposób pędom, które najpóźniej w kwietniu i tak należy wyciąć.

▼ Jeżyna (*Rubus biflorus*)
Jeżyny są niezwykle różnorodne: oprócz tych o smacznych owocach, są też takie o atrakcyjnie wybarwionych pędach. Należy do nich m.in. gatunek *Rubus biflorus* czy jeżyna białopędowa (*Rubus cockburnianus*). Pędy jeżyn są dwuletnie, jednak u gatunków ozdobnych nie warto ich zostawiać na drugi rok, ponieważ nie rodzą smacznych owoców. Tak jak pędy dereni, należy je wyciąć wczesną wiosną. Nowe pędy odrosną z korzeni i będą ozdobą kolejnej zimy. Uwaga – są niezwykle kolczaste!

eprasa.pl 912b4c830e

Jeden system zasilania – jakość bez kompromisów

Profesjonalna pielęgnacja terenów zieleni wymaga sprzętu, który łączy mobilność z wysoką wydajnością. System akumulatorowy pozwala zasilać wiele narzędzi jednym typem akumulatora, upraszczając organizację pracy i ograniczając koszty eksploatacji

Jednym z najważniejszych kierunków rozwoju nowoczesnych narzędzi ogrodowych jest wspólny system zasilania, w którym jeden akumulator może obsługiwać wiele urządzeń. Takie rozwiązanie realnie usprawnia pracę – ogranicza liczbę akumulatorów i ładowarek, upraszcza logistykę transportu sprzętu i pozwala skupić się na zadaniu zamiast na zarządzaniu wyposażeniem. To podejście, które w ostatnich latach zyskuje ogromną popularność wśród profesjonalistów, ponieważ przekłada się bezpośrednio na efektywność i ekonomikę pracy.

Profesjonalne narzędzia ogrodowe **Pro Garden** należące do systemu akumulatorowego **18V Bosch Professional** zostały stworzone z myślą o intensywnej eksploatacji. Wspólna platforma akumulatorowa pozwala swobodnie przełączać zasilanie pomiędzy urządzeniami – gdy jedno narzędzie pracuje, drugi akumulator może się ładować, zapewniając ciągłość pracy bez niepotrzebnych przestojów. To szczególnie ważne podczas pracy w terenie, gdzie liczy się mobilność, tempo działania i niezawodność sprzętu.

Standard zasilania 18V Bosch Professional umożliwia stopniowe budowanie własnego zestawu elektronarzędzi, jak również narzędzi ogrodowych, bez konieczności inwestowania w kolejne akumulatory i ładowarki dla każdego urządzenia osobno. Jeden standard zasilania oznacza mniejsze koszty eksploatacji, większą wygodę organizacji pracy oraz łatwiejsze zarządzanie sprzętem w firmie.

Jeden akumulator – wiele korzyści

- ✔ Jeden typ akumulatora do wielu narzędzi – brak konieczności kupowania osobnych akumulatorów do każdego urządzenia
- ✔ Mniej ładowarek = mniej miejsca potrzebnego do przechowywania
- ✔ Jeden standard akumulatorów – szybsza nauka obsługi nowych narzędzi
- ✔ Możliwość rotacyjnej pracy akumulatorów – jeden pracuje, drugi się ładuje
- ✔ Możliwość stopniowej rozbudowy zestawu narzędzi bez zmiany systemu zasilania
- ✔ Mniejsze ryzyko pomyłek z kompatybilnością akumulatorów i urządzeń
- ✔ Większa mobilność – szczególnie ważna przy pracy w terenie
- ✔ Łatwiejszy transport sprzętu (mniej elementów do zabrania)
- ✔ Łatwiejsza organizacja pracy w warsztacie lub w terenie
- ✔ Niższe koszty eksploatacji w dłuższym czasie

Wiosenne porządki w czterech krokach

1. Wydajna **kosiarka GRA18V2-46 SP** z napędem pozwala łatwo utrzymać duże powierzchnie trawników, łącząc mobilność sprzętu akumulatorowego z parametrami oczekiwanymi przez profesjonalistów

2. Precyzyjna **wykaszarka GFR18V-25 BH** ułatwia pracę w miejscach wymagających dokładności – przy obrzeżach, rabatach i elementach architektury ogrodowej

3. Poręczne **nożyce akumulatorowe GHE 18V-60** umożliwiają wygodne formowanie niskich i wysokich żywopłotów, grubsze gałązki tną bez blokowania dzięki opatentowanemu systemowi Anti Blocking

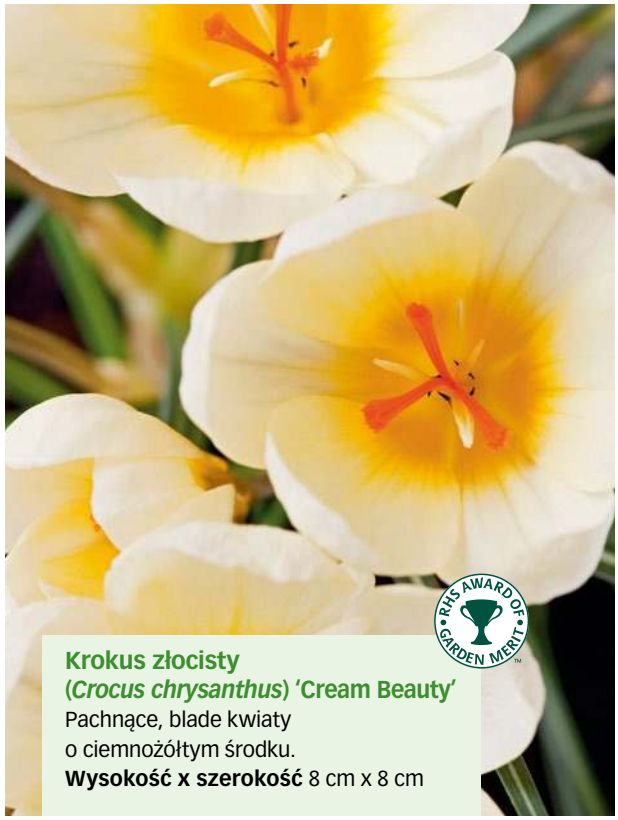

4. Mocna **dmuchawa GBL 18V-750** umożliwia szybkie oczyszczanie nawierzchni z liści, skoszonej trawy i zanieczyszczeń, skracając czas prac porządkowych

Więcej informacji o profesjonalnych narzędziach ogrodowych **Pro Garden** należących do systemu akumulatorowego **18V Bosch Professional** znajdziesz na stronie **www.bosch-professional.com/pl**

BOSCH
Technologia bliżej nas

eprasa.pl 912b4c830e

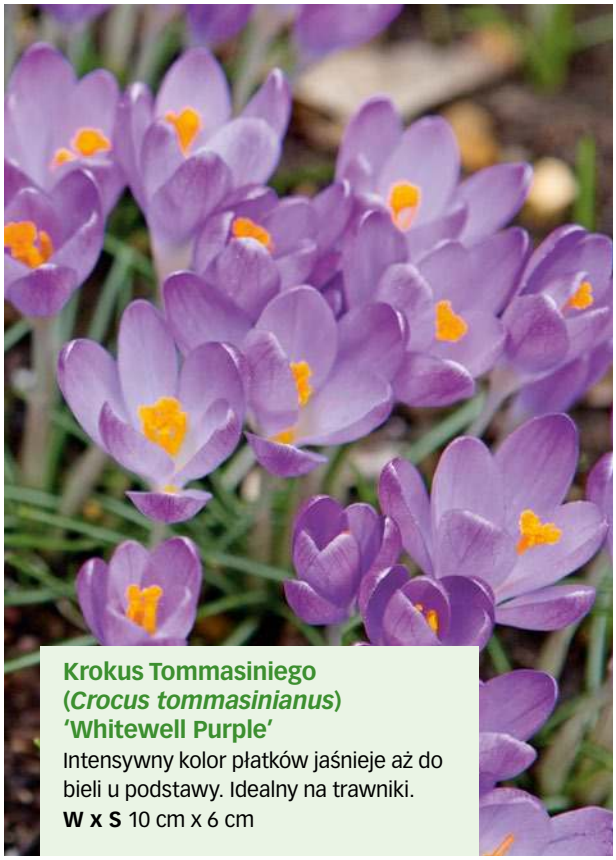
Krokus złocisty (*Crocus chrysanthus*) 'Cream Beauty'
Pachnące, blade kwiaty o ciemnożółtym środku.
Wysokość x szerokość 8 cm x 8 cm

Krokus (*Crocus*) 'Jeanne d'Arc'
Duże, białe kwiaty, purpurowe u nasady, z ognistopomarańczowymi, falbankowatymi znamionami.
W x S 10 cm x 6 cm

Krokus Siebiera (*Crocus sieberi atticus*) 'Firefly'
Eleganckie pastelowe kielichy o liliowych płatkach zewnętrznych, nieco jaśniejszych wewnętrznych i pomarańczowym środku. **W x S** 10 cm x 10 cm

Krokus Tommasiniego (*Crocus tommasinianus*) 'Whitewell Purple'
Intensywny kolor płatków jaśnieje aż do bieli u podstawy. Idealny na trawniki.
W x S 10 cm x 6 cm

Krokusy

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie												
Sadzenie												

ZDJĘCIA: ALAMY/MANFRED RUCKSZIO, UNIVERSAL IMAGES GROUP NORTH AMERICA LLC/DEAGOSTINI; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 912b4c830e

Krokus (*Crocus*) 'Advance'
Kielichowate złociste kwiaty z pomarańczowym środkiem i fioletowo-brązowymi smugami na zewnątrz. Spektakularne.
W x S 10 cm x 10 cm

Eksperci polecają

Krokusy

Te popularne rośliny cebulowe już pod koniec kalendarzowej zimy zapewniają nam tak długo wyczekiwane kolory – i może mają w sobie więcej, niż sądzicie, twierdzi **Graham Rice**

Czy krokusy mają cebulki, czy bulwy?
A ma to jakieś znaczenie? Purysta powie: „Tak, oczywiście, to ważne. Bulwa to krótki pęd, napęczniały od magazynowanych substancji, a cebulka to skupisko krótkich liści napęczniałych od magazynowanych substancji odżywczych".

No tak, ale jakie to ma znaczenie? Właściwie żadnego. Bulwy i cebulki są w pewnym sensie takie same, choć jednocześnie nieco inne, ale wykonują to samo zadanie. Pozwalają roślinom przeżyć okres spoczynku w trudnych warunkach i karmią nowe przyrosty. Po prostu ewolucja rozwiązała jeden problem na dwa sposoby.

Pewien kierownik centrum ogrodniczego wyznał mi kiedyś, że gdy na etykiecie pojawiał się napis „bulwy krokusów", sprzedawali ich mniej, niż gdy było napisane: „cebulki krokusów". Zatem stawiają na tę drugą opcję. I tyle. Jak mówią ludzie: nie strzelaj do muchy z armaty.

Można teraz kupić krokusy z pąkami lub kwiatami i natychmiast ożywić ogród i donice, ale lepiej zamówić cebulki (tak naprawdę to oczywiście bulwy) latem, gdy mamy znacznie większy wybór i zasadzić je jesienią. Tylko nie prowokujcie mnie do omawiania różnic między kłączami, a podziemnymi bulwiastymi łodygami!

- **Stanowisko** Krokusy dobrze rosną w żyznej, przepuszczalnej glebie i w donicach. Większość z nich lubi słońce i jest mrozoodporna w całym kraju.
- **Sadzenie** Sadzimy cebulki/bulwy jesienią, w grupach, na głębokość ok. 10 cm, co 9 cm. Osiągną wysokość 7-10 cm, a skupiska będą się powoli rozrastać.
- **Pielęgnacja** Aby za rok zakwitły jeszcze piękniej, po kwitnieniu zasilamy je nawozem do pomidorów – i w gruncie, i w donicach. Rabaty, na których same się rozsiewają, ściółkujemy jesienią, zanim pojawią się młode pędy.
- **Gdzie kupić** www.dejager.co.uk; www.kevockgarden.co.uk; www.peternyssen.com

eprasa.pl 912b4c830e

Felieton

Cały Monty

Realizacja każdego odcinka i sezonu programu *Gardeners' World* jest skomplikowana, niezwykle wymagająca, a czasami frustrująca – ale **Monty** uwielbia to robić

Zdjęcia do nowych odcinków *Gardeners' World* zaczynamy kręcić na początku marca. Od piętnastu lat robimy to w Longmeadow, a ja prowadzę program od dwudziestu lat. Przez te lata termin rozpoczęcia zdjęć zależał od kaprysów planistów – którzy nie biorą pod uwagę wiedzy ogrodniczej – ale zawsze był to ostatni tydzień lutego lub pierwszy tydzień marca.

Praca nad każdym odcinkiem zaczyna się w poniedziałkowy ranek od spotkania przedprodukcyjnego (obecnie zawsze na Zoomie) z udziałem producenta, producenta wykonawczego, reżysera, badaczy i producenta odpowiedzialnego za wstawki filmowe. W spotkaniu uczestniczą też reżyser i badacz kolejnego odcinka, bo dobrze jest, żeby wiedzieli, co się dzieje i uniknęli powtórzeń.

Zdjęcia kręcimy w Longmeadow we wtorki i środy, 10 dni przed emisją w kolejny piątek, bo potrzebny jest jeszcze czas na montaż. Innymi słowy, program, który zobaczymy w najbliższy piątek, już został nakręcony i właśnie jest montowany. Tymczasem w poniedziałkowe ranki przygotowujemy odcinek, który będzie kręcony tydzień później – a widzowie zobaczą go za trzy tygodnie.

Dlatego, gdy chodzę po ogrodzie przed zebraniem, zastanawiam się, co będzie aktualne za trzy tygodnie i co wygląda najlepiej właśnie teraz. Przygotowuję też listę prac ogrodowych, które chcę zrealizować i o których chcę opowiedzieć widzom. Muszę pamiętać, aby nie powtarzać treści w kolejnych odcinkach. To wszystko jest dość skomplikowane jeszcze zanim zaczną się zdjęcia.

Podczas spotkania staramy się ująć na potrzeby danego odcinka jak najwięcej zagadnień, ale wiemy, że nigdy nie uda się zadowolić wszystkich widzów. Gdy kończymy spotkanie godzinę później, zręby programu są gotowe: wiemy, jakie materiały filmowe wykorzystamy i o jakich pracach sezonowych i aktualnościach ogrodowych z Longmeadow opowiemy, odnosząc się do ogrodów najróżniejszych rodzajów i wielkości – a wszystko to trzy tygodnie do przodu. Uff!

Ekipa produkcyjna przekształca następnie ten plan w harmonogram zdjęć, a ja omawiam z moim zespołem w ogrodzie, co trzeba zrobić na potrzeby odcinka, a czego robić NIE należy. W październiku miałem nieskazitelnie wygrabione liście w Długiej Alei – wrzuciłem je na pryzmę, gdzie miały się przekształcić w ziemię liściową, ale chcieliśmy ten proces nakręcić, więc liście trzeba było znów rozrzucić po trawie!

Następnego dnia o 7:30 przyjeżdża ekipa, która kręci zdjęcia do programu omówionego w poprzedni poniedziałek na kolejny piątek. Jeśli wszystko rozumiesz, to nie czytałeś z należytą uwagą.

> *„Przez 23 lata nie odwołaliśmy choćby jednego dnia zdjęć z powodu kiepskiej pogody"*

ZDJĘCIE: JASON INGRAM

Niemniej, gdy już zaczną się zdjęcia, skupiamy się w stu procentach na tym, co robimy tego konkretnego dnia. Przez te dwadzieścia trzy lata nie odwołaliśmy choćby jednego dnia zdjęć z powodu kiepskiej pogody, choć gdy warunki są wyjątkowo trudne, ratuje nam życie urządzona jak studio sadzonkarnia. Kręcenia zdjęć nie przerwała nawet pandemia – choć radykalnie zmieniła sposób, w jaki to robiliśmy.

Każdy odcinek programu wymaga przygotowania w Longmeadow około piętnastu scen, a przygotowanie sceny zajmuje od 30 minut do kilku godzin. Ujęcia powtarzamy kilkakrotnie, próbując dobrać jak najlepszą wielkość kadru, kąty i, ośmielę się to powiedzieć, poprawić występ prezentera.

Najwięcej problemów sprawia dźwięk. Chcielibyśmy, aby każdemu ujęciu towarzyszyły dobiegające z otoczenia łagodne dźwięki, ale w świecie samochodów, samolotów, budów, a nawet muczących krów, naprawdę o to trudno. Niemniej w ciągu dwóch pełnych dni zdjęciowych trwających po 10 godzin każdy gromadzimy fragmenty układanki, które następnie można złożyć i zmontować w całość. Odpowiedzialność spoczywa na ekipie, na ludziach, którzy świetnie wykonują swoją pracę i współpracują ze sobą bezkonfliktowo, aby każdy detal był jak najlepszy, nie zapominając o całościowym obrazie programu. Około 18:00 w środę ogłaszamy koniec pracy, a materiał zdjęciowo-dźwiękowy przekazujemy do Bristolu, gdzie jest obrabiany i montowany tak długo, aż powstanie odcinek, który widzowie obejrzą w kolejnym tygodniu.

Ekipa zabiera się wtedy za inne prace, ja razem z moim zespołem przygotowuję ogród na kolejny tydzień, a w poniedziałek proces zaczyna się na nowo – i tak co tydzień aż do końca października.

To wszystko jest wymagające, skomplikowane, a niekiedy i frustrujące – ale naprawdę to uwielbiam.

eprasa.pl 912b4c830e

COMPO

Every drop counts
HELP SAVE WATER

MNIEJ PODLEWANIA WIĘCEJ EFEKTÓW

Podłoże, które magazynuje wodę, dba o rośliny i oszczędza Twój czas.

BO OGRÓD ZACZYNA SIĘ OD DOBREJ ZIEMI

- zawiera naturalny hydrożel
- wspiera w okresach upałów i suszy
- odżywia rośliny dzięki startowej dawce nawozu

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ NA COMPO.PL

eprasa.pl 912b4c830e

„Początek wiosny nastaje w ogrodzie prawie niezauważalnie – nagle czujemy, że coś może się udać”

Nowy początek

Kto chce w tym roku wyhodować coś pysznego? Monty pokazuje, jak przygotować się na lato pełne smakowitych zbiorów

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl/912b4c8306

W żyznej glebie w Longmeadow rabarbar świetnie rośnie, zapewniając bujne zbiory

eprasa.pl 912b4c830e

Łączenie roślin takich jak pomidory i bazylia sprzyja lepszemu wykorzystaniu miejsca i chroni uprawy przed szkodnikami

Może się wydawać, że na świeżo przekopanym zagonku błotnistej ziemi, z której tu i ówdzie między kałużami wystają chwasty, naprawdę nic nie urośnie – a co dopiero wymarzone smakowite warzywa. Uwierzcie mi – urosną. Naprawdę. Początek wiosny nastaje w ogrodzie prawie niezauważalnie – nagle czujemy, że coś może się udać.

Każdemu przyszłemu hodowcy warzyw radzę przede wszystkim współpracować z pogodą – nie działać wbrew niej. Porady od kogoś takiego jak ja mogą mieć jedynie charakter ogólny. Współpracujmy z pogodą, bo to czynnik najbardziej wpływający na glebę i rozwój roślin. Gdy ziemia jest za mokra i za zimna, żeby z przyjemnością pracować, nie nadaje się do siewu ani sadzenia roślin. Najlepszą poradą, jaką dostałem, gdy zacząłem zakładać ogród na zimnej glinie w hrabstwie Herefordshire – pamiętając, że miałem wcześniej do czynienia głównie z ciepłą glebą kredową w Hampshire – było ostrzeżenie, aby wiosną nie robić nic za wcześnie, bo wszystko i tak da się nadrobić we wrześniu i październiku.

Zaczynamy

Jak zatem mający mętlik w głowie ogrodnik ma się przygotować do uprawy warzyw w nadchodzącym roku? Zasada numer jeden pozostaje niezmienna: nie walczyć z przyrodą. Nie sprawdza się narzekanie, że choć „tak robiłem zawsze" albo „dziadek tak robił", przeszkodziła w tym pogoda. Nie wiemy, czego się spodziewać po pogodzie zwłaszcza teraz, w obliczu zmian klimatycznych, dlatego spodziewajmy się nieoczekiwanego i bądźmy elastyczni.

Trzeba siać w mniejszych partiach, ale częściej, sukcesywnie. Trzeba tak przygotować glebę, aby szybko schła po ulewach, ale utrzymywała wilgotność w czasie suszy (wiem, że brzmi to, jak sprzeczność, ale nią nie jest). Trzeba też w miarę możliwości częściowo rozmnażać i uprawiać warzywa pod osłoną. Idealnie nadaje się do tego szklarnia, ale zimny inspekt to błogosławieństwo i można go sobie łatwo i tanim kosztem zrobić z grubej folii i drewnianych palików.

Przygotowanie się na nieprzewidziane okoliczności to na przykład wyłapywanie deszczówki, ciągła produkcja maksymalnej ilości materii organicznej w postaci kompostu i ziemi liściowej, analiza dotychczasowych praktyk uprawowych i ich korekta poprzez dobór odmian warzyw radzących sobie w bieżących warunkach, oraz pogodzenie się z pewnymi kompromisami jakościowymi. Czasami najlepsze rozwiązania to rozwiązania wystarczająco dobre. Jak zawsze trzeba zacząć od gleby. Warzywa są bardzo żarłoczne i nierealistycznie jest oczekiwać, że wyprodukujemy idealne, bujne plony, które przyzwyczailiśmy się uważać za normę, jeśli nie będziemy na nie chuchać i dmuchać – trzeba je zasilać. Ciężka gleba utrzymuje w sobie wodę i składniki odżywcze, ale rozgrzewa się powoli i łatwo ją zadeptać. Bardzo lekkie gleby są przepuszczalne i szybko się nagrzewają, ale łatwo tracą wodę i składniki odżywcze. Wszystkie warzywniki mieszczą się gdzieś pomiędzy tymi skrajnościami, ale rozwiązanie jest dla wszystkich takie samo: trzeba zapewnić maksymalną ilość materii organicznej, która poprawi strukturę gleby. Ogrodnicy zwykle za bardzo się martwią o zasilanie roślin, a za mało o strukturę gleby.

Jeśli struktura gleby jest dobra – czyli zapewniająca swobodny odpływ nadmiaru wody, ale też zachowująca wilgotność dla roślin – korzenie mogą się ładnie rozrastać w głąb i wszerz. Gleba o dobrej strukturze lepiej sobie radzi z kaprysami pogody, a co najważniejsze ułatwia roślinom pobieranie składników odżywczych przez korzenie.

Jeśli zakładasz właśnie warzywnik, polecam grządki podwyższone, bo sprzyjają lepszej strukturze gleby. Nie trzeba ich też przekopywać i zwykle lepiej wykorzystuje się w nich miejsce.

To tyle, jeśli chodzi o glebę. A teraz wybierzcie dla siebie warzywa.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Koniecznie trzeba uprawiać to, co w danych warunkach będzie dobrze rosło. Nakazywanie pomidorowi rosnącemu w zimnej glebie, w cieniu, aby zdrowo rósł i obficie plonował, nie sprawdzi się. Wśród niektórych ogrodników panuje dziwna moda na uprawę roślin wbrew zastanym warunkom – całkowicie mnie to zdumiewa – zupełnie, jakby lekceważyli naturę. Trzeba płynąć z nurtem. Groch, bób, sałata, szpinak, warzywa kapustne, maliny i agrest świetnie rosną w chłodzie i wilgoci. Rabarbar potrzebuje dobrej, żyznej gleby i pewnej ilości słońca – nie za dużo, bo w upale wysycha, natomiast fasola szparagowa, dynie, cukinie, pomidory, kukurydza, szparagi i truskawki wymagają sporego nasłonecznienia.

Dlatego, jeśli masz glebę, która nagrzewa się powoli, poczekaj z siewem i sadzeniem roślin do późnej wiosny, ale wiedz, że plony będziesz zbierać jeszcze jesienią. Jeśli nie wiesz, na jakie odmiany postawić, wypróbuj dwie lub trzy. Zastanów się, czego chcesz. Niektóre odmiany plonują obficiej i bardziej niezawodnie kosztem smaku, a inne są trudniejsze w uprawie i dadzą mniejsze zbiory, ale zdecydowanie lepiej smakują.

Zanim coś zasadzisz, zawsze najpierw zastanów się, co lubisz jeść i pogódź się z porażkami – to nieuchronny element procesu uczenia się, a nie afront dla twojej ogrodniczej dumy.

U GÓRY Sekret zdrowej gleby polega na regularnym nakładaniu własnoręcznie wyprodukowanego kompostu
POWYŻEJ
Siew pod osłoną przyspiesza plonowanie roślin i chroni je przed głodnymi ślimakami
PO PRAWEJ Podlewaj młode siewki rosnące w doniczkach ostrożnie i regularnie

eprasa.pl 912b4c830e

Pomidory, papryczki chili i papryka urozmaicają letnie zbiory

Dni warte zapamiętania

W uprawie warzyw za mało mówi się o istotności wyczucia czasu. Większość jarzyn to rośliny jednoroczne lub dwuletnie – ich okres wegetacyjny jest krótki. W związku z tym są bardzo wyczulone na poziom światła, temperaturę i wilgotność, a w ich cyklu życiowym nie bardzo jest miejsce na poprawki.

W przeszłości borykaliśmy się w warzywniku w Longmeadow z niedostateczną ilością światła od maja do lipca. Z mojego doświadczenia wynika, że dobrze jest, aby warzywa rosły jak najszybciej od siewu do konsumpcji.

Najkrócej rośnie rzodkiewka – cztery tygodnie, a najdłużej fioletowy brokuł gałązkowy – 10 miesięcy i każdy problem, który pojawi się w tym czasie, będzie miał negatywny wpływ na jakość i ilość zbiorów. Im jestem starszy, tym wyraźniej dostrzegam tę prawidłowość. Flancowanie, przesadzanie do większych doniczek, a potem do ogrodu,

“Zanim coś zasadzisz, zawsze najpierw zastanów się, co lubisz jeść”

przerzedzanie i podlewanie najlepiej zrealizować w określonym „okienku” czasowym – wówczas rośliny skorzystają z tych zabiegów najbardziej. „Okienko” to zwykle jakieś dziesięć dni. Jeśli zabieg przeprowadzimy za wcześnie lub za późno, roślina nigdy się z tego nie podniesie. Ślimaki wolą nieco osłabione egzemplarze – im rośliny są silniejsze i bardziej równomiernie rosną, tym mięczaki czynią mniejsze szkody. Innymi słowy, sekretem udanej uprawy warzyw jest ciągła uwaga. Zapomnijmy o intensywnych działaniach weekendowych zmierzających do poprawy naszego wizerunku i samopoczucia.

Znacznie lepiej jest pokręcić się po ogrodzie przez kwadrans rano i po południu, robiąc to i owo. W ten sposób zareagujemy w odpowiednim momencie na potrzeby roślin, stan gleby i kaprysy pogody – to się nie uda, gdy dostosowujemy działania do naszego harmonogramu.

O tej porze roku większość z nas już nie może się doczekać, kiedy będzie można siać, uprawiać rośliny i pracować pod chmurką. Pamiętajmy jednak, że przedwczesny siew rzadko się opłaca, natomiast nieco opóźniony często się udaje. Po ciepłym początku wiosny często robi się znów zimno, co zaburza wzrost młodych roślin. Sadzonki nigdy nie nadrobią szkód poczynionych przez wyczerpanie składników odżywczych w podłożu czy ciasnotę doniczki. Dlatego uzbrójmy się w cierpliwość, popracujmy nad strukturą gleby, sprawdźmy odmiany, zaplanujmy płodozmian i siew sukcesywny, a potem – w odpowiednim czasie – działajmy po trochu, ale za to często.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Co siejemy od marca

Przed siewem w ogrodzie sprawdzamy najpierw temperaturę gleby – musi być odczuwalnie ciepła, gdy dotkniemy ją wierzchem dłoni. Musi mieć co najmniej 7°C. Zerknijmy też, czy nie rosną chwasty – jeśli się pojawiają, to znak, że gleba jest już dostatecznie ciepła.

Siew pod chmurką

- **WARZYWA STRĄCZKOWE** Bób, groch
- **WARZYWA KORZENIOWE** Burak, marchew, pasternak, ziemniaki, brukiew, rzepa
- **SAŁATY** Wszystkie sałaty, roszponka, endywia, gorczycznik wiosenny, mizuna, rukola
- **WARZYWA KAPUSTNE** Kapusty na zbiór jesienny i zimowy, brokuły, kalafior, jarmuż, brukselka
- **WARZYWA LIŚCIOWE** Burak liściowy, pietruszka, szpinak
- **WARZYWA CEBULOWE** Cebula, szalotka, szczypior, por, cebula siedmiolatka

Burak liściowy

Siew z ogrzewaniem i pod osłoną

- **WARZYWA WRAŻLIWE NA MROZY** Bakłażany, papryczki chili, pomidory
- **DYNIOWATE** Dynia, kabaczek, cukinia
- **WARZYWA KORZENIOWE I ŁODYGOWE** Seler korzeniowy, seler naciowy, fenkuł
- **STRĄCZKI I KOLBY** Fasola szparagowa pnąca i karłowa, fasola wielokwiatowa, kukurydza

Dynie na zbiór zimowy

eprasa.pl 912b4c830e

Nowe pokolenie ogrodników

Arit Anderson zastanawia się, jak wychować nowe pokolenie ogrodników

“Wiele problemów związanych z naszym samopoczuciem, wspólnotą i środowiskiem można rozwiązać w ogrodzie”

Niewielu rzeczy w życiu żałuję, ale trochę mi szkoda, że tak późno zajęłam się ogrodnictwem. Dorastałam w dużej rodzinie, więc niewiele było czasu na działania w ogrodzie, ale pamiętam, że nasz sąsiad miał idealny trawnik i nieskazitelne rabaty, podczas gdy u nas wszystko było nieco przez nas, dzieci, zadeptane. Jakże inaczej mogłoby wyglądać moje życie, gdybym zadała sąsiadowi, panu Lucasowi, parę pytań natury ogrodniczej.

Podczas wystawy RHS Chelsea w 2023 roku, w dniu prasowym zaproszono szkoły na piknik z udziałem Jego Książęcej Mości Księcia Walii, a dzieci miały zagłosować na najpiękniejszy ogród w głównej alei. Być może kanapkami w towarzystwie Księcia posilał się jakiś przyszły projektant ogrodów?

Jak dziś, gdy świat zachęca do siedzenia w domu w pobliżu modemu, a ceny domów są astronomiczne, młodzi ludzie mają się uczyć ogrodnictwa? Mnóstwo problemów związanych z naszym samopoczuciem, wspólnotą i środowiskiem można rozwiązać w ogrodzie. Pora już, aby starsze i młodsze pokolenia połączyły siły w działaniu na rzecz świetlanej przyszłości ogrodnictwa.

ZDJĘCIA: (MAIN) GETTY/WESTEND61; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Jest wiele sposobów na angażowanie nawet najmłodszych w działania ogrodowe. Posianie słoneczników i obserwowanie, jak rosną jest zawsze fascynujące (można do tego jeszcze dodać współzawodnictwo o to, czyj kwiat będzie najwyższy). I kto nie przyglądał się, jak na kawałku waty rośnie rzeżucha? Dzieci uwielbiają być na powietrzu i się brudzić, jeśli tylko im się na to pozwoli.

Jest jednak pewien okres „ucieczki od ogrodu": dotyczy nastolatków i osób, które dopiero co skończyły dwadzieścia lat. Traktowanie ogrodnictwa na poważnie zaczyna się chyba dopiero wtedy, gdy stuknie nam pięćdziesiątka. Po części wynika to z faktu, że ludzie zakładają rodziny i mają dzieci znacznie później, niż kiedyś, więc dopiero po pięćdziesiątce mają czas na działania w ogrodzie.

Chyba jednak i to się zmienia. W czasie lockdownu w roku 2020 mnóstwo ludzi, a zwłaszcza rodzin, na nowo skupiło się na ogrodach i zaczęło uprawiać warzywa i owoce. Według szacunków stowarzyszenia Horticultural Trades Association, w ten sposób pojawiły się trzy miliony „nowych" ogrodników – a co jeszcze lepsze, 49% z nich nie miało jeszcze ukończonych 45 lat.

Ten trend trwa. Ankieta z 2021 r., w której przebadano dwa tysiące młodych ludzi w wieku od 18 do 34 lat, wykazała, że „83% młodych ludzi opisuje ogrodnictwo jako >>fajne<<, a 54% woli popracować w ogrodzie niż przetańczyć noc w klubie". Okazało się również, że młodzi ludzie poświęcają do dwóch godzin tygodniowo na pielęgnację ulubionych roślin.

Recepty na aktywność poza domem

W ostatnich kilku latach wiele uwagi poświęca się dobrostanowi psychicznemu, a młodzi ludzie mają świadomość wpływu zdrowia psychicznego na codzienność. Organizacja pozarządowa Thrive ogłosiła w 2023 r., że brytyjska służba zdrowia (NHS) wprowadza pilotażowy program recept na „aktywność poza domem", np. taniec i ogrodnictwo dla nastolatków, celem sprawdzenia, czy nie poprawiłyby one ich stanu zdrowia psychicznego.

Młodzi ludzie są też świadomi kryzysu klimatycznego i potrzeby zrównoważonego rozwoju, a ogrodnictwo pomaga im poczuć, że robią coś dobrego dla środowiska.

Młodzi dorośli stoją jednak przed sporymi wyzwaniami związanymi z dostępem do ogrodnictwa. Według The Institute for Fiscal Studies, w latach 1997-2017 aż o połowę spadła liczba posiadających dom osób między 25 a 34 rokiem życia. W tym samym okresie średnia cena domu w Anglii wzrosła aż o 173%, przez co prawdopodobieństwo zakupu domu z ogrodem przez przedstawicieli tego pokolenia stało się znikome. Jednocześnie osoby wynajmujące dom nie zawsze mają zgodę właścicieli na zajmowanie się ogrodem bądź nie mają środków na inwestowanie w ogród.

Rozmawialiśmy z Laurą z Young Growers Club w Luton, której misją jest uczenie dzieci uprawy roślin jadalnych i dbania o Ziemię. Laura uważa, że największym wyzwaniem, z jakim muszą się mierzyć młodzi ludzie na początku swojej ogrodniczej przygody jest brak możliwości spróbowania swoich sił w ogrodnictwie.

Pielęgnowanie zamiłowania do ogrodnictwa u dzieci ma wielkie znaczenie i daje satysfakcję

„Największym wyzwaniem dla młodych ludzi jest obecnie możliwość spróbowania swoich sił w ogrodnictwie... Wiele rodzin nie ma ogródka, przez co ogrodnictwo nie jest częścią ich codziennego życia”

Jak wyjaśnia, wiele rodzin żyjących w gęsto zaludnionych miastach nie ma ogródka. Innymi słowy, nie ma w ich życiu ogrodnictwa i chociaż jest już niewielka liczba szkół podstawowych, w których funkcjonują kółka ogrodnicze, zwykle nie ma ich w szkołach średnich.

Zdaniem Laury rodzice nie mają wiedzy ogrodniczej ani doświadczenia w tym zakresie, przez co ogrodnictwo wydaje się czarną magią. Laura często słyszy, że ktoś nie umie nawet zadbać o rośliny doniczkowe, a co dopiero wyhodować coś do jedzenia. Dla wielu rodziców ogrodnictwo jest przerażające, przez co ich dzieci nie mają szansy na spróbowanie swoich sił w tym zakresie.

Jak konstatuje Laura, choć jednorazowe wydarzenia i warsztaty cieszą się popularnością wśród młodych ludzi i są dobrym wprowadzeniem do tematu, potrzeba czasu, cierpliwości i regularnego działania, by ogrodnictwo mogło stać się częścią czyjegoś życia.

Brak umiejętności

Przemysł ogrodniczy będzie mierzyć się z brakiem wykwalifikowanej kadry, bo wiele szkółek należy do przedstawicieli starszego pokolenia, którzy nie zawsze mają komu je przekazać. Płace dla wykwalifikowanych specjalistów w tej branży z trudem wystarczają na życie dla jednej osoby, a co dopiero dla rodziny. Można śmiało powiedzieć, że praca w ogrodnictwie nie znajduje się na szczycie listy wymarzonych karier i często jest postrzegana jako propozycja dla osób starszych.

Skoro z badań wynika, że młodzi ludzie chcą zajmować się roślinami, jak my, przedstawiciele starszego pokolenia, możemy im pomóc? Kiedy mam otwarte wykłady, czasem proszę, aby podniosły rękę osoby, które mogą podzielić się swoimi ogrodniczymi wspomnieniami z dzieciństwa. Ludzie snują wtedy czarujące wspomnienia o tym, jak siali nasiona z babcią czy uprawiali rośliny na malutkiej grządce. Potem pytam, czy mają dzieci lub wnuki oraz, czy dzielą się z nimi swoimi ogrodniczymi zainteresowaniami. Sporo osób opuszcza rękę. Nie chodzi o to, aby wpędzać kogoś w poczucie winy, tylko o pokazanie, jak zmieniają się czasy. Czy nie chcemy, aby młodsze pokolenia też miały ogrodnicze wspomnienia? Niestety ja przypominam sobie jedynie pielenie grządek, ale i tak rozumiem teraz, jak ważne mogą być wczesne doświadczenia w ogrodzie.

Arit rozumie, jak pożyteczne mogą być wczesne doświadczenia związane z ogrodnictwem

Joyce Veheary założyła organizację Lend and Tend, która łączy ludzi posiadających ogrody z tymi, którzy ich nie mają. Joyce opowiada, że starsza osoba, która już nie daje rady zajmować się swoją działką może wejść we współpracę z kimś młodszym, kto chciałby mieć taką możliwość, a sam nie posiada ogrodu, bo np. mieszka w kawalerce czy czeka w długiej kolejce na przyznanie działki. Nie chodzi tu zresztą tylko o ogrodnictwo, ale też o budowanie międzypokoleniowych relacji i o wzajemne korzyści.

W Lend and Tend na tego typu spółki mówi się „Patch Match” [„Działka na spółkę” – red.]. Joyce opowiada, że w ten sposób połączono na przykład starszego dżentelmena z południowego Londynu, który nie był już w stanie prowadzić ogrodu, z młodym szefem kuchni, który przekształcił jego działkę w bujny warzywnik, zapewniający mu plony na kulinarne eksperymenty. W rezultacie nie tylko ogród był w świetnej formie, ale zawiązała się też przyjaźń.

W innym przypadku osoba z niepełnosprawnością podzieliła się swoim nieużywanym ogrodem z entuzjastyczną osobą pełnosprawną. Współpraca dała obojgu wiele radości, co pokazuje, że w dzieleniu się ogrodem chodzi nie tylko o rośliny, ale też o ludzi. Ludzie, którzy nie są już w stanie zajmować się swoim ogrodem, a widzą, jak ten rozkwita pod czyjąś opieką, są zachwyceni.

Laura zamierza zachęcać następne pokolenia ogrodników do uprawy warzyw i owoców w Luton w ramach Young Growers Club – organizacja zapewnia sezonowe zestawy do uprawy roślin i organizuje kluby społecznościowe i wydarzenia

*2021, DRAPER TOOLS. PHOTOS: GETTY/SOLSTOCK; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Yasmine jest wdzięczna za porady doświadczonych ogrodników z działek w Manchesterze

“Nadal uczę się od bardziej zaprawionych w bojach ogrodników, ale sama też już dzielę się swoim doświadczeniem z początkującymi”

Podaj dalej

Dzielenie się swoim ogrodem to tylko jedna z wielu możliwości. Można też zaproponować pomoc szkołom różnego szczebla i dzielić się wiedzą i umiejętnościami z młodymi ludźmi lub znaleźć lokalny ogród społecznościowy, który mógłby skorzystać z naszego doświadczenia. A może udałoby się zorganizować przez lokalną grupę ogrodniczą warsztaty międzypokoleniowe? Można nawet zadzwonić do wnucząt i pokazać im swój ogród na włączonej kamerce, a potem poprosić je, żeby też wyszły z domu i pokazały nam swój.

Czy nam się to podoba, czy nie, młodzi ludzie dzielą się swoimi zainteresowaniami ogrodniczymi w mediach społecznościowych. Wielu z nich to już prawdziwi eksperci od roślin doniczkowych – pod-

Arit lubi się dzielić swoją ogrodniczą wiedzą i inspirować młodsze i starsze pokolenia

ZDJĘCIA: (BRIDGING THE GAP) GETTY/TARA MOORE

eprasa.pl 912b4c830e

Łączmy pokolenia

Jeśli chcesz zaangażować się i przekazywać swoją wiedzę i umiejętności, możesz:

- **raz w miesiącu udostępniać swój ogród w ramach inicjatywy „otwarte ogrody”**, pokazując swoje ulubione techniki ogrodnicze i dzieląc się wiedzą z młodymi sąsiadami;
- **zostać „mentorem”** młodych ogrodników – odwiedzać ich działki lub zaproponować swoje usługi lokalnej szkole ogrodniczej;
- **zorganizować społecznościowe warsztaty ogrodnicze** – to sposobność do przekazywania młodym ogrodnikom wiedzy w szerokim zakresie: od rozmnażania i sadzenia roślin po ich cięcie;
- **dzielić się poradami ogrodniczymi w mediach społecznościowych** – krótkie filmiki oglądają tysiące ludzi zainteresowanych ogrodnictwem;
- **zaopatrzyć młodszych członków rodziny w rośliny doniczkowe** – zaproponuj, że podpowiesz, jak się nimi opiekować i będziesz co tydzień sprawdzać, jak sobie radzą.

Gdy już stwierdzisz, jaką wiedzę chcesz przekazywać, z pewnością znajdziesz sposób na inspirowanie i edukowanie młodszego pokolenia. Powodzenia!

powiadają, jak stworzyć zieloną oazę w domu. Inni zapełniają różnymi roślinami balkony i parapety, aby cieszyć zmysły i angażować się w mindfulness.

Warto pójść w ich ślady i docierać do młodzieży przez nowoczesne technologie: istnieją apki pomagające rozpoznać gatunki roślin czy poradzić sobie z ich szkodnikami i chorobami, inteligentne kosiarki i systemy nawadniające oraz systemy pielęgnacji roślin i wiele innych. Może to niezbyt atrakcyjne dla bardziej tradycyjnych ogrodników, ale jeśli mamy przekazać swoje działki ogrodnikom przyszłości, musimy być świadomi istnienia tych gadżetów oraz faktu, że pomagają one osiągnąć ten sam cel: stworzyć wspaniały ogród.

Jest mnóstwo inspirujących osób, które chcą się dzielić swoją miłością do ogrodnictwa. Taka jest na przykład Yasmine z Manchesteru. Przekształciła swoją zaśmieconą, leżącą na uboczu alejkę w oazę zieleni – uprawia kwiaty i rośliny jadalne dla swojej społeczności, angażując okolicznych mieszkańców i dokumentując swoje poczynania w mediach społecznościowych. Yasmine wyjaśnia, że gdy zaczynała działać, nie wiedziała nic o ogrodnictwie i nie miała przyjaciół-ogrodników.

Wspomina, że gdy przydzielono jej działkę, łatwo było nawiązać relację ze starszymi, doświadczonymi ogrodnikami. Traktowała tę nową dla siebie społeczność jako zasób – pytała jej członków zarówno o sukcesy, jak i porażki! Uznała, że poznawanie stosowanych przez nich metod, np. powstrzymywania się od przekopywania ziemi, a także dowiadywanie się, jakie warzywa świetnie rosną lub zupełnie się nie udają w ich dzielnicy Manchesteru, jest inspirujące. Jest bardzo wdzięczna wszystkim, którzy dzielą się z nią swoim doświadczeniem.

Yasmine nadal uczy się od bardziej zaprawionych w bojach ogrodników, ale sama też już dzieli się swoim doświadczeniem z początkującymi ogrodnikami.

Takich historii jest wiele. Gdyby połączyć pasję, energię i zasięg społeczny młodych ogrodników z doświadczeniem i mądrością starej gwardii, świat były piękniejszy i jeszcze bardziej pełen roślin.

eprasa.pl 912b4c830e

OGRÓD BEZ STRESU

CZĘŚĆ 1: ZACZNIJ UPRAWIAĆ KWIATY

Masz wrażenie, że nie wiesz, od czego zacząć? W tym roku **Frances Tophill** poprowadzi cię przez wszystkie pory roku, dając proste wskazówki, jak stworzyć własny ogród

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Chociaż działka ziemi, którą dysponujesz, może być dla ciebie bardzo ważna, uprawianie na niej roślin i ich pielęgnacja mogą już wydawać się trudnymi lub nawet przytłaczającymi zadaniami. Uważam, że główną przyczyną tego lęku jest brak wiedzy, który prowadzi do utraty pewności siebie. Innym powodem mogą być nierealistyczne oczekiwania, które sami sobie narzucamy, porównując nasze ogrody i działki z tymi prezentowanymi w mediach społecznościowych czy w telewizji.

W rzeczywistości każdy ogrodnik doświadczył kiedyś zniszczenia całych upraw przez szkodniki, przyciął coś nie tak, jak należy albo posadził roślinę, która urosła zdecydowanie za duża. Każdemu zdarzyło się też przez przypadek wykopać lub zniszczyć roślinę. To naturalna część procesu uczenia się i tak naprawdę nie ma w tym nic złego. Jedynym materialnym skutkiem takich błędów jest to, że każda nauka kosztuje. Jednak pierwszą lekcją, jaką powinien opanować ogrodnik, jest cierpliwość. Dlatego, zamiast wydawać duże kwoty i popełniać kosztowne błędy, moja pierwsza rada dla każdego, kto chce zacząć, brzmi: zacznij od małych kroków.

Marzec to idealny moment, aby zrobić pierwszy krok. Jeśli zapamiętasz, że jedyną realną rzeczą, której można się obawiać, jest utrata niewielkiej ilości pieniędzy (bo – moim zdaniem – czas spędzony na świeżym powietrzu nigdy nie jest czasem straconym), i jeśli będziesz działać powoli, krok po kroku, ucząc się w trakcie na własnych błędach, tak naprawdę nie masz nic do stracenia, jeśli właśnie teraz zaczniesz pracę w ogrodzie.

eprasa.pl 912b4c830e

Marzec to idealny moment, aby rozpocząć uprawę kwiatów – a zdaniem Frances, jeśli zaczniesz od małych kroków i będziesz się uczyć na swoich błędach, to nie ma się czego bać

eprasa.pl 912b4c830e

ZACZNIJ UPRAWIAĆ

LETNIE KWIATY

Zawsze polecam wysiewanie większej liczby kwiatów z nasion wiosną zamiast kupowania gotowych roślin w dużych donicach. Dzięki temu poznajesz rośliny od początku i możesz zbudować z nimi prawdziwą relację. Zawsze zaczynaj od czegoś małego. Na tym etapie bardzo łatwo wysiać zbyt dużo nasion i zostać przytłoczonym nadmiarem roślin oraz pracy. Buduj swoją kolekcję stopniowo – zdziwisz się jednak, jak obficie może rozkwitnąć twoja działka, jeśli zaczniesz od kilku kwiatów wysianych wiosną.

ZESTAW DO WYSIEWU NASION

KWIATY JEDNOROCZNE

Wysiane w marcu rośliny jednoroczne zakwitną tego lata. W tym samym sezonie wytworzą również nasiona, które możesz zebrać, wysuszyć i ponownie wysiać następnej wiosny.

Wysiew czarnuszki

Czarnuszka jest niezwykle łatwa w uprawie i przez wiele miesięcy wygląda bardzo dekoracyjnie. Jej drobne nasiona powinny znajdować się tuż pod powierzchnią ziemi, dlatego wystarczy rozsypać je i przykryć cienką warstwą podłoża. Oznacz miejsce wysiewu, podlej i obserwuj rozwój pierwszych liści.

Moje top 5 kwiatów jednorocznych:

- **Kosmos pierzasty (*Cosmos bipinnatus*)**
- **Czarnuszka (*Nigella*)**
- **Nachyłek (*Coreopsis* × *hybrida*)**
- **Aminek wielki (*Ammi majus*)**
- **Ośmiał większy (*Cerinthe major*)**

Napełnij kuwetkę lub doniczkę podłożem do wysiewów, wyrównaj powierzchnię, a następnie równomiernie rozsyp nasiona na wierzchu

LOKALIZACJA: WEST DEAN GARDENS, WEST SUSSEX

eprasa.pl 912b4c830e

Już teraz przygotuj podpory, po których będą mogły piąć się kwiaty – dzięki temu rośliny będą wyglądały naturalnie i nie będą się przewracać

eprasa.pl 912b4c830e

KWIATY WIELOLETNIE

Kwiaty wieloletnie odrastają co roku, choć części nadziemne zimą często zamierają. Niektóre wymagają ochrony przed mrozem w najchłodniejszych miesiącach.

Sadzenie bylin

Teraz jest na to idealny moment – najlepiej sadzić je w grupach po trzy lub pięć sztuk. Byliny, takie jak penstemon, są łatwe do posadzenia. Wykop dołek, umieść w nim roślinę, dociśnij ziemię wokół niej i obficie podlej. Rozsypanie nawozu – na przykład mączki z krwi, ryb i kości lub kurzego obornika – zapewni świeżo posadzonym bylinom dobry start.

Moje top 5 bylin:

- **Penstemon**
- **Krwiściąg**
- **Bodziszek**
- **Koper włoski**
- **Werbena patagońska**

Dociśnij ziemię wokół świeżo posadzonych bylin, aby zapobiec powstawaniu kieszeni powietrznych przy korzeniach

Po posadzeniu obficie podlej rośliny, aby korzenie miały jak najlepszy kontakt z podłożem

eprasa.pl 912b4c830e

Rozłóż około 5 cm warstwę ściółki z kompostu lub dobrze przekompostowanego obornika i rozprowadź ją równomiernie grabiami

PRZYGOTOWANIE RABATY

Aby rozpocząć uprawę kwiatów, trzeba najpierw przygotować rabatę. Możesz stworzyć ją od podstaw, usuwając darń lub inne rośliny, których nie chcesz, i przygotować podłoże od nowa. Najpewniej jednak będziesz pracować wokół kilku roślin, które chcesz zostawić na działce. W obu przypadkach kluczowe znaczenie ma zdrowa gleba. To właśnie ona utrzymuje i odżywia rośliny. Powinna być bogata w organizmy glebowe, takie jak dżdżownice, które rozkładają materię organiczną i poprawiają strukturę oraz drenaż gleby, a także grzyby mikoryzowe, wspomagające odżywianie roślin.

Ściółkowanie, tak jak ja to robię, to jeden z najprostszych sposobów poprawy jakości gleby. Polega na przykrywaniu jej warstwą materiału, który ogranicza wzrost chwastów, zatrzymuje wilgoć, chroni glebę przed erozją powodowaną przez mróz i wiatr, a z czasem rozkłada się, wzbogacając ją w składniki odżywcze. Warstwa o grubości kilku centymetrów, rozłożona wiosną na powierzchni gleby, będzie idealna. Moją ulubioną ściółką jest ta z domowego kompostu. Własny kompost – tworzony poprzez gromadzenie i regularne przerzucanie ogrodowych resztek – to tani i przyjazny dla środowiska sposób na przygotowanie ściółki.

Koniecznie naucz się skutecznie radzić sobie z chwastami. Według mojej definicji chwast to roślina, której nie chcesz w danym miejscu, na przykład podagrycznik, perz czy powój. Jeśli pozostawisz w glebie rośliny, których nie planujesz uprawiać, będą konkurować z tymi właściwymi o wodę i składniki odżywcze.

LOKALIZACJA: WEST DEAN GARDENS, WEST SUSSEX

eprasa.pl 912b4c830e

Dzięki trafnemu doborowi roślin wydobędziesz z każdego składnika mieszanki to, co najlepsze

Mistrzowskie kompozycje

Poradnik Nicka o sztuce łączenia roślin

W nowej serii **Nick Bailey** pokazuje, jak komponować naturalne zestawienia roślin, by stworzyć zdrowy i harmonijny ogród. Na początek przyjrzymy się łąkom

Łąki są chyba najlepszym przykładem tego, że rośliny naprawdę lepiej rosną razem. Są symbolem naturalnej dzikości i piękna oraz siedliskiem o bogatej florze i faunie. Jednak wielu ogrodników obawia się, że są trudne w uprawie, skomplikowane i wymagają wielu lat, zanim przyniosą zamierzony efekt. Tak może być, jeśli próbujesz stworzyć łąkę z rodzimymi gatunkami kwiatów z nasion na istniejącym trawniku, ale istnieją też na to znacznie prostsze, bardziej skuteczne sposoby. I być może najprostsze do założenia spośród wszystkich rodzajów łąk to jednoroczne łąki egzotyczne. Długo kwitną, są pełne kolorów, stanowią atrakcję dla zapylaczy – tworzyłem je już wiele razy i ty również możesz stworzyć w swoim ogrodzie podobną.

ZDJĘCIE: NEIL HEPWORTH

Łąki z kwiatów jednorocznych

Mieszanki nasion gatunków egzotycznych na łąki kwietne to starannie dobrane rośliny pochodzące z różnych części świata, które pozwalają stworzyć barwny kobierzec kwitnący od maja do listopada. Mieszanki tego typu często zawierają długo kwitnącą lnicę w cukierkowych kolorach, maczki kalifornijskie o intensywnie pomarańczowych kwiatach oraz delikatną facelię błękitną, nie wspominając o wysokich baldachach, takich jak aminki czy klasykach łąkowych, jak maki i chabry. Gatunki w mieszance zazwyczaj różnią się wysokością od 20 do 80 cm, a zróżnicowane formy i kształty liści sprawiają, że rośliny wzajemnie się podpierają, zapewniając jednocześnie ciągły pokaz kwiatów i ośmiomiesięczną ucztę dla zapylaczy.

To właśnie za pomocą mieszanek tego rodzaju stworzono oszałamiające nasadzenia wokół Stadionu Olimpijskiego w 2012 oraz łąki Superbloom wokół Tower of London, z okazji Platynowego Jubileuszu Królowej Elżbiety II. Wiele gatunków wchodzących w skład tych mieszanek to jednoroczne rośliny z Kalifornii, które w naturze rozświetlają zbocza gór i doliny intensywnymi barwami na ogromną skalę. Jednak jeśli chcesz stworzyć łąkę z jednorocznych kwiatów rodzimych, w sklepach dostępnych jest wiele odpowiednich mieszanek. Tego typu rośliny mają zwykle krótszy okres kwitnienia, w zależności od rodzaju użytej mieszanki, ale częściej same się wysiewają, co zmniejsza potrzebę dosiewania w przyszłości.

Mak

Są dwa sposoby na to, jak postępować z nasionami kwiatów tworzących łąki jednoroczne. Niektórzy pozwalają roślinom po prostu wysiać się naturalnie, co – z mojego doświadczenia – daje całkiem dobre rezultaty w kolejnym roku. Bezpieczniej jednak jest zbierać nasiona, gdyż dzięki temu zimą nie zjedzą ich szkodniki. Wystarczy zebrać nasiona, gdy są suche i prawie same zaczynają opadać. Przechowuj je w oznakowanych torebkach papierowych w szklarni lub podobnym miejscu do czasu, aż całkowicie wyschną, a następnie umieść w szczelnie zamykanym plastikowym pojemniku w lodówce – w przyszłym roku będą gotowe do wysiewu.

Chaber bławatek

Łąki wieloletnie

Tworzenie łąk wieloletnich z nasion jest dość czasochłonne. Porośnięte trawą obszary trzeba wielokrotnie kosić i oczyszczać, aby zmniejszyć ilość składników odżywczych w glebie. Następnie wprowadza się szelężnik mniejszy – roślinę półpasożytniczą, która ogranicza rozwój traw, pozwalając innym dosiewanym gatunkom kwitnącym dobrze się rozwijać.

To idealny przykład tego, że rośliny lepiej rosną razem i metoda ta naprawdę się sprawdza – choć na rezultaty trzeba czekać pięć lat! Istnieje jednak pewien „trik", dzięki któremu można założyć wieloletnią łąkę kwietną w zaledwie dwa sezony wegetacyjne. Kilka lat temu sam przetestowałem inne podejście na formalnym trawniku, którym się opiekowałem. Po prostu przestałem go kosić i „No Mow May", czyli „maj bez kosiarki", szybko zmienił się w „odpuszczam w sierpniu"! Cztery miesiące bez koszenia przyniosły zaskakujące efekty. Byliny o szerokich liściach, które wcześniej ledwo żyły jako spłaszczone przez kosiarkę rozety, nagle wystrzeliły w górę

Świerzbnica polna

Natychmiastowy efekt Łąki jednoroczne, takie jak London Superbloom, można stworzyć w krótkim czasie

Cud natury Maczki kalifornijskie w sprzyjających warunkach doskonale się rozsiewają

Bujny wzrost Trojeść kropkowana (*Lysimachia punctata*) będzie się wspaniale rozwijać na wilgotniejszych stanowiskach

ZDJĘCIA: PAULA/ADOBESTOCK; PAUL DEBOIS; GETTY/RON AND PATTY THOMAS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

i zaczęły kwitnąć – wśród nich między innymi dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*) o niebieskich kwiatach oraz piękna przytulia właściwa (*Galium verum*). Jednak największym zaskoczeniem była różnorodność gatunków traw, które wybiły się na pierwszy plan. Wydawało mi się, że w takim tradycyjnym, starym, formalnym trawniku znajdę jedynie dwie lub trzy odmiany życicy trwałej i kostrzewy, tymczasem rosło w nim ponad 10 gatunków o różnej wysokości i budowie kwiatów. Krótko mówiąc – nie podejmując żadnych działań, doprowadziłem do powstania czegoś w rodzaju łąki wieloletniej. Sekret – który zadziała na każdym trawniku, któremu pozwoli się zarosnąć – polegał jednak na tym, że na początku pierwszej wiosny posadziłem bezpośrednio w darni kilka typowo łąkowych bylin (w 2-litrowych doniczkach). Po dwóch latach przestrzegania takiego reżimu stary trawnik przemienił się w piękną wieloletnią łąkę.

Sprawdzają się na niej gatunki takie jak świerzbnica polna (*Knautia arvensis*), bodziszek łąkowy (*Geranium pratense*), trojeść kropkowana oraz ostrożeń. Rośliny te są na tyle silne, by konkurować z wysoką trawą i jednocześnie nawzajem się podtrzymywać. Naprawdę rosną lepiej razem.

Dlaczego więc by nie spróbować założyć łąki w swoim ogrodzie? Harmonijne połączenie traw i bylin lub nawet samych roślin jednorocznych, świetnie sprawdza się pod względem kolorystyki, prezentacji, długości kwitnienia oraz jest wspaniałym wsparciem dla zapylaczy.

Dąbrówka rozłogowa

Szelężnik mniejszy

Imponująca wysokość Gatunki takie jak ostrożeń łąkowy (*Cirsium rivulare*) oraz śmiałek darniowy mogą dorastać do ponad metra wysokości

Jak wysiać i utrzymać łąkę kwietną

Gleba o drobnogruzełkowatej strukturze zapewni nasionom lepszy kontakt z podłożem i ułatwi młodym korzeniom lepsze ukorzenienie się

Rozpocznij siew pod koniec zimy lub na początku wiosny, wybierając do tego otwarte stanowisko w pełnym słońcu, gdzie gleba nie była zbyt mocno wzbogacana nawozami, kompostem czy obornikiem. Na samym początku usuń z niego całą roślinność. Jeśli teren jest obecnie trawnikiem, wynajęcie wycinarki do darni znacznie przyspieszy proces. Jeśli jest nieobsadzony – poświęć czas na usunięcie wszystkich chwastów, zwłaszcza wieloletnich, wraz z korzeniami. Po oczyszczeniu powierzchni można przystąpić do przygotowania gleby. Wystarczy lekko ją wzruszyć widłami na głębokość 20 cm, rozbijając przy okazji grudki ziemi tak drobno, jak się da. Następnie przychodzi czas na „powłóczenie nogami".

Polega to na lekkim sunięciu stopami po całym terenie, aby usunąć duże kieszenie powietrza i uzyskać ziemię dociśniętą, ale nie zbitą, o wciąż luźnej strukturze.

Wykonaj siew w bezwietrzny dzień. Sprawdź na opakowaniu, ile gramów nasion przypada na metr kwadratowy – załóżmy przykładowo 10 gramów. Na tarasie lub innej utwardzonej nawierzchni wyznacz powierzchnię jednego metra kwadratowego, odważ odpowiednią ilość nasion, a następnie równomiernie je rozsyp na wyznaczonej powierzchni. Dzięki temu zobaczysz, jak gęsto powinieneś rozsypać nasiona na metrze kwadratowym przygotowanej gleby. Teraz możesz przystąpić do siewu na przygotowanym terenie, zaczynając od jednego rogu i powoli cofając się w przeciwnym kierunku.

Delikatnie przegrab, aby nasiona wymieszały się z ziemią, a następnie lekko spryskaj całą powierzchnię wodą. Przez kilka tygodni utrzymuj glebę wilgotną, aż nasiona zaczną kiełkować. Po tym czasie zmniejsz częstotliwość podlewania – rób to co kilka dni, ale obficiej. Dzięki temu korzenie siewek będą rosły głębiej, co zwiększy ich odporność na suszę.

I to w zasadzie wszystko – nie ma potrzeby stosowania podpór, usuwania przekwitłych kwiatostanów, nawożenia ani przycinania. Rośliny naprawdę najlepiej rosną razem, a jeśli wysiejesz je w połowie wiosny, możesz liczyć na wspaniałą, w pełni kwitnącą łąkę już w środku lata.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/ASHLEY COOPER; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

ZDJĘCIE: JASON INGRAM

DONICE PEŁNE SMAKÓW

CZĘŚĆ PIERWSZA

Jeśli miejsca na zewnątrz jest niewiele, jadalne kompozycje w donicach to świetny sposób, by ozdobić przestrzeń i uzyskać smaczne plony do wykorzystania w kuchni. **Lucy Bellamy** pokazuje, jak się za to zabrać

Dlaczego rośliny jadalne uprawiane w pojemnikach nie miałyby być równie piękne, co smaczne? Jeśli masz odrobinę wolnej przestrzeni przy domu – obok tylnego wejścia, na niewielkim tarasie, a nawet po prostu na małym stole na zewnątrz – to wystarczająco dużo miejsca, by w tym roku wyhodować coś atrakcyjnego i smacznego, gotowego do zbioru i spożycia.

W tej dwuczęściowej serii podpowiem, jak stworzyć kompozycje w pojemnikach, których zawartość będzie równie dekoracyjna, co apetyczna. Możesz śmiało je modyfikować, dodając swoje ulubione rośliny lub potraktować je jako inspirację do stworzenia czegoś własnego. Wysiewaj i sadź rośliny wiosną lub na początku lata i trzymaj je pod osłoną, aż w twoim regionie ustąpi ryzyko przymrozków.

Zadbaj o swoje jadalne kompozycje w donicach, a odwdzięczą się obfitymi plonami

prasa.pl 9120c830e

Wiele roślin można z łatwością przyciąć, jeśli zaczną przysłaniać pozostałe

ŻÓŁTE i POMARAŃCZOWE

Do tego barwnego trio potrzebna będzie duża donica – jego motywem przewodnim są paski pojawiające się zarówno na marmurkowych liściach nasturcji, jak i na dwubarwnych liściach mięty pieprzowej (*Mentha* x *piperita*) 'Logee's'. Ta mięta ma wyrazisty smak, kwiaty i liście nasturcji są ostre i pieprzne, a do tego możesz zjeść nawet kwiaty cukinii! Ustaw pojemnik w słonecznym, chronionym od wiatru miejscu i napełnij go podłożem. Posadź cukinię, miętę i nasturcje tak, jakby tworzyły trzy wierzchołki trójkąta, po czym obficie je podlej, aby dobrze się osadziły.

Gdy rośliny zaczną rosnąć, należy je regularnie podlewać i raz w tygodniu zasilać donicę rozcieńczonym nawozem płynnym, aby wspomóc wzrost cukinii. Pod koniec lata usuń zwiędnięte cukinie oraz nasturcje i wrzuć je na kompost. Miętę możesz zostawić, aby dalej rosła – z czasem wypełni donicę.

ELEMENTY KOMPOZYCJI

1. **Cukinia 'Defender'**
2. **Mięta pieprzowa (*Mentha* x *piperata*) 'Logee's' o pstrych liściach**
3. **Nasturcja o pstrych liściach**

Tworzenie kompozycji w donicach

Wiele roślin jadalnych doskonale rośnie w donicach i bardzo łatwo stworzyć z nich barwne kompozycje – wystarczy trzymać się kilku podstawowych zasad.

- Weź pod uwagę wielkość donicy. Duża, wypełniona odpowiednią ilością podłoża będzie wymagała rzadszego podlewania, a rośliny będą miały w niej wystarczająco dużo miejsca, by dorosnąć do optymalnych rozmiarów bez ścisku. Ogólnie rzecz biorąc – im większa donica, tym lepiej.
- W jednej donicy sadź rośliny o podobnych wymaganiach pod względem podłoża. Zioła zwykle preferują lekkie i dobrze przepuszczalne podłoże, natomiast warzywa – takie, które zatrzymuje wilgoć.
- Rośliny rosnące w jednej donicy powinny mieć te same wymagania co do poziomu nasłonecznienia lub zacienienia. Weź pod uwagę warunki panujące w twoim ogrodzie oraz miejsce, w którym umieścisz donicę.
- Miej na uwadze tempo, w jakim rosną rośliny i łącz ze sobą te o podobnej sile wzrostu. Na przykład szybko rosnąca cukinia lub fasola wielokwiatowa w krótkim czasie zagłuszy młodą sadzonkę chili czy jarmużu.
- Nie ulegaj pokusie, by upchnąć zbyt wiele roślin w jednej donicy.
- Jeśli chodzi o kolor, nie zapomnij włączyć do kompozycji, w miarę możliwości, ziół i kwiatów jadalnych, takich jak czosnek szczypiorek i szałwia o purpurowych liściach. Fiołki występują w wielu kolorach.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Wybierz ładne gałązki do podparcia groszku, gdyż stanowią ważny element całej kompozycji

FIOLETOWE i ZIELONE

W przypadku niektórych roślin – im częściej zbierasz plony, tym obfitsze są zbiory. Tak jest ze wszystkimi trzema gatunkami w tym przerobionym na donicę pojemniku do chłodzenia napojów. Posadź je już teraz, aby latem były gotowe do zbioru.

Wybierz głęboki pojemnik i wypełnij go podłożem prawie po sam brzeg, zostawiając kilka centymetrów wolnej przestrzeni przy krawędzi – ułatwi to późniejsze podlewanie. Wciśnij sześć nasion groszku cukrowego 'Shiraz' na głębokość 5 cm i przykryj je podłożem. Następnie rozsyp na powierzchni szczyptę nasion sałaty 'Salad Bowl' i delikatnie podlej.

Na tym etapie wciśnij wokół krawędzi pojemnika kilka rozgałęzionych gałązek, które później posłużą jako podpory dla rosnącego groszku. Kiedy pojawią się siewki, dosadź z boku pojemnika dwie sadzonki fiołka rogatego.

Podoba mi się, jak górne płatki fiołków nawiązują kolorem do fioletu strąków groszku oraz współgrają ze srebrną barwą pojemnika. Podlewaj mniej więcej dwa razy w tygodniu, częściej podczas upałów.

ELEMENTY KOMPOZYCJI

1. Groszek cukrowy 'Shiraz'
2. Sałata 'Salad Bowl'
3. Fiołek (*Viola*) 'Sorbet Pink Wing'

ODCIENIE FIOLETU

W tym dużym, ocynkowanym pojemniku posadziłam bakłażan 'Bonita' wraz z mieszanką ziół, które rosną w równym tempie i mają podobne wymagania co do dużej ilości światła. Tymianek, szałwię o fioletowych liściach oraz bazylię najlepiej kupić jako małe sadzonki w doniczkach o średnicy 9 cm i rozmieścić je wokół brzegów pojemnika, z bakłażanem pośrodku. Kwiaty ziół pełnią tu podwójną funkcję: oprócz wzbogacania kompozycji o kolor przyciągają także zapylacze do kwiatów bakłażana. Zbieraj zioła przez całe lato, uszczykując wierzchołki pędów. Bakłażan będzie gotowy do zbioru pod koniec lata – odcinaj owoce, gdy wciąż są błyszczące.

ELEMENTY KOMPOZYCJI

1. Bakłażan 'Bonica'
2. Bazylia 'African Blue'
3. Koper włoski (*Foeniculum vulgare*) 'Purpureum'
4. Szałwia lekarska (*Salvia officinalis*) 'Purpurascens'
5. Macierzanka piaskowa (*Thymus*) 'Coccineus'

Duża donica to podstawa – zapewnia roślinom lepszy dostęp do składników odżywczych oraz miejsce do wzrostu, a przy tym chroni je przed szybkim wysychaniem w upalne dni

egmasa.pl 912b4c830e

Gatunki ciepłolubne i odporne na suszę nie wymagają częstego podlewania

RÓŻOWE i NIEBIESKIE

Te piękne i kolorowe zioła świetnie radzą sobie w stosunkowo suchym podłożu, a ciemny pojemnik pozwolił mi dodatkowo podkreślić ich barwy. Oprócz tego, że skupiłam się na smakach, ograniczyłam paletę kolorów do jaśniejszych i ciemniejszych odcieni różu oraz błękitu i szaro-zielonych tonów. Liście i kwiaty wszystkich pięciu roślin można zbierać i wykorzystywać w kuchni.

Umieść szeroką, płytką donicę w miejscu, które otrzymuje co najmniej sześć godzin słońca dziennie. Szerokość donicy jest ważniejsza od jej głębokości, ponieważ rośliny te uwielbiają słońce. Napełnij pojemnik mieszanką przepuszczalnego podłoża – dwie części podłoża i jedna część grysu – i rozmieść rośliny tak, aby ich wierzchołki prawie się ze sobą stykały, po czym wyjmij je z doniczek i osadź w ziemi; dociśnij. Podlej raz, aby rośliny osadziły się w podłożu, a następnie wyściółkuj powierzchnię 1-centymetrową warstwą grysu.

ELEMENTY KOMPOZYCJI

1. ***Micromeria fruticosa***
2. **Tulbagia fioletowa 'Fairy Star'**
3. **Pelargonia (*Pelargonium*) 'Lawrenceanum' (wyłącznie do przyprawiania)**
4. **Macierzanka (*Thymus*) 'Fragrantissimus'**
5. **Mertensja nadmorska (*Mertensia maritima*)**

Łączenie kolorów w pojemnikach z roślinami jadalnymi

Stosowanie ograniczonej palety barw to sprawdzony sposób na tworzenie stylowych aranżacji roślinnych w pojemnikach.

Ta metoda sprawdza się równie dobrze w przypadku roślin jadalnych – można wziąć pod uwagę kolory liści, płatków kwiatów, łodyg lub strąków i powtarzać je w różnych częściach kompozycji.

Głęboki odcień fioletowozielonej barwy liści jarmużu, intensywnie pomarańczowy kolor kwiatów nasturcji oraz niebieski kolor owoców borówki amerykańskiej mogą posłużyć jako inspiracja przy komponowaniu kolorowych aranżacji z roślin jadalnych.

Jasna zieleń liści podkreśla błękit kwiatów na tle pojemnika w odcieniu rdzy

Warto też zastanowić się nad kolorem pojemnika – powinien dopełniać barwy roślin, a nie z nimi konkurować.

Pamiętaj, aby wcześniej sprawdzić informacje o roślinach, żeby uniknąć ryzyka spożycia czegoś niejadalnego.

Umiejętne łączenie kolorów sprawdza się szczególnie w mniejszych ogrodach – za każdym razem, gdy wyjdziesz na zewnątrz, donice będą od razu przyciągać wzrok.

Regularnie przycinaj niesforne pędy, aby kwiaty i zdrowe listowie były w centrum uwagi

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

PRENUMERATA

Czytaj więcej, płać mniej!

W prenumeracie tylko

~~179,10 zł~~

152,20 zł

/roczna prenumerata drukowana

Dlaczego warto?

- Dostawa **gratis** prosto do Twojego domu
- Tylko dla prenumeratorów: **niższe ceny** przy zakupie czasopism na UlubionyKiosk.pl
- Pakiet 2w1 (papier + e-wydania): **–80%** na równoległą e-prenumeratę PDF

Szczegóły na UlubionyKiosk.pl/promocje

Zamów prenumeratę na www.UlubionyKiosk.pl

lub zeskanuj kod QR i zaprenumeruj w 1 minutę

AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa
prenumerata@avt.pl | 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)
rachunek bankowy: ING Bank Śląski 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 912b4c830e

Każdy Metr Ma Znaczenie

Przyłącz się do nas i w tym roku odmień jeden metr kwadratowy przestrzeni na zewnątrz z korzyścią dla planety – to część naszej kampanii **„Każdy Metr Ma Znaczenie”** Niezależnie od tego, czy masz do dyspozycji miejski dziedziniec, mały balkon, wiejską działkę czy wspólną przestrzeń, maksymalne wykorzystanie jednego metra kwadratowego może przynieść realny efekt – zwłaszcza jeśli wszyscy zaangażujemy się do działania.

Jest wiele sposobów, by realnie coś zmienić – można na przykład sadzić rośliny dla gąsienic motyli i dla zapylaczy; uprawiać warzywa, by choć trochę ograniczyć ślad węglowy transportu żywności, czy założyć kompostownik, który poprawi jakość gleby i zwiększy bioróżnorodność. A wszystko to naprawdę da się zrobić na zaledwie jednym metrze kwadratowym.

W nadchodzących miesiącach w *Gardeners’ World. Edycja Polska* znajdziesz mnóstwo inspiracji, więc nie martw się, jeśli jeszcze nie wiesz, od czego zacząć. Dołącz do nas i spraw, by w tym roku każdy metr miał znaczenie.

W tej serii

Marzec

Stwórz rabatę dla zapylaczy Zajrzyj na stronę 57, aby dowiedzieć się, jak wykorzystać jeden metr kwadratowy na uprawę roślin korzystnych dla pszczół, motyli, gąsienic i innych owadów.

Kwiecień

Ciesz się własnymi plonami Naucz się uprawiać i zbierać smaczne warzywa przez całe lato, wykorzystując zaledwie jeden metr kwadratowy przestrzeni.

Maj

Załóż oczko wodne Woda ma kluczowe znaczenie dla zwiększania bioróżnorodności i przyciągania dzikiej przyrody do ogrodu – a już niewielkie oczko może zrobić dużą różnicę.

eprasa.pl 912b4c830e

Załóż oczko wodne

Rób kompost

Zbieraj własną sałatę

Pomagaj zapylaczom

Czerwiec

Oszczędzaj na sałacie Ogranicz kupowanie sałaty w sklepie i wykorzystaj metr przestrzeni na własną uprawę. To proste, gdy uprawiasz sałatę z nasion.

Lipiec

Stwórz przestrzeń przyjazną owadom Wnieś swój wkład w ochronę pożytecznych stworzeń, przeznaczając metr przestrzeni na siedliska dla dzikiej przyrody. Twórz stosy z drewna i inne schronienia.

Sierpień

Zacznij kompostować Popraw kondycję gleby domowym kompostem – jego przygotowanie jest proste, a do stworzenia dobrze działającego kompostownika wystarczy jeden metr kwadratowy.

Wrzesień

Przyjrzyj się ogrodowi pokazowemu Nicka Zwróć uwagę na szczegółową prezentację ogrodu pokazowego Nicka Baileya inspirowanego ideą jednego metra, zaprezentowanego na BBC Gardeners' World Live.

ILUSTRACJE: GETTY. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Nasze korzenie!

ASHLEY EDWARDS
BARBARA SEGALL
BECKY SEARLE
HAFSAH HAFEJI
JAMIE WALTON
POLLYANNA WILKINSON

„Jak ważne jest edukowanie dzieci już od najmłodszych lat w zakresie ogrodnictwa i przyrody?"

Hafsah Hafeji jest hortolożką, ogrodniczką w ogrodzie społecznościowym i edukatorką przyrodniczą. Pracuje jako menedżerka ds. wolontariatu i komunikacji zewnętrznej w Spitalfields City Farm. @*hafsahhafeji*

Mieszkam w małym mieszkaniu w Londynie i po raz pierwszy w życiu nie mam ogrodu. Przywiodło mnie to do refleksji, że przyroda była dla mnie w dzieciństwie niezwykle ważna.

Uprawialiśmy pomidory w donicach, turlałam się z ośnieżonej górki pobliskiego pola golfowego, a w pobliskim parku uczyłam się jeździć na rowerze. Od tamtej pory świat się zmienił i dzieci mają już inny kontakt z naturą: zajmują je technologia i media społecznościowe; ponadto w miastach żyje teraz najwięcej ludzi w historii, a koszty utrzymania nakładają na rodziny coraz większe brzemię. Te i inne czynniki tworzą kulturę, w której ogrody, dzikie stworzenia i rośliny zajmują w ludzkim życiu drugorzędne miejsce.

To ważne, żeby dzieci czuły się częścią natury, a dla wielu z nich ta łączność blednie, gdy dorastają. Pisząc te słowa, przypominam sobie z jednej strony nastolatki, które podczas swoich pierwszych lekcji ogrodnictwa wyrażały obrzydzenie na widok błota na wydobywanych z gleby ziemniakach i mieszkającej w ziemi dżdżownicy – ich instynktowną reakcją było jej zgniecenie, a z drugiej dziesięciomiesięczne niemowlę, które raczkowało po gospodarstwie społecznościowym, w którym pracowałam – szukało błotnistych kałuż, aby rozbryzgiwać wodę i próbować, jak smakuje!

Młodzi ludzie powinni mieć możliwość zapoznawania się z roślinami i dzikimi stworzeniami przede wszystkim na terenie szkół i innych placówek edukacyjnych. Uczą się o tym, jak rosną rośliny, ale warto by było przejść od teorii do praktyki (i wykroczyć poza uprawę rzeżuchy na wacie). Wszystkie dzieci powinny umieć rozpoznawać pory roku i owady, a także uczestniczyć w uprawie roślin jadalnych i jeść przygotowane z nich świeże, organiczne jedzenie.

Uczestniczyłam w pilotażowym projekcie włączającym uprawę roślin i kontakt z dzikimi stworzeniami do krajowego programu szkolnego. W programie brały udział szkoły dysponujące dużymi, porośniętymi trawą terenami zielonymi oraz placówki całkowicie wyasfaltowane. Pomimo tych różnic w zakresie dostępu dzieci do naturalnych przestrzeni, wszędzie zaobserwowano pozytywny wpływ programu. Uczniowie, którzy najbardziej zaburzali zajęcia w klasach, relaksowali się, gdy mieli stanąć i policzyć owady zapylające na rabatkach z kwiatami polnymi. W pewnej szkole średniej poprosiliśmy uczennicę zainteresowaną ogrodnictwem, która miała problemy ze zdrowiem psychicznym, aby codziennie rano podlewała rośliny. Zadanie sprawiło, że zaczęła bardziej wierzyć w siebie. Byłam też świadkiem, jak uczniowie zaczynają lepiej się komunikować i wykorzystują własną kreatywność i wyobraźnię, decydując, gdzie powinno powstać oczko wodne, a co najważniejsze, dobrze się bawią!

> *Byłam też świadkiem, jak uczniowie zaczynają lepiej się komunikować, wykorzystują własną kreatywność i wyobraźnię, a co najważniejsze, dobrze się bawią!*

Aby ten pozytywny wpływ miał długoterminowy charakter, do krajowego programu nauczania trzeba koniecznie włączyć edukację przyrodniczą. W 2023 roku Ministerstwo Edukacji zleciło przygotowanie programu National Education Nature Park, mającego przeobrazić edukację klimatyczną. To wielki krok w kierunku opracowania programu nauczania opierającego się na kontakcie z przyrodą i zmieniającego sposób uczenia dzieci. Żyjemy w czasach zagrożeń klimatycznych – trzeba pilnie przekazywać wiedzę o wartości natury młodym ludziom, którzy będą projektować miasta, opracowywać nowe technologie i tworzyć politykę.

Poza szkołą świetnym miejscem, w którym dzieci się uczą i nawiązują wczesne relacje z przyrodą, są przydomowe ogrody. Jeśli macie ogród, to czy zachęca on dzieci do eksploracji, uczenia się i relaksu? Czy zapytaliście dzieci, z którymi żyjecie, co chciałyby mieć w ogrodzie?

Posiadanie ogrodu to przywilej. Według danych ze spisu powszechnego przeprowadzonego przez the Office for National Statistics*, co ósme gospodarstwo w Wielkiej Brytanii nie ma ogrodu. Dzieci mogą uczyć się uprawy różnych gatunków warzyw i owoców, uczestniczyć we wspólnym gotowaniu i bawić na łonie przyrody w alternatywnych przestrzeniach, np. ogrodach społecznościowych. To prawda, że nie zawsze mamy czas i pieniądze, aby jeździć gdzieś z dziećmi. Jeśli jednak tylko jest taka możliwość, zdecydowanie zachęcam do poszukania lokalnego ogrodu społecznościowego, odwiedzenia go, sprawdzenia, co oferuje i zaangażowania się w prowadzone w nim działania.

Od lat pięćdziesiątych, gdy zakładano pierwsze szkoły leśne, a potem ogrody przyszkolne i społecznościowe, rośnie popularność kampanii na rzecz edukacji przyrodniczej. Zważywszy jednak na stan klimatu i prognozowany wpływ przekroczenia progu globalnego ocieplenia o 1,5°C, niezbędne jest poważne zaangażowanie się w natychmiastowe wprowadzenie edukacji przyrodniczej do krajowej podstawy programowej. Jednocześnie, aby mogło dojść do większych kulturowych przemian, niezbędne jest priorytetowe potraktowanie finansowania społecznościowych terenów zielonych.

PRZECZYTAJ TEŻ...
Na str. 32 rozważania Arit Anderson na temat możliwości wprowadzania młodych ludzi w tajniki ogrodnictwa przez starsze pokolenie

*BIT.LY/NO-GARDEN

eprasa.pl 912b4c830e

Każdy Metr Ma Znaczenie

Stwórz rabatę dla zapylaczy

Ogrody w Wielkiej Brytanii zajmują około 720 000 hektarów, więc jeśli ogrodnicy połączą siły, mogą wywrzeć ogromny wpływ na dziką przyrodę i środowisko.

Jednym z najprostszych i najbardziej skutecznych sposobów pomocy jest założenie zakątka dla zapylaczy. Oprócz zapylania stworzonych przez człowieka upraw, owady te (jak i ich larwy) stanowią też ważne źródło pożywienia dla ptaków, ssaków i innych zwierząt. Sadząc rośliny dla zapylaczy, zwykle myślimy o pszczołach i motylach, ale ważne jest, by wspierać jak najszerszą gamę owadów zapylających, w tym bzygi, osy, chrząszcze żerujące na kwiatach oraz ćmy.

Wszystkie rośliny wybrane do marcowej edycji kampanii „Każdy Metr Ma Znaczenie" dobrze rosną w pełnym słońcu, ale istnieje wiele roślin przyjaznych zapylaczom, które z powodzeniem można uprawiać także w innych warunkach. Tak naprawdę, jeśli chodzi o zapylacze, im więcej różnorodnych roślin uprawiamy – zarówno w naszych ogrodach, jak i w skali całej okolicy – tym lepiej.

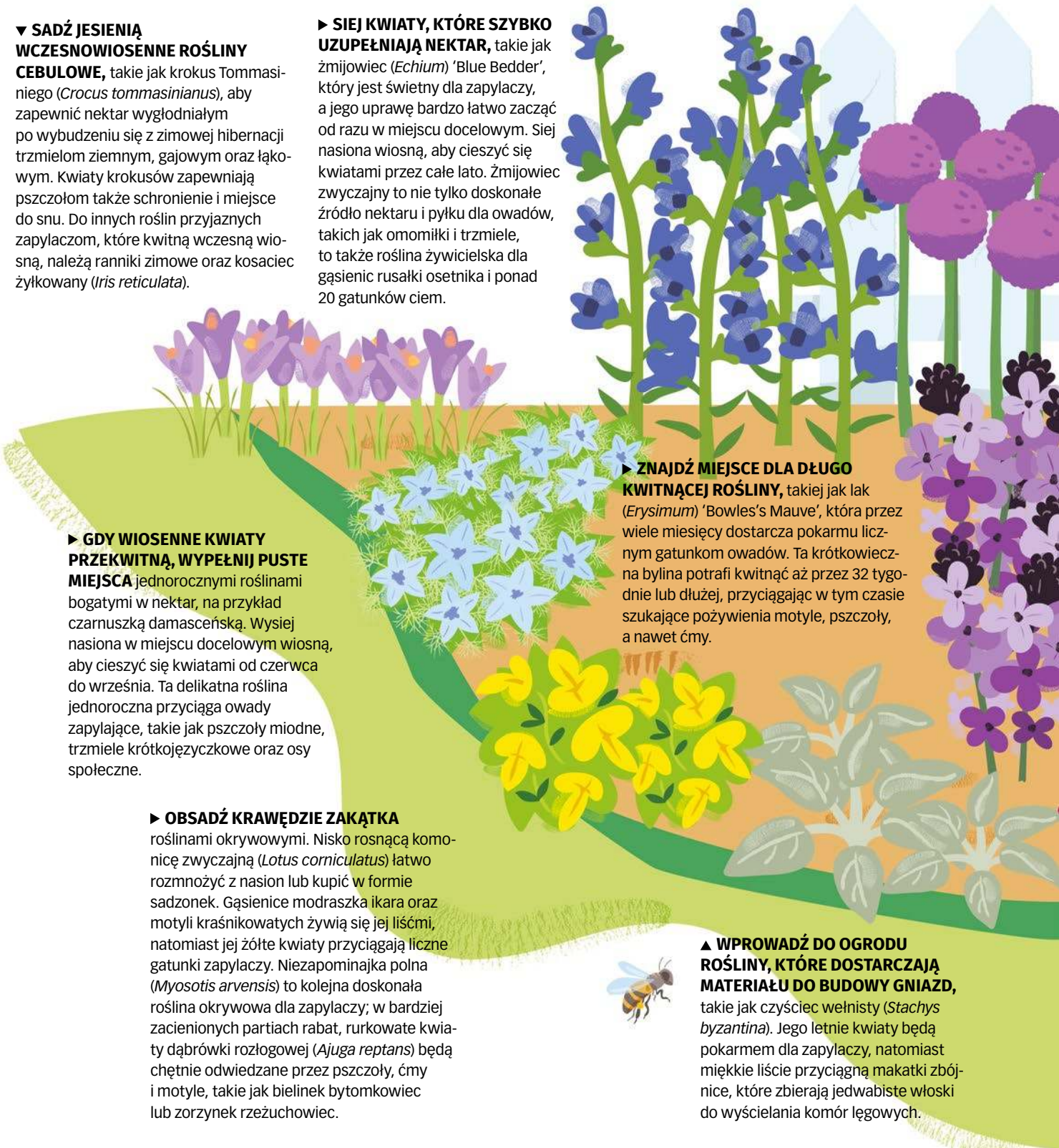

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. ILUSTRACJE: GETTY/TATIANA DMITRIEVA

eprasa.pl 912b4c830e

Twój metrowy zakątek dla zapylaczy

Przyciągnij zapylacze do swojego ogrodu, korzystając z prostych wskazówek **Nica Wilsona** – bez względu na to, którą wybierzesz, wszystkie sprawdzą się na powierzchni jednego metra kwadratowego. Postaw na te, które wydają ci się najprostsze – nawet najmniejszy wysiłek może mieć kolosalne znaczenie

▼ SADŹ JESIENIĄ WCZESNOWIOSENNE ROŚLINY CEBULOWE, takie jak krokus Tommasiniego (*Crocus tommasinianus*), aby zapewnić nektar wygłodniałym po wybudzeniu się z zimowej hibernacji trzmielom ziemnym, gajowym oraz łąkowym. Kwiaty krokusów zapewniają pszczołom także schronienie i miejsce do snu. Do innych roślin przyjaznych zapylaczom, które kwitną wczesną wiosną, należą ranniki zimowe oraz kosaciec żyłkowany (*Iris reticulata*).

▶ SIEJ KWIATY, KTÓRE SZYBKO UZUPEŁNIAJĄ NEKTAR, takie jak żmijowiec (*Echium*) 'Blue Bedder', który jest świetny dla zapylaczy, a jego uprawę bardzo łatwo zacząć od razu w miejscu docelowym. Siej nasiona wiosną, aby cieszyć się kwiatami przez całe lato. Żmijowiec zwyczajny to nie tylko doskonałe źródło nektaru i pyłku dla owadów, takich jak omomiłki i trzmiele, to także roślina żywicielska dla gąsienic rusałki osetnika i ponad 20 gatunków ciem.

▶ ZNAJDŹ MIEJSCE DLA DŁUGO KWITNĄCEJ ROŚLINY, takiej jak lak (*Erysimum*) 'Bowles's Mauve', która przez wiele miesięcy dostarcza pokarmu licznym gatunkom owadów. Ta krótkowieczna bylina potrafi kwitnąć aż przez 32 tygodnie lub dłużej, przyciągając w tym czasie szukające pożywienia motyle, pszczoły, a nawet ćmy.

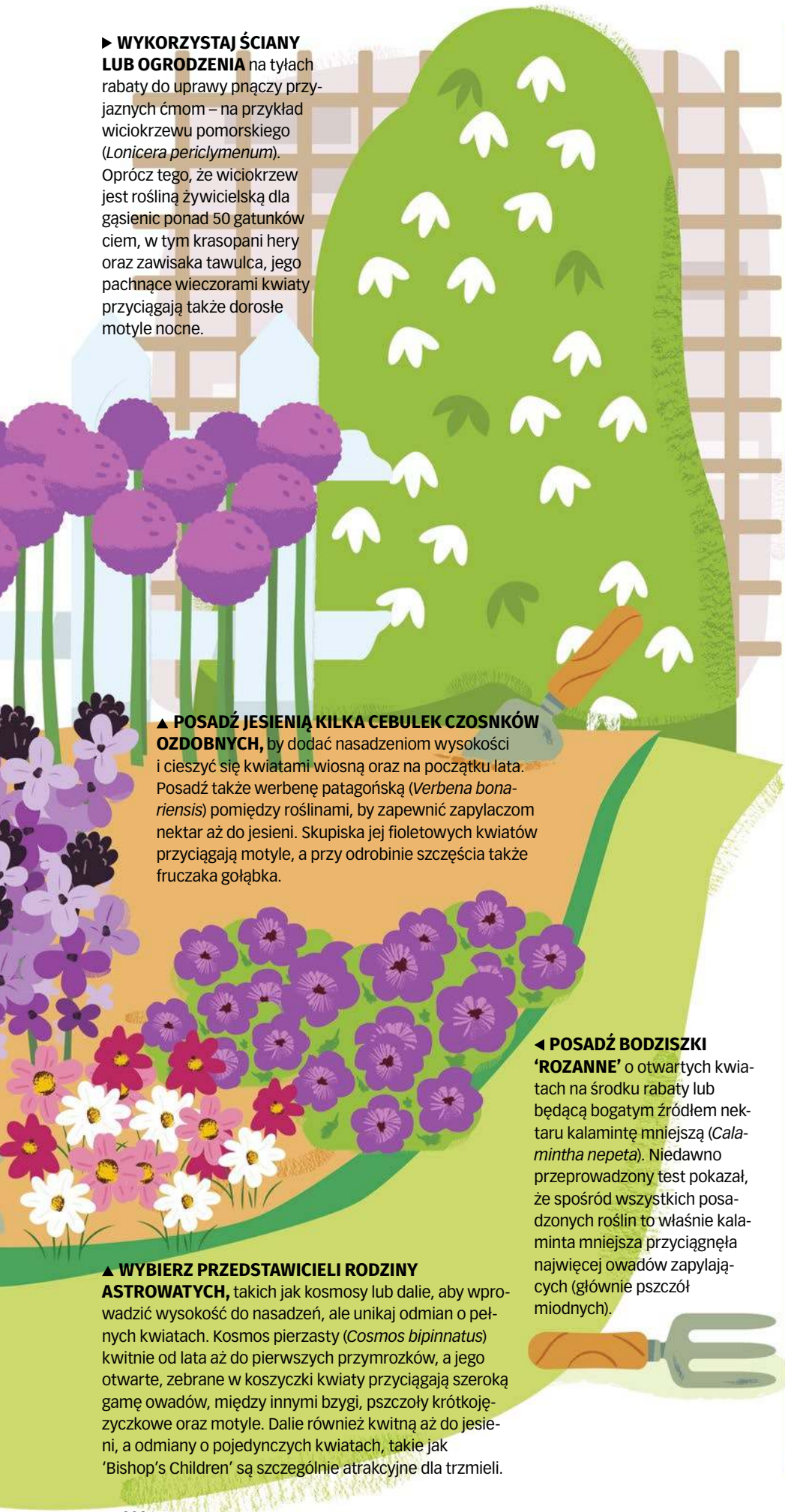
▶ GDY WIOSENNE KWIATY PRZEKWITNĄ, WYPEŁNIJ PUSTE MIEJSCA jednorocznymi roślinami bogatymi w nektar, na przykład czarnuszką damasceńską. Wysiej nasiona w miejscu docelowym wiosną, aby cieszyć się kwiatami od czerwca do września. Ta delikatna roślina jednoroczna przyciąga owady zapylające, takie jak pszczoły miodne, trzmiele krótkojęzyczkowe oraz osy społeczne.

▶ OBSADŹ KRAWĘDZIE ZAKĄTKA roślinami okrywowymi. Nisko rosnącą komonicę zwyczajną (*Lotus corniculatus*) łatwo rozmnożyć z nasion lub kupić w formie sadzonek. Gąsienice modraszka ikara oraz motyli kraśnikowatych żywią się jej liśćmi, natomiast jej żółte kwiaty przyciągają liczne gatunki zapylaczy. Niezapominajka polna (*Myosotis arvensis*) to kolejna doskonała roślina okrywowa dla zapylaczy; w bardziej zacienionych partiach rabat, rurkowate kwiaty dąbrówki rozłogowej (*Ajuga reptans*) będą chętnie odwiedzane przez pszczoły, ćmy i motyle, takie jak bielinek bytomkowiec lub zorzynek rzeżuchowiec.

▲ WPROWADŹ DO OGRODU ROŚLINY, KTÓRE DOSTARCZAJĄ MATERIAŁU DO BUDOWY GNIAZD, takie jak czyściec wełnisty (*Stachys byzantina*). Jego letnie kwiaty będą pokarmem dla zapylaczy, natomiast miękkie liście przyciągną makatki zbójnice, które zbierają jedwabiste włoski do wyścielania komór lęgowych.

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE.

eprasa.pl 912b4c830e

▶ **WYKORZYSTAJ ŚCIANY LUB OGRODZENIA** na tyłach rabaty do uprawy pnączy przyjaznych ćmom – na przykład wiciokrzewu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*). Oprócz tego, że wiciokrzew jest rośliną żywicielską dla gąsienic ponad 50 gatunków ciem, w tym krasopani hery oraz zawisaka tawulca, jego pachnące wieczorami kwiaty przyciągają także dorosłe motyle nocne.

▲ **POSADŹ JESIENIĄ KILKA CEBULEK CZOSNKÓW OZDOBNYCH,** by dodać nasadzeniom wysokości i cieszyć się kwiatami wiosną oraz na początku lata. Posadź także werbenę patagońską (*Verbena bonariensis*) pomiędzy roślinami, by zapewnić zapylaczom nektar aż do jesieni. Skupiska jej fioletowych kwiatów przyciągają motyle, a przy odrobinie szczęścia także fruczaka gołąbka.

◀ **POSADŹ BODZISZKI 'ROZANNE'** o otwartych kwiatach na środku rabaty lub będącą bogatym źródłem nektaru kalamintę mniejszą (*Calamintha nepeta*). Niedawno przeprowadzony test pokazał, że spośród wszystkich posadzonych roślin to właśnie kalaminta mniejsza przyciągnęła najwięcej owadów zapylających (głównie pszczół miodnych).

▲ **WYBIERZ PRZEDSTAWICIELI RODZINY ASTROWATYCH,** takich jak kosmosy lub dalie, aby wprowadzić wysokość do nasadzeń, ale unikaj odmian o pełnych kwiatach. Kosmos pierzasty (*Cosmos bipinnatus*) kwitnie od lata aż do pierwszych przymrozków, a jego otwarte, zebrane w koszyczki kwiaty przyciągają szeroką gamę owadów, między innymi bzygi, pszczoły krótkojęzyczkowe oraz motyle. Dalie również kwitną aż do jesieni, a odmiany o pojedynczych kwiatach, takie jak 'Bishop's Children' są szczególnie atrakcyjne dla trzmieli.

Zapylacze w ogrodzie: co robić, a czego unikać

- ✔ Wybieraj rośliny, które wspierają owady na każdym etapie życia, zwłaszcza w stadium larwalnym
- ✔ Wybieraj rośliny o różnych kształtach kwiatów, aby zapewnić pożywienie dla różnych gatunków owadów
- ✔ Upewnij się, że w skład nasadzeń wchodzą gatunki kwitnące wczesną wiosną i późną jesienią
- ✔ W miarę możliwości wybieraj rośliny z ekologicznych gospodarstw szkółkarskich lub sprawdzaj, czy nie były uprzednio traktowane neonikotynoidami* lub innymi syntetycznymi środkami ochrony roślin
- ✔ Postaraj się kupować rośliny uprawiane w podłożu bez torfu
- ✔ Podawaj owadom wodę w płytkim pojemniku z kamieniami – na przykład podstawce – i regularnie czyść poidło
- ✔ Obserwuj zapylacze odwiedzające twój skrawek ogrodu i rejestruj je w bazie danych, na przykład iRecord
- ✔ Zachęcaj innych do udziału w kampanii – dziel się swoimi wyborami roślin oraz obserwacjami w lokalnych grupach w mediach społecznościowych i podczas rozmów z sąsiadami. Im więcej metrów dla zapylaczy, tym lepiej

- ✗ Nie uprawiaj roślin o pełnych kwiatach, gdyż dodatkowe płatki utrudniają owadom dostęp do nektaru
- ✗ Nie usuwaj martwych części roślin aż do wiosny – stanowią one zimowe schronienie dla owadów zapylających, takich jak larwy chrząszczy z rodziny zalęszczycowatych
- ✗ Nie zostawiaj na noc włączonych świateł w ogrodzie, ponieważ mogą zakłócać życie nocnych owadów zapylających

*SZCZEGÓŁY DOTYCZĄCE ZAKAZU STOSOWANIA NEONIKOTYNOIDÓW W WIELKIEJ BRYTANII ZNAJDZIESZ NA WWW.BIT.LY/UK-NEONICOTINOIDS-BAN

eprasa.pl 912b4c830e

BALKON *dla zapylaczy*

Czy balkon dla pszczół ma sens? To pytanie wraca do mnie co sezon. I za każdym razem odpowiadam: tak, ale pod pewnymi warunkami

TEKST I ZDJĘCIA JOANNA ROCZYŃSKA

eprasa.pl 912b4c830e

Liczne badania jednoznacznie wskazują na spadek biomasy owadów na całym świecie. Owady i szerzej stawonogi to podstawa wszelkich łańcuchów troficznych – zwłaszcza tych lądowych i słodkowodnych. Warto zawsze przypominać, że organizmy te w większości choć niewielkie, odgrywają WIELKĄ rolę. Wydaje się, że o znaczeniu pszczół w kontekście rozmnażania się roślin kwiatowych nie trzeba wspominać. Dlatego coraz częściej jesteśmy przejęci i chętni, aby zrobić coś mądrego i sensownego dla przyrody, w tym właśnie dla pszczół.

W kontekście balkonów zwykle chodzi o dwa aspekty: doboru roślin oraz obecności „hoteliku dla owadów". Dlatego w minionym sezonie wyznaczyłam sobie dwa, a w zasadzie trzy bojowe zadania (trzecie zadanie „przyleciało" przypadkowo) w kontekście obserwacji balkonowych. Po pierwsze chciałam sprawdzić, na ile moje wybory roślinne będą odpowiadały okolicznym pszczołom – jak często będą gościć na drugim piętrze bloku usytuowanego w centrum dużego miasta. Pragnęłam też przeznaczyć więcej miejsca na zioła i sprawdzić, które będą atrakcyjne dla zapylaczy. Przypadek sprawił, że mogłam też zmierzyć się z pytaniem o obecność „domku dla pszczół".

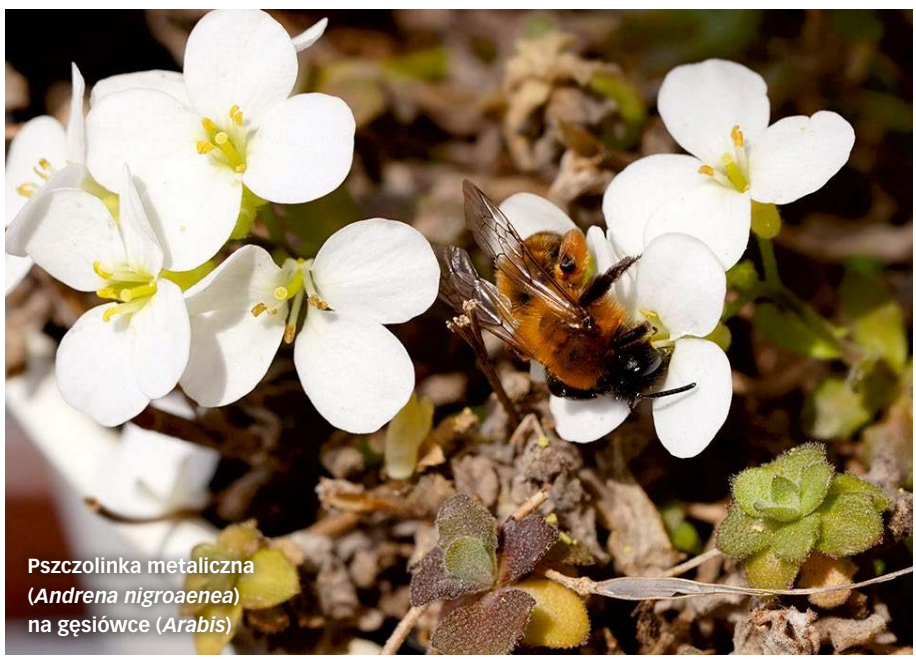
Murarka lucernowa (*Osmia caerulescens*) pobierająca pokarm z mierznicy czarnej (*Ballota nigra*)

Pszczolinka (*Andrena* sp.) na macierzance tymianek (*Thymus vulgaris*)

Wiosna: kto przylatuje pierwszy?

Początek pszczelego sezonu, czyli marzec, rozpoczęłam bardzo klasycznie. Bratki pojawiły się szybko, aby już rozpalać wyobraźnię i oczekiwanie na kolejny czas obserwacji i cieszenia się przyrodą. Bratki budzą głównie zainteresowanie wśród trzmieli. W tym czasie również zakwitł krzew jagody kamczackiej – na balkonie roślina niekoniecznie oczywista. Jak co roku już wczesną wiosną obserwowałam na krzewie buszujące trzmiele. Do bratków dołączyły w kwietniu gęsiówka i skalnica – obie chętnie podejmowały pierwszych pszczelich oblatywaczy. Najczęściej odwiedzały je piękne pszczoły z rodzaju pszczolinka, ale i moje ukochane trzmiele też chętnie się zjawiały.

Pszczolinka metaliczna (*Andrena nigroaenea*) na gęsiówce (*Arabis*)

Przyszedł czerwiec z potęgą lata i pełnią kwitnienia wielu gatunków. Skład roślin uzupełnił zawciąg pospolity i... dzwonki: pokrzywolistny, jednostronny i kropkowany. Wszystkie wyglądały przepięknie i przede wszystkim spodobały się zapylaczom. To był strzał w dziesiątkę. Ilość trzmieli i innych pszczół robiła wrażenie. W czerwcu zaczęła swoje kwitnienie kolejna nieszablonowa roślina – mierznica czarna. I jeżeli miałabym podsumować, która roślina była najchętniej odwiedzana przez pszczoły – to właśnie byłaby to ta

eprasa.pl 912b4c830e

Balkon może pięknie wyglądać i być stołówką dla zapylaczy

rodzima roślina z rodziny jasnotowatych; można ją spotkać na obrzeżach lasów, przydrożach, w zaroślach oraz... na moim balkonie. Zachęcam, aby wyrwać się czasem spod rygoru roślin ozdobnych czy ogrodowych i zaszaleć z jakąś dziko rosnącą rośliną. Ja gorąco polecam mierznicę czarną, która nieco przypomina kocimiętkę.

Pozwól ziołom zakwitnąć!

Gdzie jednak w tym wszystkim zioła? Przedmiotem moich balkonowych badań były różne gatunki mięty: zielona i pieprzowa, niebieska kocimiętka, lebiodka pospolita, macierzanka tymianek, macierzanka cytrynowa oraz szałwia muszkatołowa. Najrzadziej odwiedzane przez zapylacze była macierzanka cytrynowa i szałwia muszkatołowa – jednak tej ostatniej wybaczyłam to lekko, ponieważ uwielbiam jej zapach i zawsze musnę ją, przechodząc obok, aby podzieliła się ze mną swoim aromatem.

Pozostałe zioła sprawdziły się kapitalnie, zwłaszcza macierzanka tymianek, kocimiętka i lebiodka, którą zwykliśmy nazywać oregano. Macierzanka w skrzyni balkonowej upodobniła się do różowej pachnącej poduchy. Lebiodka, choć posadziłam ją w wiszącej donicy, dzielnie znosiła chłostanie wiatrem i kwitła praktycznie do października. Kocimiętki to zwykle magnes na pszczoły, więc i one dodawały uroku balkonowi i przyciągały bzyczące towarzystwo.

Na balkonie świetnie sprawdzą się też: szałwia łąkowa/lekarska, bazylia krzewiasta, hyzop lekarski, czosnek szczypiorek, rozmaryn, melisa i cząber – jednocześnie użytkowe i przychylne zapylaczom. Część osób obcina ziołom pojawiające się

Samotna osa z rodzaju bolica (*Symmorphus*) przygotowuje gniazdo

Zioła doskonale sprawdzą się na balkonie czy tarasie

eprasa.pl 912b4c830e

kwiaty czy kwiatostany, aby wydłużyć żywotność roślin, pobudzić wzrost liści i zwiększyć ich objętość lub by na dłużej zachować aromat (część z nich, np. mięta, traci nieco z jego intensywności w trakcie kwitnienia). Jednak takie zabiegi z pewnością nie zapewnią wsparcia zapylaczom. Jeżeli chcemy cieszyć się zarówno dobrodziejstwem ziół, jak i wspomagać zapylaczy, to dobrym kompromisem jest zostawić część roślin do zakwitnięcia, a inne przycinać dla zbiorów.

Hotel dla owadów – czy działa na balkonie?

Czy pomoce gniazdowe, które znamy pod nazwą hoteli dla owadów, mogą przyciągnąć pszczoły na nasz balkon? Nie planowałam mierzyć się z tym pytaniem. Jednak pszczoły zaplanowały to inaczej. Moi bliscy bywają obdarowywani przeze mnie czasem takimi pomocami gniazdowymi, ale wyglądają one całkiem inaczej niż te, które może spotkać na rynku. W moim przypadku jest to kawałek drzewa liściastego z nawierconymi otworami o średnicy 2-6 mm. Wszystko po to, aby dopasować się do potrzeb różnych gatunków pszczół, bo owad owadowi nierówny. Niektóre będą potrzebowały większego otworu wlotowego, inne wręcz przeciwnie.

Miałam przygotowany kawałek drewna z drzewa wiśniowego, który wkrótce miał trafić do ogródka znajomych. Jednak moje plany postanowiła pokrzyżować bolica – rodzaj samotnej osy. Osa brzmi groźnie, ale podobnie, jak samotne pszczoły, są to owady płochliwe i łagodne. Owad ten zaczął znosić do wywierconego tunelu pokarm, a wkrótce zaczął zamurowywać otwór wlotowy. Nie pozostało mi nic innego, jak pozostawić pieniek w spokoju i obserwować, jak sytuacja się będzie rozwijać. Za parę dni kolejnym „lokalem" zainteresował się, jakże wszędobylski gatunek – murarka ogrodowa (*Osmia bicornis*). Dzielnie latała na pobliskie kwiaty i znosiła pyłkowy i nektarowy pokarm dla swego przyszłego potomstwa. Zajęła dwa tunele i ona również na koniec, podobnie jak osa, je zamurowała. Tak bardzo czułam się za moich budowniczych odpowiedzialna, że nawet postawiłam obok pojemnik z odpowiadającym im budulcem do stworzenia glinianej zatyczki.

Kolejny pszczeli mieszkaniec nie skorzystał z nawierconego przeze mnie tunelu. Jednak wykorzystał taki, który w tym drewnie wydrążył chrząszcz. Średnica tego otworu wynosiła około 2-3 mm, więc pszczoła musiała być malutka. Była to samotka, czyli jedna z drobnych pszczół samotnic. Przyszedł czas, gdy zaopatrywała gniazdo, a potem nastąpił arcyciekawy moment zamykania go. W przeciwieństwie do wspomnianych bolicy i murarki samotki nie tworzą zatyczek z mieszaniny gliny i piasku. Wynikiem ich pracy jest zatyczka, która przypomina okienko, a powstaje ono ze specjalnej wydzieliny.

Dzwonek jednostronny (*Campanula rapunculoides*) i trzmiel (*Bombus* sp.) pobierający nektar

Drobna pszczoła z rodzaju samotka (*Hylaeus* sp.) również znalazła przyjazne warunki do założenia gniazda

Ścieżki dla zapylaczy – bądź częścią całości

Pozostawiony przeze mnie nawiercony pieniek stał się okazją do ciekawych obserwacji i wniosków. Jedną z głównych przyczyn zapaści w świecie owadów, w tym pszczół, jest fragmentaryzacja i utrata siedlisk. Aglomeracje się rozlewają, tracimy w miastach wszelkie nieużytki – bezcenne z punktu widzenia zaopatrywania się pszczół w pokarm i zapewniające miejsca gniazdowania. W przestrzeni wsi – pod pługami znikają miedze, zadrzewienia czy zakrzewienia śródpolne. Kiedyś kwieciste przydroża były pewną autostradą dla przemieszczających się owadów, dziś trudno o taki widok.

Właśnie dlatego tak ważne stają się oddolne inicjatywy, które próbują zszywać tę porozrywaną przestrzeń na nowo. W Stanach Zjednoczonych powstała bardzo ciekawa idea tworzenia „ścieżek dla zapylaczy". Właściciele ogrodów, działek i balkonów tworzą sieci, którymi mogą się przemieszczać owady. W przygotowaniu nasadzeń w ogrodzie i na balkonie brane są pod uwagę rośliny, które wesprą różne owady zapylające. Świetna idea, która ma nam uświadomić, że to, co robisz dla przyrody ma sens i może być częścią większej idei i fragmentem ścieżki dla zapylaczy. Pomysł ten rozprzestrzenia się po świecie. Może czas go zaimplementować w Polsce?

Balkony nie zastąpią ani łąk, ani nieużytków, ale mogą być dla zapylaczy realnym przystankiem w miejskiej pustyni. Jeśli połączymy je w sieć, powstaną prawdziwe ścieżki dla zapylaczy. I to ma sens.

eprasa.pl 912b4c830e

Kamelia przycięta na kształt chmury dodaje wysokości i charakteru nasadzeniu z jarzmianki, przed pięknym, krytym strzechą domem Susan

Konkurs Ogrody Roku 2024

Przytulny dom

W czasie pandemii Susan Downing uporządkowała zaniedbany, spory ogród frontowy i dzięki swojemu zmysłowi do aranżacji oraz wyczuciu koloru i harmonii stworzyła relaksującą, sprzyjającą spotkaniom przestrzeń dla rodziny i sąsiadów

ZDJĘCIA JASON INGRAM TEKST SONYA PATEL ELLIS

Susan Downing, Radway, Warwickshire

„Jestem dumna z tego, jak ten ogród się tu ukształtował. Wygląda tak naturalnie – współgra z domem i wiejskim krajobrazem, nie jest przy tym zbyt rustykalny. Tworzy harmonijną całość."

Poświęcenie uwagi projektowaniu ogrodu przed domem było dla Susan Downing szczególnie istotne, ponieważ wprowadziła się do posiadłości w grudniu 2020 roku, tuż przed kolejnym ogólnokrajowym lockdownem. Chciała, aby ogród był na tyle osłonięty, by zapewniał rodzinie prywatność, a jednocześnie stanowił przestrzeń, w której sąsiedzi i przechodnie mogliby się spotykać – czy to na jego skraju, czy wśród krętych ścieżek i kwitnących rabat. Susan nie chciała jednak ogrodu w tradycyjnie wiejskim stylu, dlatego – czerpiąc inspirację od projektantów takich jak Piet Oudolf i bracia Rich – zdecydowała się na prosty, naturalistyczny styl nasadzeń oraz wprowadzenie rozwiązań, takich jak odważna kolorystyka elewacji domu, oczko wodne w misie ze stali kortenowskiej i rzeźba z tego samego materiału, szereg niewielkich drzew i kręte ścieżki, nasadzenia bylinowe oraz starannie rozmieszczone pojemniki i donice, które nadają całości nowoczesny charakter. Efektem jest barwna mozaika roślin, kwiatów i stylowych motywów, z której wszyscy mogą się cieszyć.

Jak duży jest twój ogród?

Obsadzona część ogrodu ma wymiary około 20 m x 14 m, a w jej obrębie znajduje się strefa o powierzchni 6 m x 8 m, gdzie parkujemy samochody.

Jak długo tutaj mieszkasz?

Do domu wprowadziliśmy się w grudniu 2020 roku. Latem następnego roku postanowiliśmy zmienić ogród, zaczynając zupełnie od podstaw. Zniwelowaliśmy teren do równa i usunęliśmy wszystko, co znajdowało się z przodu domu. Zakończyliśmy prace we wrześniu 2021.

Jak wyglądał ogród, kiedy się tu wprowadziłaś?

Był mocno zaniedbany. Dom stał przez trzy lata pusty, więc w tym czasie w ogrodzie nic nie było robione. Prawdopodobnie został założony wiele lat wcześniej, ale był całkowicie zarośnięty.

Co zrobiłaś, aby stworzyć swój obecny ogród?

Usunęliśmy wszystkie wcześniejsze nasadzenia. Były tam piwonie, ciemierniki i trochę róż, które usunęłam, zanim rozpoczęliśmy pracę nad urządzaniem ogrodu. Część z nich przesadziłam do ogrodu na tyłach domu, a ciemierniki posadziłam z powrotem do ogrodu frontowego, gdy prace w nim zostały zakończone. Usunęliśmy również duże drzewa, które dominowały w ogrodzie frontowym, ale zostawiliśmy dużą kwitnącą wiśnię. Następnie zaczęliśmy od podstaw. Potrze-

1. Malownicze byliny, takie jak jarzmianka większa (*Astrantia major* subsp. *involucrata*) 'Shaggy', złocień maruna oraz bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne' przerastają żwirowe ścieżki
2. Ogród zdobią tu i ówdzie donice obsadzone roślinami sezonowymi, wśród których rosną te płomienne pelargonie
3. Metalowy łuk otulony grabem tworzy urokliwe wejście
4. Sieć formalnych żywopłotów wraz z kilkoma małymi drzewami wprowadzają do ogrodu wysokość, strukturę i wyraźną formę

eprasa.pl 912b4c830e

„Podoba mi się, że Susan zdobyła się na odwagę, by usunąć trawnik i przeznaczyć całą przestrzeń pod nasadzenia”

Clive Johnson-Cooper, zwycięzca konkursu Ogrody Roku 2023

2

3

eprasa.pl 912b4c830e

„Oczko wygląda bardzo nowocześnie, co kontrastuje z wiejskim domem. Marzę o tym, by zatopić się w roślinności”

Oliver Hymans, finalista konkursu Ogrody Roku 2023

bowaliśmy funkcjonalnych rozwiązań, takich jak miejsce do parkowania samochodów, ścieżki prowadzące do domu oraz miejsce, w którym można ukryć kosze na śmieci. Ogród był pełen podgarycznika pospolitego, więc usunęliśmy całą wierzchnią warstwę gleby i wykopaliśmy korzenie. Przeprowadziliśmy wielki reset.

Skąd czerpałaś inspirację przy tworzeniu ogrodu?

Początkowo trudno było podjąć jakąkolwiek decyzję, ponieważ to stara posiadłość, położona w wiosce objętej ochroną konserwatorską. Chciałam stworzyć ogród, który by naturalnie współgrał z domem. Czerpałam inspirację od projektantów ogrodów, takich jak Piet Oudolf – którego projekty podziwiałam, gdy mieszkaliśmy w Holandii – oraz od braci Rich, którzy stworzyli piękny ogród na wystawę RHS Chelsea w 2014 roku. Główną inspiracją było dla mnie to, jak wykorzystali kręte ścieżki oraz elementy wodne.

Czy ktoś ci pomagał w realizacji tego projektu – przyjaciele, rodzina albo profesjonaliści?

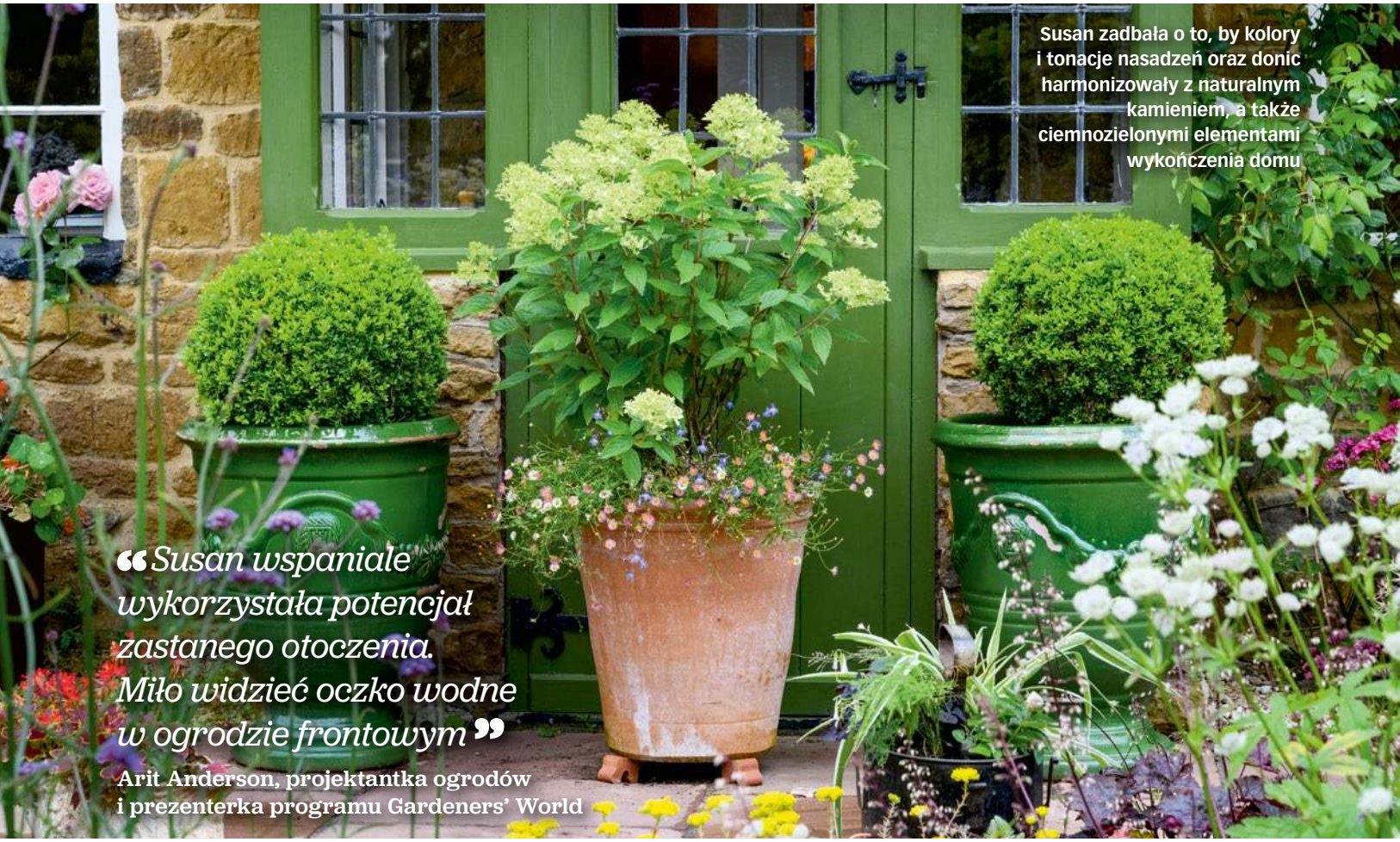
Do wykonania najcięższych prac zatrudniliśmy lokalną,

1 **Detale ze stali kortenowskiej, takie jak okrągłe oczko wodne, ozdobne kule oraz prostokątne donice wprowadzają nowoczesny akcent do wiejskiego ogrodu**

2 **Susan zadbała o to, aby w jej projekcie znalazło się kilka miejsc do siedzenia, w tym stół i krzesła przy domu, z idealnym widokiem na cały ogród**

eprasa.pl 912b4c830e

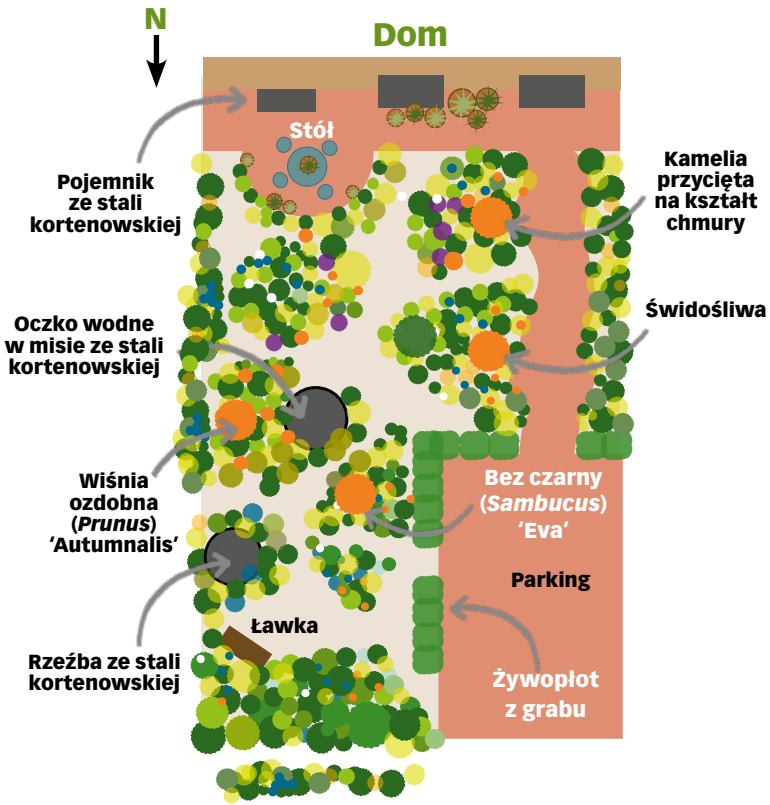
Susan zadbała o to, by kolory i tonacje nasadzeń oraz donic harmonizowały z naturalnym kamieniem, a także ciemnozielonymi elementami wykończenia domu

„Susan wspaniale wykorzystała potencjał zastanego otoczenia. Miło widzieć oczko wodne w ogrodzie frontowym"

Arit Anderson, projektantka ogrodów i prezenterka programu Gardeners' World

Plan ogrodu

WYMIARY: 20 m x 14 m

profesjonalną firmę zakładającą ogrody. To głównie ja pracowałam z nimi nad koncepcją, a oni wykonali całą ciężką robotę.

Jakim musiałaś sprostać wyzwaniom podczas realizacji projektu?

Największym problemem był czas realizacji projektu – ogród powstawał w trakcie pandemii i tuż po Brexicie. Szczególnie trudne było zdobycie roślin, zwłaszcza tych sprowadzanych z zagranicy. Co więcej, ponieważ ogród znajduje się przed domem, chciałam, aby był atrakcyjny wizualnie, a jednocześnie zapewniał trochę prywatności. Zaspokojenie obu tych potrzeb wymagało sporo wysiłku.

Z których elementów ogrodu jesteś najbardziej dumna?

Jestem dumna z tego, jak ogród się ukształtował. Wygląda naturalnie – pasuje zarówno do domu, jak i otoczenia, a przy tym nie jest zbyt typowo wiejski. Wszystko świetnie ze sobą współgra.

Jaka jest twoja ulubiona część ogrodu?

Lubię siedzieć w jego przedniej części, tuż przy drodze, i spoglądać w kierunku domu. Układ ogrodu opiera się na płynnych przejściach między poszczególnymi częściami, co nadaje całości przyjemny dla oka charakter.

Jak korzystasz z ogrodu na co dzień?

Codziennie przez niego przechodzimy, ponieważ parkujemy samochody przed domem. W przedniej części ogrodu znajduje się miłe miejsce do siedzenia, które wygląda szczególnie pięknie wieczorem, gdy zachodzi słońce. Przyjemność sprawia mi także praca w ogrodzie. To również przestrzeń do spotkań. Ponieważ ogród znajduje przed domem, często widuję sąsiadów i zamieniam z nimi kilka słów. Było to szczególnie ważne w czasie lockdownu, gdy spotykaliśmy się na zewnątrz.

eprasa.pl 912b4c830e

*“Ponieważ drzewa trudno **przeoczyć** już od momentu, gdy się je zasadzi, im bardziej są **atrakcyjne** przez cały rok, tym lepiej”*

Drzewa zajmują honorowe miejsce w ogrodzie Carol, a wśród jej ulubieńców są: dereń pagodowy, bez czarny o ciemnych liściach i bukszpan

Pora zapuścić korzenie

Drzewa świetnie sprawdzają się w ogrodach wszelkiej wielkości i wszelkich kształtów. Carol Klein wyjaśnia, co trzeba wziąć pod uwagę, wybierając drzewa na swoją działkę i zdradza, jakie są jej ulubione gatunki

ZDJĘCIE: JONATHAN BUCKLEY

Dereń pagodowy produkuje niezwykłe kwiaty przyciągające owady oraz uwielbiane przez ptaki jagody

Drzewa są nam niezbędne do życia na Ziemi. Pobierając szkodliwy dwutlenek węgla i produkując tlen, umożliwiają nam oddychanie. Bez nich tlen po prostu by się nam skończył. Zasadzenie drzewa w ogrodzie może wydawać się niewielkim przyczynkiem do zdrowia planety, ale chodzi o to, że gdy spojrzymy na drzewa jak na jedną całość: od samotnego dębu po las deszczowy, widzimy, że to one zapewniają nam powietrze.

Każdy ogród zyskuje na obecności drzew. Nawet w najmniejszym znajdzie się na nie miejsce. Pytanie brzmi: ale na jakie? Szacuje się, że na Ziemi istnieje ponad 73 000 gatunków drzew – niektórych nawet jeszcze nie odkryto. Mowa zaledwie o gatunkach, a ile musi być kultywarów!

Daj i weź

Zastanawiając się nad wyborem drzewa, musimy, podobnie, jak w wypadku innych roślin, wziąć pod uwagę warunki panujące w naszym ogrodzie: którym gatunkom zapewnią one zdrowie i spokojny wzrost? Trzeba też rozważyć, jakie drzewo zmieści się w naszym ogrodzie, czyli wziąć pod uwagę czynniki fizyczne, takie jak wysokość i pokrój.

Warto sprawdzić docelową wielkość drzewa, pamiętając, że będzie rosło, aż osiągnie docelową wysokość i szerokość, i że choć drzewa nie są wieczne, żyją długo. Często żyją jeszcze wiele lat po śmierci ludzi, którzy je zasadzili, stanowiąc ważny element ich spuścizny. Podobnie jak ludzie, rosnąc, zmieniają się i starzeją.

Co nam dają drzewa? Czego możemy się po nich spodziewać? Dzielimy ogrody z wieloma istotami i im więcej korzyści przyniesie im nasze drzewo, tym lepiej dla ogrodu jako całości. Spośród wszystkich rodzimy gatunków drzew, to dęby zapewniają pokarm i schronienie największej liczbie stworzeń, ale wszystkie drzewa są korzystne dla dzikiej fauny.

Ponieważ drzewa trudno przeoczyć już od momentu, gdy się je zasadzi, im bardziej są atrakcyjne przez cały rok, tym lepiej. Wiosną drzewa rozrastają się, ale czy chcemy, żeby kwitły? Potem ważnymi czynnikami stają się liście: ich kształt i wielkość. Stajemy przed dylematem: czy zależy nam bardziej na delikatnych liściach brzozy, czy na gęstej koronie rzucającej więcej cienia?

Drzewa, zwłaszcza liściaste, to żywy kalendarz. Jesienią ich wielkim atutem są zmieniające się kolory: cieszą oczy stopniowym przebarwieniem się liści – od spokojnej zieleni po intensywne odcienie żółci, pomarańczu i czerwieni; to wielka coroczna przyjemność. Opadłe liście to również korzyść dla ogrodu: gdy już się napatrzymy na barwny kobierzec pod gałęziami, warto je zebrać i zrobić z nich ziemię liściową. Gdy znikną liście, wyraźniej widać rzeźbiarską formę drzew. Wyodrębniająca się na tle zimowego nieba sylwetka drzewa pokazuje nowy aspekt jego osobowości, a kora wnosi element tekstury.

Gdy przeprowadziliśmy się do Glebe Cottage czterdzieści sześć lat temu, ogród był obrzeżony drzewami, ale na działce nie rosło ani jedno drzewo. Gdy teraz jedzie się przez Pixie Lane i spogląda przez pola w kierunku ogrodu i domu, widać wyłącznie drzewa. To właśnie one najwięcej mówią o tym, jaki jest dany ogród: miejmy nadzieję, że każdy z nich to radosne miejsce pełne zmieniającej się magii, muzyki, światła i ruchu.

“Wyodrębniająca się na tle zimowego nieba sylwetka drzewa pokazuje nowy aspekt jego osobowości”

1

3

eprasa.pl 912b4c830e

Ulubione drzewa Carol...

Na każde stanowisko znajdzie się odpowiednie drzewo – oto kilka ulubionych gatunków Carol

...na każdą porę roku

❶ Magnolia gwiaździsta (*Magnolia stellata*)

Wszystkie magnolie słyną z kwiatów, ale mają znacznie więcej atutów. Nasza magnolia gwiaździsta ma już ponad 40 lat, ale nadal mieści się na swoim miejscu, zapewniając nie tylko mnóstwo gwiaździstych kwiatów wiosną, ale też złociste liście jesienią. Zimą na jej misternych gałęziach pokrytych porostami są już zawiązki przyszłorocznych kwiatów – szare, miękkie i puszyste.

...najpiękniej kwitnące

❷ Głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*)

Tam, skąd pochodzę, głogi nazywa się „majami". Chyba żadne inne drzewo nie świętuje nadejścia lata aż tak intensywnie, jak ten głóg, który cały pokrywa się białymi jak śnieg kwiatami. Po zapyleniu powstają z nich twarde, czerwone jagody, które utrzymują się na gałęziach jeszcze zimą, zapewniając ważny pokarm kosom, drozdom, ale też wędrownym droździkom i kwiczołom.

...przebarwiające się jesienią

❸ Ambrowiec balsamiczny (*Liquidambar styraciflua*)

To atrakcyjne drzewo pochodzące z Ameryki Północnej najpiękniej wygląda jesienią, gdy zapewnia słynne „jesienne kolory" uwielbiane przez miłośników liści w USA. Ambrowiec jest wysoki, ale dostępne są też formy kolumnowe. Ciemnozielone klonowate liście są piękne także przed jesiennym przebarwieniem.

...do uprawy w donicach

❹ Klon palmowy (*Acer palmatum*) 'Osakazuki'

Klony palmowe świetnie nadają się do uprawy w donicach. Donica musi być jak największa i mieć otwór pozwalający na odpływ wody. Należy zapewnić podłoże z dużą ilością iłu, bo zawiera ono więcej substancji odżywczych, pozwalając roślinie dłużej rosnąć. Niezbędne jest podlewanie i okazjonalna dawka nawozu w płynie w okresie wegetacyjnym. Zielone liście odmiany 'Osakazuki' przebarwiają się jesienią na pomarańczowo i szkarłatnie.

ZDJĘCIA: JONATHAN BUCKLEY; GETTY/TONY BAGGETT, RAJ KAMAL; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

...kolorowe nawet zimą

❺ Kosodrzewina (*Pinus mugo*) 'Winter Gold'

Przez ostatnie dekady drzewa iglaste w znacznym stopniu ignorowano, ale teraz wracają do gry – i słusznie. Prawie wszystkie są zimozielone i wnoszą do ogrodów swoistą dzikość. Do wyboru mamy tysiące rodzajów iglaków – od form płożących po prawdziwe olbrzymy.

...o pięknej koronie widocznej zimą

❻ Dereń pagodowy (*Cornus controversa*) 'Variegata'

Dereń pagodowy ma budowę warstwową, która jest lepiej widoczna zimą, ale jest atrakcyjny przez cały rok. Latem rozjaśnia ogród obrzeżonymi na biało liśćmi, a często też białymi kwiatami. Rośnie powoli i z roku na rok nabiera charakteru.

eprasa.pl 912b4c830e

ZDJĘCIA: TWILIGHTARTPICTURES, MICHAL/ADOBESTOCK, ALISON THOMPSON; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

....zapewniające owoce

❼ Jabłoń domowa (*Malus domestica*) 'James Grieve'

Czasami myślimy o drzewach owocowych jak o roślinach odrębnych od reszty ogrodu, ale wiele z nich nie tylko daje pyszne owoce, ale jest też piękna. To jedna z odmian o najpyszniejszych owocach – jej delikatne białoróżowe kwiaty pojawiające się późną wiosną są wręcz niebiańskie i zapewniają zapylaczom nektar i pyłek.

...do małych ogrodów

❽ Wiśnia (*Prunus*) 'Amanogawa'

Jeśli mamy mało przestrzeni, warto iść w górę! W takiej sytuacji warto wybrać wąskie drzewo. To klasyczna, kolumnowa wiśnia o początkowo brązowych, a jesienią pięknie przebarwiających się liściach. Produkuje mnóstwo cudownie pachnących, półpełnych, bladoróżowych kwiatów. Dobrze rośnie w dużych donicach.

REKLAMA

PRODUKT REKOMENDOWANY przez PSCO i DCO

PRODUKTY REKOMENDOWANE W 2026 ROKU!

Sprawdzone rozwiązania do Twojego ogrodu.
Postaw na jakość polecaną przez branżę, produktów szukaj w centrach ogrodniczych PSCO na terenie całej Polski

HYDRANGEA PANICULATA KOLEKCJA LIVING CREATIONS
SZKÓŁKI WAŻYŃSCY
wyjątkowa seria hortensji bukietowych ■ trwałe kolory, mocne łodygi, długa żywotność ■ jedna z najlepszych kolekcji hortensji na świecie!

OGÓREK NINJA F1 PARTENOKARPICZNY, ODMIANA PROFI
VILMORIN-GARDEN SP. Z O.O.
ogórek wczesny, partenokarpiczny, odporny na wirusy ■ idealny do upraw szklarniowych i na tzw. małosolne ■ wysoka jakość i niezawodność plonów

ECHINACEA SUNSEEKERS
GOSPODARSTWO SPECJALISTYCZNE PANEK
jeżówki, które zachwycają półpełnymi kwiatami, odpornością i przyjaznością dla zapylaczy ■ nagradzane w wielu konkursach

KOMPLEKSOWA OCHRONA KWIATY 800 ML RTU
EVERGREEN GARDEN CARE POLAND SP. Z O.O.
preparat łączący funkcję insektydu i fungicydu ■ szybkie efekty (24 h), działanie systemiczne i długotrwała ochrona

KLOZER&CARBOGEN
SUMIN D. CZABAŃSKA, W. CZABAŃSKI I WSPÓLNICY SP.J.
biologiczna ochrona roślin przed szkodnikami dzięki pożytecznym grzybom Beauveria i Metarhizium ■ naturalna alternatywa dla chemii

NAWÓZ FRAS DO TRUSKAWEK, MALIN, BORÓWEK
WESTLAND SP. Z O.O.
innowacja, naturalność, mikrobiologiczne wsparcie gleby ■ zdrowe, silne rośliny i przyjaznośc dla środowiska

SZPADEL REKIN – SR
BIG S.C.
innowacyjny kształt inspirowany zębami rekina ■ maksymalna siła i precyzja

TACZKA DWUKOŁOWA GR 9390 GREENMILL
FLORALAND SP. Z O.O. SP.K.
solidna, pojemna, funkcjonalna taczka ■ idealna do pracy w ogrodzie

RĘKAWICE OCHRONNE LAHTI PRO L2726
PROFIX SP. Z O.O.
materiał – skóra kozia, elastan ■ komfort, trwałość, perfekcyjne dopasowanie

POLSKIE STOWARZYSZENIE CENTRÓW OGRODNICZYCH – www.psco.pl
biuro@psco.pl

DOBRE CENTRUM OGRODNICZE – www.dobrecentrumogrodnicze.pl
biuro@dobrecentrumogrodnicze.pl

eprasa.pl 912b4c830e

CZAS NA PRZYCINANIE

Koniec zimy to idealny moment na odmładzanie rozrośniętych drzew i krzewów, przypomina **Frances Tophill**

Zimowe miesiące zwykle nie należą do najbardziej efektownego okresu w ogrodzie pod względem wizualnym, ale jeśli wcześniej o tym pomyślałeś, niektóre gatunki właśnie w tym czasie prezentują się bardzo dobrze. Derenie o barwnych pędach, wiśnia tybetańska (*Prunus serrula*), klon strzępiastokory (*Acer griseum*) czy jeżyna białopędowa (*Rubus cockburnianus*) potrafią w tym czasie wyglądać naprawdę atrakcyjnie. W cieplejszych regionach mogą też zaczynać kwitnienie najwcześniejsze ciemierniki. Ogólnie jednak większość zieleni znika, owoców jest niewiele, a ogród przyjmuje brunatne barwy. Wiele zwierząt ukrywa się lub zapada w sen zimowy, szczególnie w warstwie opadłych liści, dlatego z większymi porządkami warto poczekać, aż wyraźnie się ociepli.

Jednym z zadań, w które warto już teraz się zaangażować, jest odmładzanie zaniedbanych lub nadmiernie rozrośniętych roślin. Gdy znajdują się w pełnym spoczynku i są pozbawione liści, bardzo wyraźnie widać ich pokrój. W przypadku gatunków wymagających cięcia w okresie spoczynku jest to ostatni moment na wykonanie takiego zabiegu.

Usuń martwe drewno, aby zapobiec zamieraniu pędów

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

Perukowiec podolski (*Cotinus coggygria*) z czasem może osiągać duże rozmiary, ale zdrowe egzemplarze dobrze reagują nawet na silne cięcie

Przytnij teraz te rośliny

WIERZBA Przytnij ją teraz tak mocno, jak chcesz, chyba że zależy ci na pozostawieniu nieco dłuższych pędów dla ich walorów dekoracyjnych.

WICIOKRZEW To dobry czas na cięcie odmładzające liściastych pnączy, aby uporządkować splątane pędy.

PORZECZKA CZARNA Usuń cienkie, wiotkie przyrosty oraz najstarsze gałęzie. Pozostaw nowe, silne pędy i otwartą formę krzewu.

GRUSZA Przytnij ją teraz, aby nadać drzewu pożądany kształt – kielicha, wachlarza lub kuli.

Tych roślin nie przycinaj

Cięcie jeżyny białopędowej (*Rubus cockburnianus*) zaplanuj na marzec

✗ **ROŚLINY O BARWNYCH PĘDACH** Zostaw je jeszcze na jakiś czas – jest go pod dostatkiem i nie ma pośpiechu. Gruntowne porządki lepiej zaplanować na początek kwietnia.

✗ **BRZOZA** Niektóre drzewa liściaste źle reagują na cięcie w tym okresie i mogą silnie „płakać", czyli wydzielać sok. Dotyczy to także klonów i lip.

✗ **KOPER WŁOSKI** Puste w środku łodygi tej rośliny stanowią schronienie dla wielu bezkręgowców. Jeśli jednak musisz przyciąć byliny o pustych pędach w tym miesiącu, skróć je co najmniej 15 cm nad powierzchnią gleby, aby nie zaszkodzić zwierzętom.

eprasa.pl 912b4c830e

Cięcie odmładzające

Abelia (*Abelia*) to rodzaj krzewów kwitnących latem i późnym latem. Są to rośliny o dość uporządkowanym pokroju, ale co kilka lat mogą wymagać silnego cięcia, aby je odmłodzić, przywrócić pożądany rozmiar i zachować estetyczny wygląd.

Ta metoda sprawdza się w przypadku wytrzymałych, odpornych krzewów, które całkowicie przerosły dostępną przestrzeń. Zazwyczaj dobrze reagują na taki zabieg i wraz z nadejściem cieplejszych oraz dłuższych dni, w ciągu miesiąca lub dwóch, odbijają silnym wzrostem.

Abelia kwitnie w ogrodach od lipca do października

Krok po kroku

1 **ZETNIJ** całą roślinę do wysokości około 20 cm. Pozwoli ci to ocenić jej pokrój i kondycję. Następnie usuń najsłabsze pędy, pozostawiając te najsilniejsze i najzdrowsze.

2 **ODCHWAŚĆ** teren wokół nasady rośliny, aby zmniejszyć konkurencję. O tej porze roku chwasty mogą tkwić jeszcze pod powierzchnią ziemi, dlatego sprawdź glebę pod kątem obecności np. pokrzywy czy podagrycznika.

3 **DOŁÓŻ** usunięte pędy do kompostownika – wcześniej potnij je na krótsze odcinki lub rozdrobnij w rozdrabniaczu, dzięki czemu szybciej się rozłożą.

Dobra rada

Po tak silnym przycięciu rośliny mogą przeżyć szok, dlatego warto je obserwować i upewnić się, że dobrze się regenerują. Gdy tylko zacznie się wiosna, należy je nawieźć, aby silnie odrastały. Można też zastosować ściółkowanie, aby poprawić zdolność gleby do zatrzymywania wody i przyswajania składników odżywczych. Zdjęcie po prawej przedstawia ten sam krzew dziewięć miesięcy po silnym cięciu – roślina dobrze się zregenerowała.

Zdrowe krzewy szybko odbiją po cięciu

Abelia

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie												
Odmładzanie												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/SCISETTIALFIO

eprasa.pl 912b4c830e

W ten sposób przytnij także...

ZDJĘCIA: LCRMS, ZANNA_, GARDENSOOPSAEWOOL, PENNY /ADOBESTOCK

■ **JAŚMINOWIEC**
Dobrze reaguje na odmładzające cięcie zimą.

■ **PERUKOWIEC** Również dobrze odrasta po cięciu, jeśli jest zdrowy – tak jak krzew pokazany na str. 76.

■ **HORTENSJA 'ANNABELLE'**
Stare kwiatostany można przyciąć nisko późną zimą lub wiosną, aby nowe pędy wyrosły od ziemi.

■ **LEJCESTERIA PIĘKNA** Jeśli przytnie się ją wysoko od ziemi, pozostaną nieestetyczne kikuty, z których roślina wyda splątane odrosty. Zamiast tego długie pędy należy przyciąć wiosną nisko przy ziemi.

REKLAMA

CZAS NA PRZYCINANIE

Marzec to świetny moment na przycinanie wielu roślin ogrodowych – od bylin po formowane ostrokrzewy, mówi **Frances Tophill**

Marzec jest w ogrodzie czasem przejściowym. Na początku miesiąca zastanawiamy się, kiedy wreszcie skończy się zima, a pod jego koniec zwykle czuć już w powietrzu wiosnę, gdy kwitną śnieżyczki, pierwiosnki, żonkile czy pigwowce japońskie. Nadal bywa chłodno i choć dni się wydłużają, to długie zimowe miesiące z niedostatkiem światła potrafią być dla ogrodników wymagające.

Mimo to mamy dobry czas na prace ogrodowe, bo jest wiele do zrobienia w zakresie przygotowań, planowania i realizowania planu „zdążyć przed wiosną". To idealny moment na większe cięcia, szczególnie pod koniec miesiąca. Byliny oraz trawy ozdobne można teraz przyciąć, aby zrobić miejsce dla wiosennych przyrostów, bez większej szkody dla zimujących w nich stworzeń. To ostatnia szansa na przycinanie drzew liściastych, które najlepiej znoszą cięcie w okresie spoczynku, oraz na cięcie na odrośla. To także pierwszy moment na uporządkowanie roślin dekoracyjnych zimą. Odmłodzenie topiarów z ostrokrzewu pozwoli nadać im kształt przed sezonem lęgowym ptaków.

Po przycięciu porzeczki czarnej zastosuj nawóz bogaty w potas, aby pobudzić owocowanie

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE/WEST DEAN GARDENS; PAUL DEBOIS

Formowane ostrokrzewy przytnij po tym, jak wszystkie owoce zostaną zjedzone przez ptaki, ale zanim zaczną się lęgi

Przytnij teraz te rośliny

Wiele roślin najlepiej przyciąć, zanim ruszą soki i zanim wiosną pojawią się nowe przyrosty. Oto najważniejsze rośliny do przycięcia w tym miesiącu

PRZEROŚNIĘTE ŻYWOPŁOTY BUKOWE Przytnij je teraz, ale jeśli wymagają silnego cięcia, rozłóż zabieg na etapy na kilka lat.

PĘDY DEKORACYJNE ZIMĄ W marcu przytnij derenie i jeżyny, aby pobudzić świeży wzrost i zapewnić intensywne wybarwienie pędów kolejnej zimy

WIERZBA Ścinaj wierzby nisko przy ziemi lub pozyskuj witki do wyplatania – zrób to, zanim pąki zaczną się rozwijać, co ułatwi wyplatanie.

BYLINY ZIELNE Usuń martwe łodygi i przekwitłe kwiatostany pozostawione zimą dla dzikich zwierząt.

Tych roślin nie przycinaj

Topiary i żywopłoty z bukszpanu przystrzyż późną wiosną lub latem

✗ **BUKSZPAN** Jest podatny na choroby grzybowe i atak gąsienic, dlatego lepiej opóźnić cięcie do nadejścia cieplejszej pogody. Przed rozpoczęciem prac upewnij się też, że w środku krzewów nie ma ptasich gniazd.

✗ **FORSYCJA** Ten oraz inne wcześnie kwitnące krzewy przycinaj dopiero po zakończeniu kwitnienia.

✗ **ŻYLISTEK** Ten oraz wiele innych krzewów kwitnących późną wiosną i wczesnym latem, takich jak jaśminowiec, różanecznik czy tawuła, przygotowują się teraz do kwitnienia, więc cięcie ograniczyłoby efekt dekoracyjny.

eprasa.pl 912b4c830e

Odmładzanie zaniedbanego ostrokrzewu

Ostrokrzew można prowadzić na wiele sposobów – jako wysokie drzewo, gęsty krzew lub żywopłot, a także w formie topiarów. Jeśli topiar utracił swój kształt, najlepszym momentem na jego odmłodzenie jest koniec zimy. Żeńskie egzemplarze wytwarzają owoce stanowiące cenne źródło pokarmu dla ptaków i ssaków, dlatego wcześniejsze cięcie mogłoby ograniczyć owocowanie. Żywopłot z ostrokrzewu również najlepiej przyciąć teraz – wiosną będzie ważnym miejscem gniazdowania ptaków, więc kluczowe jest wykonanie cięcia przed rozpoczęciem sezonu lęgowego.

Uważaj na kolczaste liście ostrokrzewu podczas cięcia

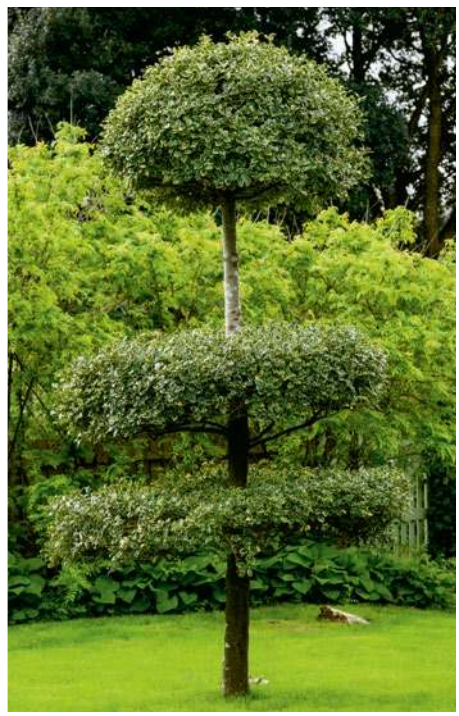
Krok po kroku

1 UŻYJ ręcznych lub elektrycznych nożyc do żywopłotu, aby odtworzyć pierwotny kształt. Narzędzia powinny być ostre, aby cięcia były czyste i szybko się goiły, ograniczając ryzyko chorób.

2 COFNIJ SIĘ co jakiś czas o kilka kroków i oceń, czy uzyskana forma jest równa i proporcjonalna. Sekatorem usuń ostatnie wystające pędy, aby uzyskać schludne wykończenie.

3 POZWÓL roślinie na regenerację – mogą pojawić się prześwity, które z czasem się wypełnią. Nasz ostrokrzew wyglądał tak przez nieco ponad rok po cięciu z pierwszego kroku.

Dobra rada

Zanim zaczniesz ciąć, poświęć chwilę na ocenę całej rośliny i zastanów się, jaki efekt chcesz osiągnąć. Upewnij się też, że masz czyste i ostre narzędzia. Następnie w pierwszej kolejności znajdź i usuń wszystkie martwe, chore lub uszkodzone pędy, aby zapobiec rozwojowi infekcji grzybowych i bakteryjnych. Dopiero potem możesz zacząć formować roślinę. Pamiętaj, aby po zakończeniu pracy ponownie oczyścić narzędzia (zwłaszcza jeśli podejrzewasz, że roślina mogła być chora), zanim zaczniesz ciąć kolejny egzemplarz.

Najpierw usuń wszystkie uszkodzone pędy

W ten sposób przytnij także...

■ **TOPIARY Z CISÓW** Można je odmładzać późną zimą lub bardzo wczesną wiosną, unikając okresów, gdy ptaki korzystają z owoców i miejsc lęgowych. Cis, w przeciwieństwie do wielu innych iglaków, dobrze znosi silne cięcie i potrafi wypuszczać nowe pędy ze starego drewna. Przy dużych egzemplarzach zabieg warto rozłożyć na dwa–trzy lata.

Ostrokrzew

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sadzenie												
Przycinanie												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE/WEST DEAN GARDENS; GETTY/ARISTOTOO; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Ułatw sobie przycinanie i cięcie drewna opałowego, używając kompaktowej, bezprzewodowej mini piły łańcuchowej zasilanej akumulatorem

TEST

Mini pilarki

Przycinaj drzewa i krzewy bez trudu, korzystając z poręcznej mini pilarki akumulatorowej. **Harry Duncton** testuje sześć modeli, aby sprawdzić, czy faktycznie spełniają oczekiwania

Jeśli planujesz większe prace związane z przycinaniem, mini pilarka łańcuchowa może okazać się dokładnie tym, czego potrzebujesz. To niewielka piła łańcuchowa zasilana akumulatorem, która znacząco ułatwia cięcie drzew, krzewów i drewna opałowego, a przy tym sprawdzi się także dla ogrodników o ograniczonej sile lub mobilności. Mini pilarki wypełniają lukę pomiędzy sekatorami dwuręcznymi a pełnowymiarowymi piłami łańcuchowymi. Dzięki litowo-jonowemu akumulatorowi nie trzeba martwić się hałasem, ciężarem urządzenia ani konserwacją silnika spalinowego. Nie są przeznaczone do bardzo ciężkich prac – zaprojektowano je tak, aby były lekkie i łatwe w obsłudze – ale pozwalają bez wysiłku przycinać gałęzie i ciąć drewno opałowe. Niektóre modele można łączyć z teleskopowymi przedłużkami, co ułatwia cięcie wysoko położonych gałęzi. Nie zastąpią pełnowymiarowej pilarki łańcuchowej, ale są bardzo praktycznym narzędziem do utrzymania porządku w ogrodzie.

Jak testowaliśmy

Aby sprawdzić, czy ich możliwości uzasadniają cenę, przetestowaliśmy sześć mini pilarek łańcuchowych. Każda pilarka została w pełni naładowana, a następnie wykorzystana w ogrodzie do cięcia gałęzi o różnej grubości na różnych drzewach i krzewach oraz do cięcia drewna opałowego. Wyniki oceniliśmy według poniższych kryteriów, którym przypisaliśmy równą wagę:

- **Projekt** Oceniliśmy ogólne rozwiązania konstrukcyjne, łatwość obsługi, napięcie łańcucha i montaż akumulatora, a także czas pracy i czas ładowania.
- **Obsługa** Sprawdziliśmy wagę i kształt narzędzia, wyważenie, rączkę z uchwytem, a także poziom hałasu i drgań.
- **Wydajność** Przetestowaliśmy skuteczność cięcia różnych rodzajów drewna i wygląd powierzchni po cięciu, moc urządzenia oraz czy łańcuch utrzymuje właściwe napięcie po pracy.
- **Stosunek jakości do ceny** Uwzględniliśmy wszystkie powyższe aspekty oraz czy urządzenie ma dedykowaną walizkę, akumulatory oraz dostępność akcesoriów. Podano ceny za zestaw z akumulatorem i ładowarką.

eprasa.pl 912b4c830e

Budowa mini pilarki łańcuchowej

Prowadnica
Prowadzi łańcuch i posiada rowek, po którym porusza się łańcuch. Długość prowadnicy określa maksymalną grubość gałęzi, które można przeciąć.

Osłona prowadnicy
Ruchomy element nad prowadnicą chroniący użytkownika przed górną częścią łańcucha. W razie odbicia pilarki pomaga ograniczyć ryzyko kontaktu z łańcuchem. W mini pilarkach zastępuje klasyczny hamulec łańcucha znany z dużych pilarek.

Silnik
Może być szczotkowy lub bezszczotkowy. Silniki szczotkowe są prostsze i tańsze, natomiast bezszczotkowe – wydajniejsze, trwalsze i mniej podatne na przegrzewanie.

Wyłącznik bezpieczeństwa
Dwustopniowy system uruchamiania – pilarkę można włączyć dopiero po wciśnięciu dwóch przycisków, co zmniejsza ryzyko przypadkowego uruchomienia.

Łańcuch tnący
Łańcuch składa się z połączonych segmentów, podobnie jak łańcuch rowerowy. Każdy segment zawiera ostry ząb, który tnie drewno. Silnik napędza łańcuch poruszający się wokół prowadnicy, umożliwiając przecinanie gałęzi. Łańcuch pracuje tylko w jednym kierunku, dlatego na prowadnicy zwykle znajduje się strzałka wskazująca kierunek ruchu łańcucha.

Hak do zawieszania
Aby pilarka nie leżała na ziemi i nie przeszkadzała, większość modeli wyposażona jest w hak do zawieszania umieszczony na uchwycie

System napinania łańcucha
Aby pilarka pracowała wydajnie i bezpiecznie, napięcie łańcucha musi być ustawione prawidłowo – łańcuch nie może być ani zbyt luźny, ani zbyt napięty. Regulacja napięcia zwykle odbywa się przy pomocy niewielkiego klucza imbusowego, ale niektóre modele mają system regulacji ułatwiający napięcie łańcucha bez użycia narzędzi.

Wskaźnik poziomu naładowania akumulatora
Zwykle znajduje się na obudowie pilarki lub na akumulatorze i pokazuje, ile bateria ma jeszcze energii. Po naciśnięciu przycisku zapala się dioda informująca o poziomie naładowania i wskazujące moment, w którym akumulator należy ponownie podłączyć do ładowania.

Rączka
Jest tak zaprojektowana, aby zapewnić wygodny i bezpieczny chwyt. W uchwycie znajduje się spust uruchamiający pilarkę.

eprasa.pl 912b4c830e

MINI PILARKI

OCENA: 18/20

Webb Eco WEV20PSB2 Cordless Pruning Saw Trimmer

99,99 £

NAJLEPSZY ZAKUP

Waga 2,1 kg
Długość prowadnicy 15 cm
Czas pracy 40 minut
Gwarancja 3 lata

Dobrze wyważona. Dobra długość prowadnicy i czas pracy za tę cenę. Regulacja napięcia łańcucha nie wymaga narzędzi. Tnie płynnie. Czas ładowania 80 minut.

Zalety i wady

- ✔ Długa, 15-centymetrowa prowadnica
- ✔ Dostępna przedłużka do pracy na wysokości
- ✔ Przystępna cenowo pilarka do przycinania
- ✔ Kompatybilna z systemem narzędzi Webb Eco
- ✘ Długi czas ładowania
- ✘ Silnik szczotkowy jest mniej wydajny
- ✘ Brak walizki i oleju do łańcucha w zestawie

Projekt ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Wydajność ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★★

OCENA: 15/20

WORX WG324E Cordless Compact Chainsaw

129,99 £

Waga 1,7 kg
Długość prowadnicy 12 cm
Czas pracy 40 minut
Gwarancja 2 lata

Uchwyt z gumowym wykończeniem, choć masywna rękojeść jest mało wygodna. Kompaktowa i lekka, mocna mini pilarka. Dobry czas pracy, ładowanie trwa 60 minut. Posiada funkcję napinania łańcucha.

Zalety i wady

- ✔ Lekka i dobrze wyważona
- ✔ Dostępna przedłużka do pracy na wysokości
- ✔ Kompatybilna z systemem Worx 20V PowerShare
- ✘ Masywny uchwyt obniża komfort pracy
- ✘ Duża osłona dłoni może przeszkadzać
- ✘ W zestawie butelka na olej, ale bez oleju

Projekt ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Wydajność ★★★☆☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 16/20

Bosch EasyChain 18V-15-7 Cordless Chainsaw

198 £ / 802 zł

KUPISZ W POLSCE!

Waga 1,7 kg
Długość prowadnicy 15 cm
Czas pracy 160 cięć
Gwarancja 2 lata

Długa prowadnica. Łańcuch marki Oregon, choć może zostawiać postrzępione powierzchnie cięcia. Mocna i wydajna. Wbudowany system napinania łańcucha może się zbyt łatwo luzować. Brak walizki i akcesoriów.

Zalety i wady

- ✔ Długa, 15-centymetrowa prowadnica
- ✔ Wydajny bezszczotkowy silnik
- ✔ Ekologiczny olej do łańcucha w zestawie
- ✔ Kompatybilność z systemem akumulatorowym 18V Power For All
- ✘ Brak teleskopowej przedłużki
- ✘ Regulacja napięcia łańcucha wymaga wprawy

Projekt ★★★★☆
Obsługa ★★★★★
Wydajność ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★☆☆

OCENA: 19/20

Stihl GTA 26 Cordless Garden Pruner

149 £ / 525 zł

NAJLEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Waga 1,7 kg
Długość prowadnicy 10 cm
Czas pracy 25 minut
Gwarancja 2 lata

Szwajcarski mikro łańcuch. Gumowany uchwyt. Wskaźnik poziomu naładowania akumulatora. Wbudowany system regulacji napięcia łańcucha. Zaskakująco mocna – radzi sobie z drewnem średniej grubości.

Zalety i wady

- ✔ Lekka, wygodna i dobrze wyważona
- ✔ Walizka i ekologiczny olej do łańcucha w zestawie
- ✔ Dostępna kabura i teleskopowa przedłużka
- ✔ Kompatybilna z systemem narzędzi Stihl AS
- ✘ Prowadnica krótsza niż u konkurencji
- ✘ Tylko 25 minut pracy

Projekt ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Wydajność ★★★★★
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 15/20

Greenworks 24V Mini Chainsaw

139,99 £

Waga 1,7 kg
Długość prowadnicy 10 cm
Czas pracy 50 minut
Gwarancja 3 lata

Wygodna rączka, jak u wiertarki. Dobrze wyważona, choć prowadnica wydaje się krótka. Nie wymagająca użycia narzędzi regulacja napięcia łańcucha jest nieco niewygodna. Najdłuższy czas pracy. Zęby łańcucha mogą pozostawiać postrzępione krawędzie, a moc, jak na tę cenę, jest przeciętna.

Zalety i wady

- ✔ Lekka i wygodna
- ✔ Długi, 50-minutowy czas pracy
- ✔ Walizka w zestawie
- ✘ Krótka, 10-centymetrowa prowadnica
- ✘ Silnik szczotkowy ma mniejszą moc
- ✘ Brak teleskopowej przedłużki

Projekt ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Wydajność ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★☆☆

OCENA: 18/20

Husqvarna Aspire™ P5-P4A

169,99 £ / 899 zł

NAJLEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Waga 1,3 kg
Długość prowadnicy 12 cm
Czas pracy 30 minut
Gwarancja 2 lata

Wygodny uchwyt. Lekka i dobrze wyważona. Przycisk zasilania i wskaźnik poziomu naładowania baterii. Prosta w obsłudze. Regulacja napięcia łańcucha bez użycia narzędzi. Hak do zawieszania.

Zalety i wady

- ✔ Wygodna i bardzo prosta w obsłudze
- ✔ Automatyczne wyłączanie po 180 sekundach
- ✔ Dostępna kabura i teleskopowa przedłużka
- ✔ Ekologiczny olej do łańcucha w zestawie
- ✔ Kompatybilność z systemem akumulatorowym 18V Power For All
- ✘ Duża osłona dłoni może utrudniać pracę
- ✘ Brak walizki w zestawie

Projekt ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Wydajność ★★★★★
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

eprasa.pl 912b4c830e

Jak używać mini pilarki łańcuchowej

Upewnij się, że miejsce pracy jest odpowiednio przygotowane i nie zagraża twojemu bezpieczeństwu. Choć pilarki można używać jedną ręką, znacznie bezpieczniej jest pracować obiema.

- **Zawsze noś odpowiednią odzież** ochronną – rękawice, okulary, solidne buty, a przy pracy ponad głową także kask. Kask ochronny typu hełm z osłoną twarzy zapewni najwyższy poziom ochrony.
- **Wciśnij przycisk bezpieczeństwa** i uruchom pilarkę włącznikiem.
- **Przymierz łańcuch do gałęzi,** którą zamierzasz przeciąć, i dociskaj równomiernie oraz zdecydowanie pilarkę, aż do całkowitego przecięcia drewna.
- **Ćwicz na gałęziach o małej średnicy,** aby wyczuć pilarkę, zanim przejdziesz do grubszych konarów. Jeśli masz wrażenie, że musisz się zbyt mocno wychylać, aby dosięgnąć gałęzi, użyj przedłużki, która pozwoli ci pracować z bezpiecznej odległości.
- **Podczas cięcia drewna opałowego** używaj kozła do cięcia. Utrzymuje on polana w stabilnej pozycji i pozwala trzymać pilarkę obiema rękami w bezpieczny sposób.

Konserwacja mini pilarki łańcuchowej

Odłącz akumulator, zanim rozpoczniesz jakiekolwiek prace przy pilarce. Aby łańcuch był odpowiednio nasmarowany, nanieś kilka kropli oleju wzdłuż łańcucha, a następnie ostrożnie obróć prowadnicę, tak aby olej pokrył całą jego długość.

Równie ważne jest prawidłowe napięcie łańcucha: jeśli będzie zbyt luźny, pilarka nie będzie dobrze ciąć i łańcuch może spaść; jeśli będzie zbyt napięty, łańcuch szybko się zużyje. Większość mini pilarek w naszym teście ma system regulacji napięcia łańcucha, który nie wymaga użycia narzędzi. Łańcuch da się wyregulować prostym przekręceniem pokrętła.

Zawsze noś odzież ochronną, w tym wytrzymałe rękawice, i trzymaj pilarkę obiema rękami.

Najlepsza mini pilarka

Stihl GTA 26 Cordless Garden Pruner

149 £ / 525 zł

Pierwsza mini pilarka akumulatorowa tego typu. Niewielka i niezwykle łatwa w obsłudze. Lekka, cicha i dopracowana konstrukcyjnie. Posiada łatwą regulację napięcia łańcucha oraz czytelny wskaźnik naładowania baterii. Dostępna jest teleskopowa przedłużka, a praktyczna walizka jest w zestawie.

NAJLEPSZY ZAKUP

Najlepsza uniwersalna mini pilarka

Husqvarna Aspire™ P5-P4A

169,99 £ / 899 zł

Dobrze zaprojektowana, z wieloma funkcjami – wygodnym uchwytem, wskaźnikiem poziomu naładowania baterii, systemem regulacji napięcia łańcucha i hakiem do zawieszania. Można dokupić teleskopową przedłużkę i kaburę, a akumulator i ładowarka są kompatybilne z wieloma innymi narzędziami.

NAJLEPSZY ZAKUP

Najlepsza niedroga mini pilarka

Webb Eco WEV20PSB2 Cordless Pruning Saw

99,99 £

Najtańszy model w teście, o bardzo dobrej wydajności. Dzięki długiej prowadnicy i mocnemu silnikowi pozwala łatwo ciąć większość gałęzi oraz drewno opałowe. Akumulator i ładowarka są kompatybilne z wieloma innymi narzędziami systemowymi.

NAJLEPSZY ZAKUP

eprasa.pl 912b4c830e

Upewnij się, że akumulator jest w pełni naładowany przed rozpoczęciem pracy. Czasy ładowania i pracy różnią się w zależności od modelu, dlatego sprawdź wskaźnik poziomu naładowania baterii

Jak wybrać mini pilarkę łańcuchową

Jeśli rozważasz zakup mini pilarki łańcuchowej, najpierw zwróć uwagę na poniższe kwestie

Jakiej grubości gałęzie będziesz ciąć?
Długość prowadnicy określa średnicę gałęzi, które pilarka jest w stanie przeciąć – im dłuższa prowadnica, tym grubsze gałęzie można nią ciąć. Cięższa pilarka może być mocniejsza, ale bezszczotkowy silnik jest zazwyczaj bardziej wydajny.

Czy mini pilarka jest bezpieczna?
Wszystkie pilarki w naszym teście mają osłonę prowadnicy chroniącą łańcuch, gdy urządzenie nie jest używane, pokrywę ochronną i uchwyt zabezpieczający przed odbiciem oraz dwustopniowy system uruchamiania. Aby pracować bezpiecznie, dbaj o ostrość, smarowanie i prawidłowe napięcie łańcucha oraz używaj odpowiedniego wyposażenia ochronnego.

Czy mini pilarka jest łatwa w obsłudze?
Obsługa mini pilarki sprowadza się do naciśnięcia włącznika, jednak aby w pełni wykorzystać jej możliwości, kluczowe jest opanowanie prawidłowej techniki cięcia. Nauka właściwego użytkowania, napinania i oliwienia łańcucha zaprocentuje w dłuższej perspektywie i pozwoli utrzymać urządzenie w dobrej kondycji. W przeciwieństwie do dużych pilarek, mini pilarki nie mają zbiornika oleju, dlatego łańcuch trzeba smarować regularnie – przed każdym użyciem oraz po około 15 minutach pracy. Większość modeli jest sprzedawana z ekologicznym olejem do łańcucha na bazie oleju lnianego.

Czy wybrana mini pilarka jest warta swojej ceny?
Mini pilarka znacząco przyspiesza i ułatwia przycinanie, więc jeśli regularnie wykonujesz powtarzalne prace tego typu, może być dobrą inwestycją. Warto zwrócić uwagę na długość gwarancji, dostępność akcesoriów – takich jak regulowana teleskopowa przedłużka zwiększająca zasięg pracy – oraz kompatybilność z innymi narzędziami w danym systemie akumulatorowym, co w przyszłości pozwoli ograniczyć koszty.

Gdzie kupić

- **Bosch** www.bosch-diy.com/pl/pl
- **Greenworks** greenworkstools.co.uk
- **Husqvarna** www.husqvarna.com/pl
- **Stihl** www.stihl.pl/pl
- **Webb** webbgardenpower.co.uk
- **Worx** uk.worx.com

eprasa.pl 912b4c830e

Dokładnie wyczyść szklarnię na początku każdego okresu wegetacyjnego

„Moja szklarnia to moje sanktuarium”

ZDJĘCIE: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 912b4c830e

UPRAWA ROŚLIN W SZKLARNI

Odkryj, jaką radość niesie korzystanie ze szklarni wiosną i latem – Alan podpowiada, jak wybrać idealną szklarnię i jakie rośliny w niej uprawiać

Nie będzie przesadą, jeśli powiem, że nie wiem, co zrobiłbym bez szklarni. Pewnie myślicie, że to dlatego, że pozwala mi uprawiać więcej warzyw, produkować więcej roślin i oszczędzać pieniądze – tymczasem chodzi o coś więcej. Moja szklarnia to moje sanktuarium – miejsce, w którym mogę gładko zacząć dzień, pokręcić się między pelargoniami usuwając tu martwy liść, a tam przekwitły kwiat, i ogólnie rzecz biorąc poczuć jedność ze światem. Może wydaje się wam, że trochę przesadzam – w końcu to tylko mała, szklana konstrukcja w ogrodzie? Zdecydowanie nie.

Szklarnia to coś więcej niż suma jej części i żaden miłośnik przebywania w ogrodzie bez względu na pogodę i porę roku z pewnością nie wyobraża sobie bez niej życia. Dlatego wiosną i latem tego roku, co dwa miesiące, będę was zapoznawał z urokami tych miniaturowych pałaców ze szkła – nawet jeśli dopiero planujecie w podobny zainwestować.

Mam nadzieję, że przekonam was do moich poglądów i że ostatecznie zrozumiecie, że szklarnia powinna znaleźć się w każdym ogrodzie. A jeśli chodzi o czas, to nie ma lepszej pory na rozpoczęcie działań w szklarni niż bieżący miesiąc.

eprasa.pl 912b4c830e

Czym właściwie jest szklarnia? To proste pytanie, ale odpowiedź nie jest już taka oczywista. Naturalnie szklarnia różni się od zimnego inspektu – można do niej wejść, może mieć dowolny kształt (od prostokątnego po kopulasty), może być zrobiona z drewna lub metalu, oszklona lub plastikowa, duża lub mała, i ogrzewana lub nieogrzewana.

Szklarnia umożliwia nam całoroczny dostęp do tej części ogrodu, którą zajmuje. I jeśli tak jak mnie nosi was zimą, gdy nie można pracować w ogrodzie na skutek ulew, śniegu albo mrozu, pamiętajcie, że w szklarni można realizować się ogrodniczo bez względu na pogodę. Ktoś powiedziałby, że trudno cieszyć się przebywaniem w czymś, co przypomina zamarzającą kostkę lodu – ale przecież można zorganizować sobie jakieś ogrzewanie: podniesie ono komfort życia i umożliwi uprawę roślin nieodpornych na mróz.

Jeśli jednak jest to niemożliwe na skutek braku funduszy, i tak nieogrzewana szklarnia umożliwia szybszy siew warzyw i kwiatów, a pomidory i papryki rosnące w szklarni plonują szybciej niż uprawy pod chmurką.

POWYŻEJ W szklarni można uprawiać wrażliwe na mrozy rośliny kwitnące i jadalne

U GÓRY PO PRAWEJ Szklarnia przyścienna to dobra opcja, gdy mamy mało miejsca

Wybór szklarni

Drewno czy stop aluminium? Wszystko zależy od gustu i możliwości finansowych. Aluminium jest trwalsze, tańsze i wymaga niewiele pielęgnacji, ale drewno żywotnika olbrzymiego, z którego obecnie wykonuje się większość szklarni, jest lekkie i bez trudu wytrzyma co najmniej dwie dekady.

Największy luksus? Aluminium pomalowane proszkowo. Wygląda jak malowane farbą, ale wymaga jedynie usunięcia mchu i glonów, czyli umycia myjką ciśnieniową raz do roku. Przetrwa wieczność. Myślę, że szkło jest lepsze od plastiku, bo wpuszcza więcej światła i jest trwalsze.

Bez względu na to, z czego będzie twoja szklarnia, postaw ją na otwartym stanowisku, aby miała jak najwięcej światła. Cień drzew sprawi, że rośliny będą wyciągać się do światła, przez co będą zbyt wysokie i wiotkie. Szklarnia musi koniecznie stanąć na stabilnym fundamencie (jej producent udzieli wskazówek w tym zakresie), a jeśli ma być ogrzewana, trzeba zapewnić prąd. Grzejniki naftowe są ok, ale produkują dużo pary wodnej, co sprzyja chorobom grzybowym, a poza tym niektóre rośliny nie lubią ich wyziewów. Elektryczne grzejniki rurowe ochronią szklarnię przed mrozem, a podłączone do termostatu (to niezbędne!) są dość ekonomiczne.

Pamiętajmy, że wentylacja jest równie istotna, jak ogrzewanie, zwłaszcza latem, gdy trzeba zmniejszać temperaturę. Swobodny przepływ powietrza pomaga też w walce ze szkodnikami i chorobami, które lubią, gdy powietrze stoi. System automatycznego otwierania okien (wykorzystujący cylinder z rozszerzającą się i kurczącą pod wpływem ciepła parafiną) zapobiegnie przegrzaniu szklarni, gdy nie ma nas w domu. To niezbędne wyposażenie. Latem potrzebne jest też ocienianie, zapobiegające poparzeniu roślin przez słońce. Zewnętrzne lub wewnętrzne żaluzje można w miarę potrzeb opuszczać i podnosić.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/JACKY PARKER PHOTOGRAPHY; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 912b4c830e

“Pomidory i papryki rosnące w szklarni plonują szybciej niż uprawy pod chmurką”

Wyposażenie szklarni

Jeśli chodzi o wybór roślin do uprawy, to sprawa indywidualna. Czy chcemy uprawiać ozdobne rośliny doniczkowe, czy raczej pomidory, paprykę, bakłażany i ogórki? Jeśli i to, i to, radzę ustawić pośrodku stół szklarniowy i zamontować półki na obu bokach szklarni, bo rośliny jadalne można uprawiać w workach lub donicach ustawionych na stole. Można też mieć stół i półki po jednej stronie, a rośliny jadalne uprawiać po drugiej stronie, w glebie. Stoły po obu stronach zapewniają więcej przestrzeni na zimowanie roślin – w przeciwnym razie część szklarni z glebą pozostanie pusta, co o tej porze roku ograniczy jej pojemność o połowę.

Dostęp do roślin jest najlepszy, gdy stół sięga nam do bioder i ma ok. 60 cm głębokości. Można nad nim zamontować wąską półkę – będzie szczególnie użyteczna wiosną jako miejsce na siewki i sadzonki, które muszą mieć jak najwięcej światła, żeby za bardzo się nie wyciągały. Stół może mieć wierzch z listewek, ale warto postawić na nim kuwetki ze żwirem zwilżanym rano i wieczorem, bo latem zapewni to atmosferę korzystniejszą dla wzrostu roślin.

Ważny jest też dostęp do wody. Jeśli nie przeszkadza ci dźwiganie pełnej konewki do szklarni przez pół ogrodu, nie zamierzam krytykować twojego systemu ćwiczeń fizycznych, ale kurek z wodą przy szklarni lub w jej wnętrzu naprawdę ułatwia życie. Zaopatrz też szklarnię w rynny – umożliwia to podłączenie zbiorników na deszczówkę i wykorzystanie każdej kropli wody. Ograniczysz zużycie wody, a rośliny uwielbiają deszczówkę.

U GÓRY PO LEWEJ Modele z ceglaną podmurówką lub drewnianymi bokami lepiej trzymają ciepło, niż modele przeszklone do ziemi

U GÓRY PO PRAWEJ Szklarnia zapewnia dłuższy okres wegetacyjny roślinom, takim jak pomidory

POWYŻEJ Zbieraj deszczówkę z rynien szklarni, aby ograniczyć zużycie wody z wodociągu

eprasa.pl 912b4c830e

WYBIERZ SWÓJ STYL

Szklarnia nie musi być wyłącznie funkcjonalna – może też być pięknym elementem ogrodu

Wspomniałem już, że do wyboru mamy różne materiały: drewno i metal, szkło i plastik, ale pamiętajmy, że kupując nową szklarnię, zupełnie, jak każdy inny produkt, zwykle dostajemy to, za co zapłaciliśmy. Im szklarnia droższa, tym dłużej będzie nam służyć. To, co początkowo wydaje się bardziej ekonomiczne, może okazać się kosztowne w dłuższej perspektywie, jeśli wymaga regularnej wymiany. W grę wchodzi również estetyka. Jeśli szklarnia jest w twoim ogrodzie dobrze widoczna, warto postawić na model atrakcyjny dla oka.

Jeśli chodzi o wielkość, to najpopularniejsze dla małych ogrodów są wymiary 2 x 2,5 m, ale najlepiej, aby szklarnia była jak największa. Nie spotkałem jeszcze ogrodnika, który uważałby, że jego szklarnia jest dostatecznie duża. Bez względu na wielkość szklarni, zawsze ją wypełnisz!

Dostępnych jest wiele kształtów i można je dobrać do każdego miejsca. Szklarnie przyścienne są niewielkie i sprawdzają się zwłaszcza przy tylnych drzwiach, ale szczególnie ważne będą tu wentylacja i ocienianie, zwłaszcza gdy mur wychodzi na południe lub zachód. Mury z wystawą północną i wschodnią są chłodniejsze i mniej nasłonecznione.

Tunele foliowe są tańsze, ale to konstrukcje tymczasowe. Po kilku latach zniszczoną folię trzeba wymienić na nową; metalowe podpórki są trwalsze. Wentylacja zwykle ogranicza się do otwierania drzwi na obu końcach szklarni, co nie zawsze jest idealnym rozwiązaniem.

Kopuły geodezyjne wyglądają futurystycznie i choć może to być atrakcyjne, nie da się optymalnie wykorzystać ich powierzchni – nie da się w nich uprawiać wysokich roślin na stołach.

Holenderski model szklarni z dużymi taflami szkła w drewnianych ramach zapewnia dużo światła, ale też traci ciepło szybciej, niż tradycyjne szklarnie z podmurówką z cegły lub bokami z drewna. Takie szklarnie w czasie wichur niepokojąco trzeszczą! Są przeszklone z góry na dół i najlepiej jest w nich uprawiać rośliny w gruncie, ale jeśli chcemy to robić na stołach, stojące pod nimi przedmioty będą widoczne z zewnątrz.

Dla większości ogrodników drewniana szklarnia o częściowo drewnianych bokach lub aluminiowa na podmurówce o wysokości 60 cm to rozwiązanie najbardziej uniwersalne, trwałe i atrakcyjne.

SZKLARNIA WIOSNĄ – PORADY ALANA

MARZEC

- ☐ Zacznij od czyszczenia szklarni – wyszoruj ją z glonów i mchu lub użyj myjki ciśnieniowej; dzięki temu zwiększysz też poziom światła.
- ☐ Zainwestuj w podgrzewaną mnożarkę – umożliwi wczesny siew.
- ☐ Przygotuj rozsadę warzyw z nasion, aby je potem przesadzić do ogrodu.
- ☐ Posiej pomidory i paprykę do uprawy w szklarni.
- ☐ Pobudź do wzrostu karpy dalii.
- ☐ Ostrożnie podlewaj, najlepiej rano, aby nocą nie było wilgotno.
- ☐ Zasadź do dużej donicy kilka sadzeniaków ziemniaków na wczesny zbiór.
- ☐ Posiej częściowo mrozoodporne i niemrozoodporne rośliny rabatowe, np. tytoń, petunie i niecierpki.
- ☐ Zasadź begonie bulwiaste i pobudź je do wzrostu w ogrzewanej mnożarce.

KWIECIEŃ

- ☐ Przepikuj siewki uzyskane z siewu z poprzedniego miesiąca. Daj im jak najwięcej światła.
- ☐ Posiej warzywa i rośliny rabatowe, które później przesadzisz do ogrodu.
- ☐ Pobierz sadzonki pelargonii, fuksji i innych gatunków uprawianych w doniczkach i ukorzeń je w podgrzewanej mnożarce.
- ☐ Posiej melony, bakłażany i ogórki do uprawy w szklarni.
- ☐ W słoneczne dni wentyluj szklarnię.
- ☐ Zacznij zasilać rośliny uprawiane w donicach – rób to co dwa tygodnie.
- ☐ Hartuj młode rośliny, które w następnym miesiącu przesadzisz do ogrodu, wystawiając je przy łagodnej pogodzie na dzień na zewnątrz.
- ☐ Jeśli szklarnia jest ogrzewana, zasadź pomidory, ogórki, paprykę i bakłażany w workach, dużych donicach i w gruncie.
- ☐ Zasadź do donic ukorzenione sadzonki dalii, fuksji i pelargonii; przesadź do większych doniczek rośliny, które tego potrzebują.
- ☐ Sprawdzaj, czy nie pojawiają się szkodniki – jeśli tak, rozpraw się z nimi, zanim sprawy wymkną się spod kontroli.

Wiosną pobierz sadzonki pelargonii – w ogrzewanej mnożarce szybko się ukorzenią

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 912b4c830e

OGRODOWE *suszarki na pranie*

Pranie trzeba suszyć niezależnie od pory roku i stylu życia, a najprostszym i najbardziej naturalnym rozwiązaniem wciąż pozostaje suszenie na świeżym powietrzu. Sprawdź, na co zwrócić uwagę przy zakupie, aby funkcjonalność suszarki szła w parze z jej estetyką.

TEKST ŁUKASZ SKOP

W każdym ogrodzie są takie miejsca i przedmioty, które niekoniecznie zachwycają ładnym wyglądem, ale mają wartość użytkową i są związane z codziennym funkcjonowaniem domu – to śmietnik, schowek, kompostownik czy właśnie suszarka na pranie. Suszenie ubrań na zewnątrz pozwala ograniczyć zużycie energii, skraca czas schnięcia i jest łagodniejsze dla tkanin niż mechaniczne suszarki bębnowe.

Dobrze dobrana ogrodowa suszarka powinna służyć przez wiele lat. Stabilna konstrukcja, odporność na warunki atmosferyczne oraz możliwość dopasowania do wielkości i charakteru ogrodu sprawiają, że nie jest to zakup sezonowy, lecz element stałego wyposażenia przestrzeni wokół domu, który powinien harmonijnie wpisywać się w otoczenie, zamiast je szpecić. Ogrodowe suszarki na pranie różnią się między sobą nie tylko wielkością, ale też konstrukcją. Wybór konkretnego rozwiązania powinien wynikać z charakteru ogrodu, dostępnej przestrzeni oraz częstotliwości suszenia prania. Kluczowe znaczenie ma przede wszystkim powierzchnia suszenia, wyrażana w długości linek lub drążków. Warto również sprawdzić, jaką gwarancję oferuje producent – dłuższy okres ochrony często świadczy o solidności konstrukcji i jakości użytych materiałów.

Równie istotny jest materiał, z którego wykonana jest suszarka, a także jej odporność na warunki atmosferyczne. Konstrukcje aluminiowe i stalowe zabezpieczone przed korozją lepiej znoszą wilgoć, promieniowanie UV i zmienne temperatury. Elementy z tworzyw sztucznych powinny być odporne na słońce i nie tracić elastyczności z biegiem czasu. W praktyce to właśnie trwałość materiałów decyduje o tym, czy suszarka pozostanie funkcjonalna przez wiele sezonów.

Stabilność i sposób montażu suszarki wpływają na komfort użytkowania. Suszarki montowane w tulejach osadzonych w gruncie są zwykle bardziej stabilne niż modele wolnostojące, szczególnie przy silniejszym wietrze. W przypadku wersji ściennych kluczowa jest solidna powierzchnia montażowa, która utrzyma ciężar mokrego prania. Należy także zwrócić uwagę na mechanizmy składania i regulacji wysokości – dobrze zaprojektowana suszarka powinna być łatwa w obsłudze i nie sprawiać problemów na co dzień.

Gdzie suszyć pranie?

Najlepsze warunki do suszenia zapewnia miejsce dobrze nasłonecznione i jednocześnie przewiewne, ponieważ swobodny ruch powietrza znacząco przyspiesza schnięcie tkanin. Porywisty wiatr może powodować chwianie się konstrukcji, a w skrajnych przypadkach przewrócić suszarkę. W takich miejscach lepiej sprawdzają się tradycyjne linki, modele montowane na stałe lub ustawione w pobliżu ściany budynku, żywopłotu czy pergoli, które stanowią naturalną osłonę.

W wielu ogrodach suszarka najlepiej sprawdzi się w tzw. strefie gospodarczej, oddzielonej od części rekreacyjnej. Umieszczenie jej z dala od tarasu, miejsca wypoczynku czy głównych osi widokowych pozwala zachować spójność kompozycji ogrodu. Jeśli suszarka ma być widoczna, warto zadbać o to, by jej forma była możliwie neutralna i nie konkurowała z roślinnością ani elementami małej architektury. Istotnym aspektem pozostaje także widok z domu i tarasu. Nawet funkcjonalna suszarka może stać się elementem, który niepotrzebnie przyciąga uwagę, jeśli znajdzie się na pierwszym planie najczęściej oglądanych fragmentów ogrodu. Przemyślane ustawienie pozwoli pogodzić wygodę codziennego użytkowania z estetyką przestrzeni.

eprasa.pl 912b4c830e

Rodzaje suszarek na pranie

Najpopularniejsze typy zewnętrznych suszarek na pranie to suszarki obrotowe, naścienne i składane wolnostojące oraz klasyczne linki na pranie

Suszarki obrotowe
To najczęściej spotykany typ w ogrodach przydomowych. Ich parasolowa forma pozwala na równomierne rozmieszczenie prania i dobre wykorzystanie dostępnej przestrzeni.

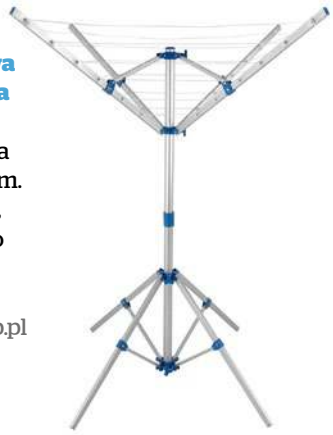
Zalety
Bardzo duża powierzchnia suszenia
Dobra cyrkulacja powietrza
Możliwość obracania bez zdejmowania prania

Wady
Wymagają stałego miejsca w ogrodzie
Przy silnym wietrze potrzebna dobra stabilizacja

Suszarka ogrodowa Leifheit LinoProtect 400
Zadaszenie w kształcie parasola chroni linki i pranie przed deszczem, promieniami UV, powodującymi blaknięcie kolorów, zabrudzeniem i zakurzeniem. Długość linek: 40 m.
www.leifheitsklep.pl

Suszarka ogrodowa na pranie Monzana
Mobilna suszarka obrotowa wykonana z lekkiego aluminium. Składa się z 2 części, które można szybko i łatwo zmontować. Długość linek: 14 m.
www.deubaxxlshop.pl

Ogrodowa suszarka na pranie Skagerak Spider Web
Ta wykonana z drewna tekowego suszarka jest solidna, trwała oraz stabilna. Wniesie do ogrodu stylowy, rustykalny klimat. Długość linek: 23 m.
www.anotherdesign.pl

Suszarki naścienne
Sprawdzają się tam, gdzie liczy się oszczędność miejsca i porządek w przestrzeni. Po zakończeniu suszenia mogą niemal całkowicie zniknąć z pola widzenia.

Zalety
Oszczędność miejsca
Dyskretna forma
Idealne do małych przestrzeni

Wady
Mniejsza pojemność
Montaż do solidnej ściany

Suszarka Brabantia Wallfix
Schludnie się chowa, gdy nie jest używana. Można ją rozłożyć jedną ręką i rozwiesić na niej dwa bębny prania. Do 5 lat gwarancji. Długość linek: 24 m.
www.brabantia.com

Foxydry Tower
3-poziomowa suszarka pionowa składana na pranie i ubrania, oszczędzająca miejsce. Idealna do suszenia w pionie, eliminuje bałagan i maksymalizuje przestrzeń. Długość linek: 32,6 m.
www.foxydry.com

Wieszak na pranie Vitapur HouseCare
Składany wieszak ścienny, zapewniający maksymalną oszczędność miejsca. Trwała metalowa konstrukcja zapewnia efektywne suszenie ubrań. Składa się do grubości zaledwie 2,5 cm. Długość drążków: 80 cm.
www.vitapur-home.pl

eprasa.pl 912b4c830e

Składane suszarki wolnostojące

Ich konstrukcja została zaprojektowana z myślą o łatwym rozkładaniu przechowywaniu i mobilności, co sprawia, że nie wymagają stałego miejsca w ogrodzie ani trwałego montażu.

Zalety

Mobilność
Łatwe przechowywanie poza sezonem
Brak dużej ingerencji w ogród

Wady

Mniejsza stabilność
Podatność na wiatr
Mieści się na nich najmniej prania

Suszarka drewniana Ferrara
Ma stylowy wygląd – stalowe pręty o czarnym wykończeniu prezentują się zdecydowanie lepiej niż białe plastikowe linki. Długość drążków: 70 cm.
www.kadax.pl

Suszarka Konighoffer Spring Wooden
Wykonana ze stali z wykończeniem imitującym drewno. Lekka konstrukcja rozkładana z 2 skrzydłami. 19 mb powierzchni suszenia.
www.tadar.pl

Drewniana suszarka na kółkach Arredamenti Gabbiano
Solidna konstrukcja z litego drewna bukowego gwarantuje stabilność nawet na nierównej powierzchni. Pokryte aluminium sznurki o łącznej długości 28 m.
www.rossi.pl

Linki na pranie

To najprostsza i jednocześnie najbardziej tradycyjna forma organizacji miejsca do suszenia w ogrodzie. Wciąż znajdują zastosowanie tam, gdzie liczy się minimalizm i ograniczenie liczby widocznych elementów technicznych.

Zalety

Niska cena
Prostota
Naturalny wygląd

Ograniczenia

Brak mobilności
Mniejsza wygoda obsługi

Linka na pranie z klamerkami Rayen
Elastyczna i idealna do wieszania ubrań za pomocą wbudowanych klamerek. Regulowana długość od 2 m do 4 m; zapewnia wszechstronność użytkowania.
www.mensahome.eu

Sznur do suszenia prania Decor Walter
Zwinięty sznur chowany jest w okrągłej obudowie. Zakończony jest zaczepem, umożliwiającym po rozciągnięciu umocowanie jego końca w specjalnym uchwycie. Sznur o regulowanej długości rozciągany do 230 cm.
www.calvado.com

Linka na pranie zwijana Wenko
Posiada automatyczny system zwijania z blokadą. Linka widoczna jedynie w trakcie suszenia prania – gdy suszarka nie jest używana, linkę można zwinąć. Regulowana długość do 15 m.
www.wenko-sklep.pl

eprasa.pl 912b4c830e

Tam, gdzie rośnie SZCZĘŚCIE

W ogrodzie miejskiej ogrodniczki Sary Ward wszystko budzi się do życia, więc czas wykonać kilka ważnych, wiosennych prac

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Sara Ward z pasją wspiera inicjatywę ogrodów społecznościowych i kieruje przedsiębiorstwem społecznym Cultivate London. Jest również autorką książki „Living the Good Life in the City: A Journey to Self-sufficiency" (wyd. Pimpernel Press). ***@hencorner***

W marcu na grządkach warzywnych Sary królują rośliny kapustne

Witaj, wiosno! Choć przed nami jeszcze kilka chłodnych dni, słońce wschodzi coraz wcześniej, a pod koniec marca dni są już dłuższe niż noce – a to z pewnością powód do radości. Większość zimowych plonów została już zebrana i zjedzona, jednak na grządce z kapustnymi w dalszym ciągu można znaleźć wyjątkowe rarytasy. Jednym z moich ulubionych są brokuły gałązkowe – ugotowane na parze i podane z oliwą, sokiem z cytryny, doprawione solą i pieprzem.

Uwielbiam to, jak natura obdarza nas przez cały rok, zarówno kwiatami, jak i pysznym jedzeniem. Nieustannie zachwyca mnie to, jak drzewa owocowe kwitną w uporządkowanej kolejności: najpierw drzewa pestkowe – w moim przypadku są to migdałowce i brzoskwinie w przydomowym ogródku, a na działce śliwy, w tym renklody, a później rośliny sadownicze – jabłonie, grusze i pigwy. Zapewniają nie tylko wspaniały pokaz kwiatów przez wiele tygodni, lecz także gwarantują zapylaczom stały dostęp do nektaru, a później, w dalszej części roku, przez kilka miesięcy pozwalają nam cieszyć się zbiorami.

Wszystko się zmienia

Kiedy wiele lat temu przeprowadziliśmy się do naszego domu z ogrodem na narożnej działce, jednym z pierwszych projektów, które zaplanowaliśmy, było stworzenie formalnego ogródka kuchennego z podwyższonymi grządkami i ścieżkami z cegieł. Na czterech z większych grządek stosujemy coroczną rotację upraw: rośliny strączkowe (groch i fasola), kapustne (brokuły, kalafior i inne gatunki z tej grupy), warzywa cebulowe (cebule i czosnek) oraz korzeniowe (marchew, pasternak i buraki). Pomaga to ograniczyć coroczne wyczerpywanie tych samych składników odżywczych z gleby na danym stanowisku, zmniejsza liczbę chwastów (przykładowo duże liście kapustnych ograniczają dopływ światła do kiełkujących chwastów na powierzchni gleby) i pozwala niektórym uprawom korzystać z dóbr pozostawionych przez poprzednich lokatorów – szczególnie w przypadku roślin kapustnych sadzonych na miejscu po strączkach wiążących azot.

Długa grządka na całej długości ogródka kuchennego oddziela go od trawnika i zazwyczaj obsadzana jest wyższymi roślinami, które mogą rosnąć poza zasięgiem kur. Ostatnie dwie grządki przeznaczyłam na gatunki roślin wieloletnich, które pozostają na stałe w tym samym miejscu: jedną na maliny, a drugą – do końca marca – na szparagi.

“Pod koniec marca dni stają się dłuższe niż noce – a to z pewnością powód do radości.”

Choć często staram się wysiewać bób jesienią, aby zapewnić mu wczesny start przed nadejściem zimowych przymrozków, jest to również doskonała roślina do wysiania na pustej grządce wczesną wiosną – z nadzieją, że strąki będą gotowe do zbioru, zanim ponownie będę potrzebować tego miejsca do wysadzenia podrośniętych sadzonek pod koniec lata. Warto na każdej grządce uprawiać coś przez cały rok, nawet jeśli jest to szybko rosnąca roślina na zielony nawóz, którą później się przekopuje, aby użyźnić glebę między kolejnymi uprawami – to doskonały sposób nie tylko na zwiększenie plonów, lecz także na ograniczenie rozwoju chwastów.

Tak, jak chciała natura

W tym okresie można także wysiać bezpośrednio do gruntu mrozoodporne odmiany grochu. Szczególnie uwielbiam groszek cukrowy, który można spożywać w całości – strączki wraz z nasionami. Wszystkie rośliny z rodziny bobowatych są w stanie wiązać azot z powietrza z pomocą bakterii brodawkowych w korzeniach. Korzenie bogate w azot można przekopać z ziemią lub po prostu odciąć i pozostawić w ziemi po zbiorze, wzbogacając ją w ten sposób o składniki odżywcze i zmniejszając potrzebę dodatkowego nawożenia. Czy wiesz, że produkcja i stosowanie nawozów azotowych generuje emisję dwutlenku węgla dwanaście razy większą od masy tego nawozu? Dlatego rozsądne planowanie wysiewów może znacząco przyczynić się do tego, by twój ogród był bardziej przyjazny środowisku.

Gdy pod koniec miesiąca gleba zaczyna się ogrzewać, wykopuję na działce rowy, w których sadzę wcześniej podkiełkowane ziemniaki. Kiedy z sadzeniaków wyrosną małe pędy, sadzę je w odstępach 30 cm, tak aby pędy skierowane były ku górze. Przykryte 12-centymerową warstwą ziemi, pędy i liście szybko przebiją się na powierzchnię i będą gotowe, by je okopać, co zapewni im ochronę i zwiększy plon.

Na obrzeżach – z których kilka zajmuje centralne miejsce zarówno w naszym przydomowym ogrodzie, jak i na działce – rosną drzewa owocowe. Oprócz posiadania tradycyjnych jabłoni, grusz i śliw, cieszymy się obfitością figowców i eksperymentujemy z uprawą aktinidii ostrolistnej oraz granatowca. Uwielbiam uprawiać owoce – te rośliny są tak niezawodne i obdarzają nas obfitymi plonami przy minimalnym wysiłku z naszej strony. Wiosna to czas cierpliwego oczekiwania, obserwowania pierwszych pojawiających się pąków w nadziei, że owady zapylające odnajdą słodki nektar kwiatów, a także wypatrywania maleńkich owoców, które zaczynają się formować, by z czasem dojrzeć. Kwitnienie drzew owocowych wiosną daje wiele radości i zapowiada obfite plony.

“Pędy i liście ziemniaków szybko przebiją się na powierzchnię”

POWYŻEJ Gdy gleba się ogrzeje, można ze spokojem sadzić wczesne ziemniaki
PONIŻEJ Żonkile rozjaśniają działkę, sprawiając, że wydaje się pogodniejsza nawet w chłodne dni

eprasa.pl 912b4c830e

Prace w ogrodzie na MARZEC

✔ **Pielenie** Minusem tego, że mamy więcej słońca jest to, że zachęca ono niepożądane rośliny do wzrostu. Postaraj się pielić na bieżąco, aby twoje uprawy nie musiały konkurować o cenne światło.

✔ **Podlewanie** Gdy tylko zrobiło się cieplej, drzewko cytrynowe, które trzymaliśmy w domu przez całą zimę, wróciło do ogrodu i potrzebuje teraz porządnej dawki wody [w Polsce wynosimy na zewnątrz dopiero w maju – red.]. Lepiej podlewać rzadziej, ale porządnie niż często i po trochu. Korzystaj z zebranej deszczówki, jeśli masz taką możliwość i pozwól nadmiarowi wody odpłynąć przez otwory w dnie donicy.

✔ **Przycinanie** Nadszedł idealny czas na przycięcie rozmarynu, nie tylko po to, by nadać roślinom schludny wygląd, ale i by zebrać zioła do wykorzystania w kuchni.

✔ **Zbiory** Warto mieć w kuchni pod ręką odrobinę chrzanu – dodaje ognistej pikanterii wielu potrawom. Jednak, jeśli nie będzie regularnie zbierany, może rozrosnąć się tak bardzo, że stanie się wręcz inwazyjny! Z perspektywy czasu żałuję, że nie posadziłam go w dużej donicy, chociaż dzięki regularnemu wykopywaniu korzeni, a następnie ich obieraniu, tarciu i przechowywaniu w czystych słoikach, do których dolewam ocet otrzymuję kolejny produkt, którego nie muszę kupować w supermarkecie.

POWYŻEJ Rozmaryn może się za bardzo rozrosnąć, ale lekkie wiosenne cięcie pozwoli utrzymać go w ryzach
PO LEWEJ Chrzan jest tak ekspansywny, że można traktować go jak chwast, dlatego zbieraj go regularnie

✔ **Obserwacja** W słoneczny dzień przyglądam się wylotkom uli. Jeśli wszystko jest w porządku, pszczoły latają tam i z powrotem, szukając nektaru, by wykarmić kolonię. Jeśli widzę, że wracają z barwnymi obnóżami pyłkowymi na tylnych nogach, wiem nie tylko, że znalazły dobre źródło pożywienia, ale też, że w ulu pojawia się nowe życie, ponieważ pyłek jest potrzebny do wykarmienia rozwijających się larw, które wylęgają się z jaj składanych przez królową.

eprasa.pl 912b4c830e

Szparagi łatwo się uprawia i przyrządza, dzięki czemu są idealną rośliną wieloletnią do uprawy

Jajka w koszulce ze szparagami i sosem holenderskim

Liczba porcji: 2
Przyrządzanie: 15 minut
Wiosną, gdy regularnie zbieramy jajka, staram się wykorzystywać je w jak największej liczbie potraw. Ponieważ w Londynie jest nieco cieplej niż za miastem, szparagi często są gotowe do zbioru już pod koniec marca – smakują idealnie z tym prostym sosem holenderskim.

SKŁADNIKI
- 125 g szparagów
- 2 jaja od kur z wolnego wybiegu
- 1 łyżeczka octu z białego wina

Sos holenderski
- 1 jajo od kury z wolnego wybiegu (tylko żółtko)
- 125 g masła (pokrojonego w kostkę)
- 1 łyżeczka octu z białego wina
- Sok z ½ cytryny
- Sól i świeżo mielony pieprz czarny

PRZEPIS
1 Zacznij od sosu. W dużej, żaroodpornej misce ubij żółtko z 1 łyżeczką octu z białego wina oraz solidną szczyptą świeżo mielonego czarnego pieprzu. Dodaj kilka kostek masła i umieść miskę nad garnkiem z delikatnie gotującą się wodą, tak by dno miski nie dotykało wody. Ubijaj delikatnie.
2 Cały czas ubijaj, w miarę jak masło się topi, a następnie dodawaj kolejne kostki, po kilka naraz. Dodawaj masło powoli, cały czas mieszając, aż wszystko się ze sobą połączy, a sos zgęstnieje.
3 Dodaj do sosu sok z cytryny i dopraw do smaku solą oraz pieprzem. Trzymaj sos w ciepłym miejscu.
4 Odłam twarde końcówki szparagów i wyrzuć je. Szparagi ugotuj na parze lub usmaż na patelni grillowej.
5 Wbij jajka do osobnych filiżanek i zagotuj w rondlu wodę z dodatkiem łyżeczki octu winnego.
6 Zamieszaj wodę w garnku, a następnie ostrożnie wlej jajko w środek powstałego w niej wiru. Gdy białko się zetnie i zakryje żółtko, przesuń jajko na bok rondla i ostrożnie wlej drugie.
7 Po 2-3 minutach, gdy jajka wyglądają na ścięte (mają zwarte, nieprzezroczyste białka), przenieś je delikatnie łyżką cedzakową na szparagi i podawaj polane ciepłym

eprasa.pl 912b4c830e

Uprawa pomidorów

Skorzystaj z naszych instrukcji dotyczących uprawy pomidorów, aby dobrze rozpocząć kolejny sezon. Trzymaj się kilku prostych zasad, a wszystko się uda; jeśli brakuje ci czasu, możesz spróbować uprawy pomidorów z gotowej rozsady

CZĘŚĆ 1: **WYSIEW NASION I PIKOWANIE SIEWEK**

Wysiew pomidorów

Najlepszy czas na wysiew pomidorów przypada między lutym a marcem, ponieważ potrzebują długiego sezonu, aby urosnąć i dojrzeć przed nadejściem jesieni.

- Zawsze wysiewaj pomidory w pomieszczeniu, niezależnie od tego, czy będą później rosnąć w gruncie, czy pod osłonami – potrzebują ciepła.
- Wysiewaj do doniczek lub kuwet – z doniczek łatwiej je wysadzić, ale kuwety są wygodniejsze, jeśli siejesz dużo nasion.
- Używaj czystych pojemników i świeżego podłoża, a wysiewy ustaw w jak najjaśniejszym miejscu. Siewki wymagają dużo światła, w przeciwnym razie będą się wyciągać.
- Zapisz nazwę odmiany i datę siewu na etykiecie – to szczególnie ważne przy uprawie kilku odmian, aby uniknąć pomyłek.

1 Napełnij doniczki o średnicy 10 cm ilastym podłożem do wysiewów lub podłożem bez torfu. Wyrównaj powierzchnię, lekko ugnieć, następnie dokładnie podlej i zaczekaj, aż nadmiar wody odcieknie.

2 Rozsyp nasiona równomiernie na powierzchni, w odstępach 1-2 cm. Wysiej tylko trochę więcej, niż potrzebujesz, aby uniknąć nadmiaru roślin.

3 Przykryj nasiona warstwą podłoża lub wermikulitu o grubości około 5 mm i delikatnie dociśnij. Lekko podlej – nie za mocno, aby nasiona nie spłynęły na boki.

4 Oznacz każdą doniczkę nazwą odmiany i datą siewu. Utrzymuj podłoże lekko wilgotne – przezroczysta folia ograniczy wysychanie, jeśli nie masz mnożarki.

5 Utrzymuj temperaturę 18-20°C w ogrzewanej mnożarce lub ustaw doniczki na jasnym, dobrze oświetlonym parapecie. Podłoże powinno być stale lekko wilgotne.

Siew w kuwetach

- Wysiewaj nasiona co 3 cm w kuwetach lub pojedynczo do multiplatów wypełnionych niezawierającym torfu podłożem do wysiewów niemal do samej krawędzi (zapobiega to wylewaniu się wody i wysypywaniu ziemi podczas podlewania).
- Przysyp nasiona cienką warstwą podłoża i ustaw kuwetę w większej kuwecie z wodą, aby woda wsiąkła w podłoże od dołu. Możesz podlewać konewką z sitkiem, ale nasiona mogą się wtedy przemieszczać.
- Przykryj kuwetę przezroczystą pokrywą, szybą lub biodegradowalną folią, aby zatrzymać wilgoć, a następnie ustaw ją na najjaśniejszym i najcieplejszym parapecie.
- Po kilku dniach nasiona powinny wykiełkować. Zdejmij przykrycie i zostaw siewki w kuwecie, aż rozwiną drugą parę liści. Wtedy można je przesadzić do doniczek.

eprasa.pl 912b4c830e

Pikowanie pomidorów

1 Napełnij doniczki o średnicy 8 cm uniwersalnym podłożem bez torfu (do 1/3 wysokości). Delikatnie podnieś i odwróć doniczkę z siewkami, aby ich nie uszkodzić. Jeśli siałeś do kuwet, podważ każdą roślinę etykietą. Sadzonki wysiane do multiplatów wypchnij od dołu komórki.

2 Przesadź każdą siewkę do osobnej doniczki o średnicy 8 cm wypełnionej uniwersalnym podłożem bez torfu. Umieść korzenie na środku i dosyp ziemi do poziomu tuż poniżej krawędzi doniczki. Sadź rośliny tak, aby łodyga była zagłębiona do pierwszej pary liści – wytworzą wtedy dodatkowe korzenie i będą silniejsze.

3 Po upływie tygodnia rozpocznij nawożenie. Dokarmiaj rozsadę co dwa tygodnie, dwukrotnie rozcieńczonym nawozem uniwersalnym. Po trzech-czterech tygodniach, gdy korzenie zaczną wyrastać przez otwory odpływowe, przesadź rośliny do dwulitrowych doniczek. Dociśnij podłoże tak, aby łodyga była zagłębiona do dolnej pary liści właściwych, a następnie podlej.

“Gotowe sadzonki z multiplatów są droższe niż nasiona, ale warto je kupić, jeśli chcesz uprawiać tylko kilka krzaczków pomidorów”

Rozsada z multiplatów

Rozsada z multiplatów to gotowe sadzonki i świetne rozwiązanie, jeśli chcesz uprawiać pomidory bez kłopotów związanych z wysiewem. Uratują też życie, gdy nasiona nie wykiełkowały lub gdy siewki zniszczył kot! Są droższe od nasion, ale opłacalne przy niewielkiej liczbie roślin. Wybór odmian jest mniejszy, ale stale się poszerza. Nawet odmiany odporne na zarazę są już dostępne w takiej formie. Jeśli zbyt późno zabrałeś się za siew albo nie masz miejsca na dużą liczbę siewek, najlepszym rozwiązaniem będzie zakup gotowej rozsady. Można ją kupić w centrach ogrodniczych lub zamówić przez Internet.

- Posadź sadzonki do doniczek o średnicy 10 cm wypełnionych podłożem uniwersalnym bez torfu, tak aby najniższe liście znalazły się tuż nad powierzchnią podłoża. Ustaw doniczki w szklarni lub na słonecznym parapecie.
- Z wysadzaniem pomidorów do gruntu lub do nieogrzewanej szklarni poczekaj do ustąpienia ostatnich przymrozków (zwykle jest to połowa maja).

CZĘŚĆ 2: **HARTOWANIE ROZSADY I SADZENIE DO GRUNTU** w majowym wydaniu Gardeners’ World. Edycja Polska

eprasa.pl 912b4c830e

Pędy chmielu wiosenny przysmak

TEKST I ZDJĘCIA DR MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

Młode pędy chmielu zwyczajnego (*Humulus lupulus*) to niezwykle smaczne i dość łatwe do rozpoznania dzikie warzywo, które było cenione już w starożytnym Rzymie. Od średniowiecza do dziś chmiel uprawiany jest jako przyprawa do piwa, ale wymknął się z uprawy i rozpanoszył po całym kontynencie. Warto pilnie się rozglądać za wiosennymi odrostami tego pnącza, bo sezon na nie jest krótki. W zależności od regionu Polski i pogody młode łodygi można zbierać od końca marca do maja. Pędy rosną bardzo szybko i bujnie, ale też szybko łykowacieją i pokrywają się twardymi haczykami, które mogą podczas zbioru podrażnić skórę.

Stanowisko chmielu najlepiej zlokalizować już jesienią; łatwo rozpoznać tę roślinę po owocostanach, wyglądających jak miękkie szyszki. Warto wówczas dokładnie przyjrzeć się końcówkom pędów, żeby wiedzieć, czego wypatrywać wiosną. Na przedwiośniu lokalizację stanowisk chmielu ułatwiają zeszłoroczne suche łodygi zwisające z drzew, krzewów i innych podpór, po których wspinały się te rośliny. Można też wykopywać i zjadać białe pędy podziemne chmielu, ale moim zdaniem nie są warte wysiłku związanego z kopaniem. Młode, zielone odrosty przypominają w smaku szparagi, lecz są od nich bardziej wyraziste i wytrawne, a dzięki swojej nieposkromionej dzikości – zdecydowanie ciekawsze.

W jakiej postaci jeść pędy chmielu?

Pędy chmielu można dusić, smażyć, gotować, kisić lub zapiekać. Na surowo lepiej ich nie jeść, bo nawet młode i miękkie części tej rośliny mogą swoimi haczykami podrażnić jamę ustną i przełyk. U mnie sztandarowymi daniami z chmielu są tarta i omlet, ale nawet chmiel zblanszowany i posypany parmezanem lub po prostu podsmażony na maśle albo dorzucony do jajecznicy jest warzywem, którego wyczekuję niecierpliwie przez cały rok.

ZDJĘCIE: JOANNATKACZUK/ADOBESTOCK

Tarta z pędami chmielu

SKŁADNIKI

- 1 szklanka mąki
- 100 g masła
- Pół łyżeczki soli
- 1 żółtko
- Pęczek młodych pędów chmielu
- 3 jajka
- 1 białko
- 150 g śmietany 18%
- 100 g dojrzałego żółtego sera
- 1 rozgnieciony ząbek czosnku
- Sól, pieprz
- 1 łyżka zimnej wody lub mąki (opcjonalnie)

PRZEPIS

Umyj pędy chmielu i osusz. Zagnieć mąkę z masłem, żółtkiem i solą, ewentualnie dolej odrobinę zimnej wody lub podsyp mąką, żeby uzyskać gładkie ciasto. Uformuj z niego kulę i wstaw do lodówki na 15-30 minut. Ciastem wyłóż natłuszczoną formę na tartę o średnicy 22 cm. Wstaw formę do lodówki na 15-30 minut. Dno ciasta nakłuj widelcem, żeby podczas pieczenia nie powstały pęcherze. Piecz przez 10 minut w 180°C. W tym czasie jajka roztrzep ze śmietaną, dodaj starty żółty ser i przyprawy. Na podpieczonym cieście ułóż pędy chmielu i zalej mieszanką jajeczną.

Tartę piecz ok. 25-30 minut w 180°C, aż masa stężeje. Możesz podawać na ciepło lub zimno.

Jajecznica z chmielem

SKŁADNIKI

- Mały pęczek młodych pędów chmielu
- 3 jajka
- 1 łyżeczka masła
- Sól

PRZEPIS

Pędy chmielu umyj i osusz. Jeśli lubisz mocniejsze smaki, od razu potnij je na krótsze kawałki i wrzuć na patelnię z roztopionym masłem. Jeśli wolisz nieco łagodniejszą wersję smakową, chmiel blanszuj 1-2 minuty we wrzątku, odcedź i dopiero wtedy dorzuć na patelnię z masłem. Smaż przez chwilę, po czym wbij jajka, dopraw i usmaż do ulubionej konsystencji.

Jeśli lubisz, do jajecznicy z chmielem możesz też dodać podsmażony wędzony boczek, bekon lub dojrzewającą szynkę.

eprasa.pl 912b4c830e

KROK PO KROKU Podziel i przesadź starsze funkie

Podziel teraz funkie, gdy dopiero zaczynają rosnąć – jeśli zrobisz to wcześniej, miejsca cięcia na roślinach o mięsistych korzeniach mogą w zimnej glebie zgnić. Ten miesiąc to idealny czas na dzielenie funkii, ponieważ rośliny będą mniej narażone na stres wodny, zanim liście w pełni się rozwiną.

Przejrzyj rośliny pod kątem ślimaków – zarówno nagich, jak i skorupowych – i usuń je, zanim rozpoczną wczesne żerowanie.

1 ZNAJDŹ kępę, z której pędy dopiero przebijają się ponad ziemię, ale jeszcze się nie rozwinęły. To idealny moment na podział. Wbij szpadel pionowo tuż obok rośliny, aby nie przeciąć korzeni.

2 PODKOP całą kępę dookoła, a następnie podważ ją. Jeśli chcesz uzyskać mniejsze części, użyj ponownie szpadla i podziel kępę, wykonując pionowe cięcie. Część korzeni może zostać uszkodzonych, ale po posadzeniu roślina szybko się zregeneruje.

3 PRZYGOTUJ w ogrodzie miejsce dla nowych roślin. Usuń chwasty i wzbogać podłoże w materię organiczną. Funkie najlepiej rosną w półcieniu, w glebie zatrzymującej wilgoć. Posadź roślinę na tej samej głębokości, na której rosła wcześniej.

4 DOCIŚNIJ ziemię wokół korzeni, a następnie dokładnie podlej roślinę, aby pomóc jej się zregenerować i dobrze osiąść w ziemi. Wzrusz nieco glebę wokół niej, aby zwabić ptaki i zachęcić je do żerowania na jajach ślimaków.

30
MINUT WOLNEGO

Sprawdź wiosenne cebulki: te, które wypuściły liście, ale nie zakwitły, wymagają dodatkowej pielęgnacji, aby pobudzić je do kwitnienia. Gdy gleba przeschnie, podlewaj je obficie i zastosuj nawóz w płynie o wysokiej zawartości potasu. Dokarmiaj co dwa tygodnie, do momentu aż liście obumrą.

Podczas pierwszego koszenia ustaw noże wysoko, a potem obniżaj je, w miarę jak ziemia staje się coraz cieplejsza

Koszenie trawnika w suche dni

Koś trawnik – wysoko ustawiając noże kosiarki – gdy pogoda jest na tyle sucha, by umożliwić czyste cięcie. Kosząc mokrą trawę, ryzykujesz miażdżenie źdźbeł, przez co trawnik jest bardziej podatny na choroby, zwłaszcza jeśli noże nie są idealnie ostre. Koszenie wyżej sprzyja zagęszczaniu się trawy u podstawy, dzięki czemu trawnik staje się silniejszy i lepiej radzi sobie z chwastami.

Jeśli nie przeszkadza ci obecność kilku chwastów, rób dłuższe przerwy pomiędzy koszeniami (dla zwiększenia różnorodności gatunków roślin w trawniku) i utrzymuj noże ustawione wysoko.

eprasa.pl 912b4c830e

NOWOŚĆ: ***Ashley Edwards*** *radzi, co warto przyciąć w ogrodzie w tym miesiącu*

Przytnij pędy o połowę i usuń cienkie, wątłe przyrosty ze środka rośliny

Przytnij forsycję po kwitnieniu

Przytnij forsycję po zakończeniu kwitnienia, zanim rozpocznie się jej wegetacja [w Polsce zwykle na przełomie marca i kwietnia – red.]. Forsycja to jeden z najbardziej rozpoznawalnych krzewów ogrodowych – jej gałązki wczesną wiosną obsypane są złocistożółtymi kwiatami. Aby uzyskać spektakularny efekt, wystarczy przestrzegać kilku prostych zasad przycinania.

Forsycje kwitną na pędach zeszłorocznych, więc zbyt późne przeprowadzenie cięcia oznacza, że usuniesz pędy, które miały zakwitnąć w przyszłym roku. Regularne, coroczne cięcie pozwala utrzymać rośliny w zdrowiu i dobrej kondycji. Jeśli zaniechasz cięcia, krzew stanie się wybujały, a kwiaty pojawią się zbyt wysoko, by można je było podziwiać.

KROK PO KROKU
Przycinanie forsycji

1 Przytnij czystym sekatorem mniejsze pędy, aby utrzymać pożądany kształt krzewu. Żeby gałązki nie pozostały nagie, przytnij lekko ich końcówki, skracając je jedynie o kilka liści.

2 Usuń grubsze pędy, używając czystych, ostrych nożyc do gałęzi – dzięki temu nie uszkodzisz kory. Co 2-3 lata przerzedzaj około jedną piątą najstarszych pędów, wycinając je u podstawy rośliny, aby utrzymać obfite kwitnienie krzewu.

3 Sprawdź, czy na krzewie nie ma nagich, obumarłych po zimie pędów i usuń je sekatorem. Wytnij także wszystkie krzyżujące się pędy, rosnące do środka krzewu oraz te, które wrastają w sąsiednie rośliny.

TEKST: ASHLEY EDWARDS. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; TIM SANDALL

eprasa.pl 912b4c830e

Wykonaj podkrzesywanie koron gęstych krzewów

Podkrzesuj korony krzewów, aby zwiększyć dopływ światła do wnętrza rośliny, poprawić cyrkulację powietrza i zapobiec chorobom oraz atakom szkodników. W miarę rozrastania się krzewów, ich zagęszczone gałęzie mogą zacieniać podłoże. Jest to szczególnie widoczne u roślin zimozielonych. Podkrzesywanie koron stwarza także okazję do posadzenia pod krzewami atrakcyjnych roślin okrywowych.

Przytnij dolne pędy wokół podstawy rośliny do pożądanej wysokości. Kiedy już zapewnisz dostęp większej ilości światła i stworzysz przestrzeń pod krzewami, możesz posadzić rośliny okrywowe, takie jak trzmielina (na zdjęciu). Pamiętaj, że gleba pod krzewami prawdopodobnie będzie sucha, więc podlewaj rośliny regularnie, dopóki się nie ukorzenią.

Zacznij przycinanie od dolnej części rośliny i stopniowo kieruj się ku górze, kontrolując jednocześnie jej ogólny kształt

Uważaj na tegoroczne przyrosty, ponieważ to na nich w przyszłym roku rozwiną się kwiaty

Przytnij róże pnące (ramblery)

Usuń teraz grube, powykręcane stare pędy róż pnących i postaraj się zakończyć cięcie na początku miesiąca. Przytnij je tuż nad ziemią, używając czystych nożyc do cięcia gałęzi lub piły ręcznej, jeśli będzie to konieczne.

Tnij pod kątem, aby woda swobodnie spływała z miejsca cięcia, co zmniejszy ryzyko gnicia. Pobudzi to wyrastanie nowych, silnych pędów kwitnących, poprawi cyrkulację powietrza i poprawi ogólną kondycję róży.

Uważaj, aby nie usunąć więcej niż jednej trzeciej rośliny – w przeciwnym razie ją osłabisz i zmniejszysz sukces kwitnienia. Po cięciu rozłóż wokół podstawy róży warstwę organicznego kompostu.

Usuń stare kwiatostany rozchodników

Przytnij zeszłoroczne pędy kwiatostanowe rozchodników, gdy u podstawy roślin zaczną się pojawiać młode przyrosty. Rozchodniki mają piękne kwiatostany, które przebarwiają się na atrakcyjny, rdzawy kolor. To dlatego wielu ogrodników zostawia je na okres zimy – aby pełniły funkcję ozdobną oraz stanowiły schronienie dla owadów. Chronią także koronę rośliny przed zimową wilgocią.

Przycinając teraz stare kwiatostany, stworzysz miejsce dla nowych pędów. Usuń stare pędy sekatorem tuż u podstawy, ale powstrzymaj się od ich wyrywania, aby przez przypadek nie uszkodzić młodych przyrostów. Nie zapomnij sprawdzić, czy zimą nie pojawiły się chwasty, które mogły umknąć twojej uwadze.

Przycinając stare pędy, uważaj, aby nie usunąć ani nie uszkodzić nowych przyrostów

eprasa.pl 912b4c830e

Aby stworzyć efektowną kompozycję, sadź przebiśniegi obok roślin o ciemnym ulistnieniu, takich jak konwalnik japoński

Wykop i podziel przebiśniegi

Wykop i podziel przebiśniegi po kwitnieniu, ale gdy liście są jeszcze zielone. To najlepszy moment, by to zrobić, ponieważ możesz z łatwością dostać się do wolnych miejsc między roślinami, w czasie, gdy gatunki kwitnące latem są nadal w spoczynku.

Przebiśniegi można sadzić pod krzewami i między letnimi bylinami, ponieważ dobrze znoszą cień, jaki się pojawia w tych miejscach w ciągu roku. Najlepiej rosną w glebie bogatej w próchnicę i dobrze zatrzymującej wilgoć, a lekki cień również im sprzyja. Dobrze poradzą sobie jednak w większości miejsc, o ile nie są one zbyt odsłonięte i wystawione na dotkliwe upały ani – przeciwnie – tak słabo zdrenowane, że dochodzi tam do ciągłego zalewania. Przed sadzeniem wzbogać glebę materią organiczną i ściółkuj ją każdej wiosny, aby zachować dobrą strukturę podłoża.

Latem, gdy wprowadzasz do ogrodu nowe rośliny, łatwo zapomnieć, gdzie rosną się przebiśniegi. Aby uchronić cebulki przed przypadkowym uszkodzeniem przy kopaniu, oznacz to miejsce, np. etykietą lub żwirem, aby ich stanowisko było lepiej widoczne.

KROK PO KROKU Podział przebiśniegów

1 WBIJ łopatkę ukośnie w ziemię, nieco dalej od miejsca, w którym znajduje się kępa. Jeśli kępa jest duża, podkop ją również od tyłu. Podważ ją od spodu, pod cebulkami.

2 ROZDZIEL cebulki, ostrożnie odrywając je od siebie. Trzymaj za korzenie, aby oddzielić je bez uszkodzenia liści i pozostaw trochę ziemi wokół korzeni.

3 ODCHWAŚĆ wybrane miejsce i spulchnij glebę. Dodaj kompostu, aby poprawić zdolność podłoża do zatrzymywania wilgoci. Posadź kępy w dołkach na tej samej głębokości, na jakiej rosły wcześniej. Dociśnij ziemię wokół roślin.

4 PODLEJ konewką, trzymając ją nisko nad ziemią i kierując wodę bezpośrednio do korzeni. Aby rośliny mogły dobrze się przyjąć, będą potrzebowały solidnego podlania. Oznacz to miejsce etykietą lub w inny sposób.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 912b4c830e

Rośliny alpejskie, takie jak skalnica, są łatwe w uprawie i nie wymagają ciągłej opieki

Uprawa roślin alpejskich w pojemnikach

Wiele roślin alpejskich doskonale nadaje się do uprawy w pojemnikach, szczególnie jeśli gleba w ogrodzie jest gliniasta i ciężka. Większość roślin alpejskich potrzebuje dobrego drenażu i dużej ilości słońca, aby prawidłowo rosnąć. Centra ogrodnicze i szkółki prawdopodobnie mają już w sprzedaży wiele z tych roślin – wcześnie rozkwitają m.in. skalnice, żagwiny oraz sasanki. Rozchodniki i rojniki zapewnią kompozycjom w donicach całoroczną strukturę.

Kolejnym powodem, dla którego rośliny alpejskie świetnie nadają się do uprawy w pojemnikach, jest ich niewielki rozmiar, dzięki czemu mogą długo pozostać w tych samych donicach i nie trzeba ich przesadzać do ogrodu, w razie, gdyby przerosły dostępną przestrzeń.

Pamiętaj, aby uważnie obserwować rośliny po zakończeniu kwitnienia. Łatwo o nich zapomnieć późną wiosną, gdy kwiaty już przekwitną, a to właśnie wtedy najczęściej wymagają regularnego podlewania, w miarę jak robi się coraz cieplej.

KROK PO KROKU Uprawa roślin alpejskich w pojemnikach

1 WYMIESZAJ trochę beztorfowego podłoża na bazie ziemi ogrodowej z grysem ogrodowym w proporcji 1:1 i dokładnie połącz wszystko w pojemniku z dużą liczbą otworów drenażowych.

2 UMIEŚĆ rośliny tak, aby ich korony lekko wystawały ponad docelowy poziom podłoża, który powinien znajdować się 3-4 cm poniżej krawędzi donicy.

3 DOCIŚNIJ rośliny, a następnie dosyp warstwę grysu, wciskając go w szczeliny, tak aby woda mogła swobodnie spływać z donicy, zapobiegając w ten sposób gniciu roślin.

4 PODLEJ, a następnie ustaw donicę w słonecznym miejscu, w widocznym punkcie, aby wyeksponować małe rośliny. Kompozycja doskonale sprawdzi się również jako dekoracja stołu piknikowego w zacisznym miejscu.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 912b4c830e

Przesadź skrętniki

Przesadź młode skrętniki do nieco większych doniczek. Wybierz doniczki o średnicy o 5 cm większej niż komórki wielodoniczek lub doniczek, w których rośliny dotychczas rosły.

Wsyp na dno niewielką ilość beztorfowego podłoża uniwersalnego, umieść na nim roślinę, a następnie – przytrzymując liście uniesione wokół jej nasady – uzupełnij podłoże aż do krawędzi doniczki. Lekko postukaj doniczkami o blat, aby usunąć kieszenie powietrzne, po czym wstaw je do tacki z wodą, aby podłoże dobrze nasiąkło. Ustaw rośliny z dala od bezpośredniego słońca i zawsze podlewaj od dołu, aby nie moczyć liści.

Przesadzaj rośliny wyłącznie do nieco większej doniczki, w przeciwnym razie drenaż wokół korzeni będzie gorszy

NIE ZAPOMNIJ

- Chroń rośliny przed szkodnikami i chorobami, myjąc i dezynfekując wszystkie używane multiplaty i doniczki
- Zacznij hartowanie siewek roślin jednorocznych wytrzymałych na niskie temperatury w zamkniętym zimnym inspekcie
- Pobierz sadzonki wierzchołkowe z nowo wytworzonych pędów szałwii, fuksji i pelargonii
- W cieplejsze dni pamiętaj o podlewaniu, a starszym, bardziej rozwiniętym roślinom podawaj dodatkowo nawóz w płynie

Wybierz doniczkę na tyle małą, aby podczas sadzenia korzenie utworzyły zwartą bryłę

Posadź cebulki mieczyków w osobnych doniczkach

To dobry moment, aby w szklarni pobudzić cebulki mieczyków do wzrostu – dzięki temu wcześniej zakwitną. Sadzenie cebulek pojedynczo ułatwia późniejsze wkomponowanie ich w mieszane kompozycje w pojemnikach lub posadzenie w grupach na rabatach – zmniejszy to ryzyko uszkodzenia korzeni w porównaniu z koniecznością oddzielania kilku cebulek z większej doniczki.

Umieść cebulkę tak głęboko, jak pozwala na to doniczka, szpiczastym końcem do góry. Wypełnij doniczkę podłożem do samej krawędzi, a następnie ostrożnie podlej. Wysadź do gruntu na początku maja.

KROK PO KROKU

Wysiej papryczki chili

Papryczki chili potrzebują dużo czasu, aby się rozwinąć, więc jeśli jeszcze tego nie zrobiłeś, wysiej nasiona teraz. Użyj mnożarki lub maty grzewczej i ustaw termostat na 24°C, aby mieć pewność, że wykiełkują. Do końca maja rośliny powinny być na tyle duże, by można je było wysadzić do gruntu lub dalej uprawiać pod osłonami, zbierając plony aż do jesieni.

1 NAPEŁNIJ doniczkę podłożem, dociśnij, aby wyrównać górną warstwę, po czym przesiej cienką warstwę podłoża na wierzch, aby nasiona miały odpowiednią powierzchnię do kiełkowania.

2 UMIEŚĆ nasiona na powierzchni w odstępach 2-3 cm, a następnie podpisz etykietę i włóż ją do doniczki. Zasyp nasiona 3 mm warstwą przesianego podłoża.

3 DOCIŚNIJ powierzchnię delikatnie, aby nasiona miały dobry kontakt z podłożem, a następnie umieść doniczkę na tacy z letnią wodą, aby podłoże nasiąkło.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Dodanie perlitu do podłoża poprawia drenaż i zapewnia dopływ powietrza

Wysiej bakłażany

Wraz z wydłużaniem się dni, wysiane teraz bakłażany powinny szybko rosnąć i dogonić wcześniejsze siewki.

Dodaj do podłoża trochę perlitu lub żwiru, aby zapewnić dobry drenaż, a następnie napełnij nim doniczki. Zanurz je w letniej wodzie, po czym wysiej po dwa nasiona do każdej doniczki i przykryj. Utrzymuj temperaturę w okolicach 24°C, aby zapewnić lepsze kiełkowanie i zadbaj o to, by siewki, kiedy już się pojawią, miały dużo światła. Po wykiełkowaniu usuń najsłabszą siewkę.

DOBRA RADA

Uważaj na opuchlaki truskawkowce. Jeśli rośliny w doniczkach nagle więdną, sprawdź podłoże pod kątem obecności beznogich, kremowobiałych larw. Jeśli w szklarni jest wystarczająco ciepło, możesz zastosować biologiczne środki ochrony roślin.

Przerzedź siewki warzyw korzeniowych

Zrób trochę miejsca wokół wczesnych warzyw korzeniowych, takich jak rzodkiewka lub rzepa, usuwając z doniczki kilka siewek. Dzięki temu w ciągu kilku tygodni pozostałe rośliny będą mogły osiągnąć wielkość odpowiednią do zbioru.

Rozstaw palce jednej ręki między roślinami, a następnie – dociskając podłoże i przytrzymując siewki, które mają pozostać – usuń te rosnące pomiędzy nimi.

Pozostaw najsilniejsze siewki w odstępach 3-5 cm. Po zakończeniu zabiegu przerzedzania podlej rośliny. Spłucz z wyrwanych siewek ziemię i wykorzystaj je do sałatek lub kanapek.

Dzięki przerzedzaniu do siewek dochodzi więcej światła i powietrza, a korzenie mają miejsce do rozwoju

Okrywaj młode rośliny w chłodne noce

Temperatura w nocy może wciąż gwałtownie spadać, uszkadzając nowe przyrosty siewek oraz młode sadzonki, dlatego miej pod ręką agrowłókninę, którą można wykorzystać do ich przykrycia.

Śledź również prognozę pogody. Agrowłóknina jest bardzo lekka i można ją rozciągnąć bezpośrednio na rośliny, nie uszkadzając ich. Dni wciąż są dość krótkie i ciemne, dlatego rano ją zdejmuj, aby rośliny miały dostęp do światła.

Rozłóż agrowłókninę późnym popołudniem i zdejmij ją następnego dnia, jak tylko temperatura zacznie rosnąć.

Młode przyrosty siewek są szczególnie wrażliwe na zimno

Oczyść progi drzwi do szklarni

Aby uniknąć problemów z zacinającymi się przesuwanymi drzwiami w szklarni, usuń z progu wszelkie zabrudzenia. Podłoże, żwir, a nawet ziemia z butów z czasem wypełniają prowadnicę drzwi.

Początkowo nie stanowi to żadnego problemu – drzwi jedynie przyciskają zabrudzenia i przesuwają się bez trudności – lecz z czasem ta sprasowana warstwa twardnieje i staje się prawdziwą przeszkodą, którą trzeba usunąć łopatką i szczotką z twardym włosiem.

Na koniec spryskaj rolki u góry olejem penetrującym, aby dobrze się toczyły.

Użyj szczotki ze sztywnym włosiem, aby usunąć zanieczyszczenia z prowadnicy przesuwanych drzwi

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 912b4c830e

Przesadź byliny, takie jak zawilce japońskie, zanim wiosną rozpoczną wzrost

Przesadź byliny

Nadszedł doskonały moment, aby zdecydować, czy któraś z twoich mrozoodpornych bylin nie wyglądałaby lepiej w innej części ogrodu. Części nadziemne bylin na zimę zamierają, a wiosną spod ziemi wyrastają nowe pędy. Często pod koniec zimy usuwa się martwe łodygi i liście.

O tej porze roku jedynymi żywymi częściami bylin są korzenie i młode przyrosty, co oznacza, że jeśli teraz wykopiesz rośliny, nie powinno im to zaszkodzić. Gleba powinna być wilgotna po zimowych opadach i zaczyna się wreszcie ogrzewać, co stwarza idealne warunki do tego, by rośliny dobrze się przyjęły w nowym miejscu.

Wiele popularnych bylin rabatowych nadaje się teraz do przesadzenia, m.in. zawilce japońskie (na zdjęciu), rudbekie, jeżówki, rozchodnikowce oraz dzielżany. Warto je przesadzić, gdy zaczęły się zbyt mocno rozrastać nad krawędzią ścieżki albo gdy na obecnym stanowisku nie odpowiada im ilość słońca lub cienia.

KROK PO KROKU Przesadzanie bylin

1 WYKOP najpierw nowy dołek, aby roślinę można było od razu umieścić na nowym miejscu. Do wykopanej ziemi dodaj szpadel własnego kompostu i dokładnie wymieszaj.

2 WYKOP roślinę z jej obecnego miejsca, używając szpadla. Jeśli to możliwe, podkop ją od spodu, aby wydobyć całą bryłę korzeniową – najlepiej bez pozostawienia korzeni w ziemi.

3 UMIEŚĆ roślinę w nowym dołku, na tej samej głębokości, na jakiej rosła wcześniej. Jeśli bryła korzeniowa znajduje się zbyt nisko, być może będzie trzeba podsypać ją dodatkową ilością ziemi.

4 ZASYP korzenie ziemią i delikatnie dociśnij, a następnie obficie podlej. Przy suchej pogodzie podlewaj roślinę regularnie, aby dobrze przyjęła się na nowym miejscu.

TEKST: GREG LOADES. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 912b4c830e

KROK PO KROKU Wysiej marchew bezpośrednio do gruntu

W słonecznej części warzywnika zacznij teraz siać marchew. Najlepiej wysiewać niewielkie porcje nasion co pewien czas, aby cieszyć się zbiorem marchwi aż do jesieni.

Gdy ziemia się nagrzeje, kiełkowanie przyspiesza, więc kontynuuj siew, stopniowo zwiększając ilość nasion pod koniec lata, aby mieć zapas marchwi do przechowywania. Marchew najlepiej rośnie w głęboko spulchnionej, dobrze przepuszczalnej glebie. Na cięższych glebach – aby osiągnąć dobre rezultaty – wybieraj odmiany o krótszych korzeniach.

1

1 USUŃ z grządki wszystkie resztki po zeszłorocznych uprawach, a następnie wyrównaj jej powierzchnię grabiami. Usuń kamienie. Następnie lekko dociśnij ziemię i używając grabi, dalej rozdrabniaj grudki, aż podłoże stanie się drobne i sypkie.

2

2 ZRÓB w ziemi – krawędzią łopatki – płytki rowek do wysiewu o głębokości 1-2 cm. Użyj konewki z drobnym sitkiem, aby podlać rowek na całej długości.

3

3 WYSIEJ nasiona rzadko wzdłuż rowka. Przykryj je cienką warstwą ziemi (nie grubszą niż 1 cm), aby powstało płytkie zagłębienie, które zaznaczy rządek i ułatwi wodzie dotarcie do siewek.

4

4 DOCIŚNIJ delikatnie ziemię wzdłuż rowka, a jeśli temperatura jest wyjątkowo niska, przykryj to miejsce kawałkiem przeźroczystego szkła lub folii. Pomoże to ogrzać ziemię i przyspieszyć kiełkowanie. Rowek nie może wysychać, gdy pojawią się siewki.

30 MINUT WOLNEGO

Podziel odporne na niskie temperatury zioła w doniczkach, takie jak mięta, szczypiorek i majeranek. Wyjmij roślinę z doniczki i rozdziel ją palcami na kilka części. Posadź powstałe sadzonki w małych doniczkach z beztorfowym podłożem uniwersalnym, lekko dociśnij i uprawiaj w ciepłym miejscu lub zimnym inspekcie.

Ściółkuj drzewa owocowe, aby zdrowo rosły i obficie plonowały

Ściółkuj rośliny owocujące

Usuń z grządek chwasty rosnące pod drzewami i krzewami owocowymi uprawianymi w ogrodzie lub w klatkach, a następnie rozłóż tam grubą warstwę ściółki. Być może zajdzie konieczność wykopania odrostów wyrastających poza linie podpór z korzeni pnących roślin owocowych.

Jeśli prognozowane są opady, poczekaj z rozkładaniem ściółki. To także szansa dla ptaków na pożywienie się larwami owadów, dlatego zostaw drzwi klatki otwarte.

Rozgrab ściółkę na grządce, uważając, aby nie dotykała szyjek korzeniowych drzew i krzewów.

NIE ZAPOMNIJ

- **Wysiej cukinie, dynie i ogórki, układając nasiona płasko w małych doniczkach z podłożem bez torfu**
- **Zrób podpory dla roślin pnących, takich jak odmiany tyczne fasoli oraz cukinie i dynie**
- **Przygotuj glebę pod siew bezpośrednio do gruntu: usuń chwasty i kamienie, a następnie dodaj materię organiczną**
- **Gdy pojawią się pierwsze liście, okop ziemniaki uprawiane w workach**

eprasa.pl 912b4c830e

Całkowicie przykryj roślinę doniczką, tak by nie docierało do niej światło

Sprawdź pędzony rabarbar

Umieść dzwony do bielenia rabarbaru na karpach z najnowszymi przyrostami, póki masz jeszcze szansę. Należy całkowicie odciąć dostęp światła do rośliny. Do tego czasu wczesne odmiany powinny już być odkryte i rosnąć w świetle.

Dzięki przechowywaniu pierwszych pędów w ciemności otrzymasz wczesny zbiór smacznych i delikatnych łodyg, ale roślina musi mieć czas na regenerację, aby móc powtórzyć ten zabieg w przyszłym roku.

Wyściółkuj wszystkie sadzonki przekompostowanym obornikiem, po czym odczekaj kilka tygodni, zanim pobierzesz kolejne pędy do wykorzystania w kuchni.

Uprawiaj ziemniaki warstwowo

Posadź wczesne ziemniaki w doniczkach lub workach

Posadź wczesne ziemniaki w doniczkach, albo w workach. Doniczka o średnicy 45 cm pomieści trzy rośliny, a worek o średnicy 30 cm – jedną.

Wypełnij jedną trzecią doniczki mieszanką składającą się z żyznego podłoża do roślin doniczkowych oraz ziemi. Na tej warstwie ułóż ziemniaki, a następnie przykryj je 10 cm mieszanki. Podlej i poczekaj, aż pojawią się pędy. Powtarzaj ten proces, aż doniczka będzie pełna.

Zbieraj najniżej rosnące główki, energicznie pociągając je w dół i przy okazji obrywając liście

Zbierz i uporządkuj brukselkę

Zbierz ostatnie główki brukselki i odetnij wierzchołki pędów – są niezwykle smaczną częścią rośliny, wysoko cenioną w sprzedaży.

Odłamuj główki palcami. Odetnij wierzchołki pędów i od razu je zapakuj do torebki, zanim oczyścisz grządkę. Potnij stary pęd sekatorem. Jest dość zdrewniały – jeśli go nie rozdrobnisz, będzie się bardzo długo rozkładał na pryzmie kompostowej.

Usuń z grządki chwasty, a z zebranych plonów wszelkie zaschnięte części. W płodozmianie cebula świetnie sprawdza się jako roślina następcza po warzywach kapustnych.

Rozłogi przechowywane w chłodzie zakwitną i wydadzą owoce jeszcze w tym roku

Posadź truskawki

Posadź sadzonki truskawek pozyskane z rozłogów, które były przechowywane w chłodzie, aby uzyskać plony jeszcze tego lata. Okres chłodzenia stymuluje kwitnienie i owocowanie u młodych roślin już w pierwszym roku.

Posadź je w pełnym słońcu, w przepuszczalnej glebie. Sadzonki mogły już kwitnąć w chwili, gdy otrzymałeś je od producenta. Rozstaw je w odstępach ok. 45 cm, zachowując 75 cm między rzędami.

Upewnij się, że po posadzeniu i dociśnięciu roślin ich korony znajdują się nad ziemią – zapobiegnie to ich gniciu. Dokładnie je podlej i przykryj siatką, aby uchronić owoce przed ptakami.

W przyszłym miesiącu

- ☐ Posadź w doniczkach warkocznice (eukomisy)
- ☐ Wysiej słoneczniki, aby uzyskać olbrzymie kwiaty
- ☐ Odśwież oczko wodne, sadząc w nim nowe rośliny
- ☐ Wysiej sałaty na cięte listki
- ☐ Chroń siewki przed ślimakami

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 912b4c830e

Zraszaj filodendrony

Spryskuj liście wodą co kilka dni, aby zwiększyć wilgotność wokół roślin i zachować ich świeży wygląd. Napełnij zraszacz z dyszą wytwarzającą mgiełkę deszczówką o temperaturze pokojowej – woda z kranu bywa bardzo zimna, a na obszarach z twardą wodą może pozostawiać nieestetyczne osady z wapnia na powierzchni liści.

Niektóre rośliny domowe, takie jak sukulenty, kaktusy i te o owłosionych liściach nie wymagają zraszania. Zostaw napełniony zraszacz w pobliżu roślin, aby mieć go pod ręką następnym razem.

Podczas zraszania delikatnie podtrzymuj liście

Przytnij rośliny o zwisającym pokroju

Skróć długie pędy roślin o zwisającym pokroju, które zbyt mocno się przewieszają poza krawędzie koszy. Odszukaj na roślinie miejsca, skąd wyrastają najdłuższe pędy i tam je przytnij. Jeśli pozostawisz krótsze pędy i pozwolisz im swobodnie zwisać (zamiast mocno przycinać całą roślinę) zachowasz dekoracyjny efekt, a roślina nie będzie przeszkadzać. Przycięte pędy łatwo się ukorzenią i wydadzą nowe rośliny – wystarczy odciąć końcówki lub podzielić dłuższe pędy na kilka krótszych fragmentów i umieścić je w słoiku z wodą.

Przycinanie tuż pod liściem pobudzi rozkrzewianie

30 MINUT WOLNEGO

Rozpocznij nawożenie roślin doniczkowych uprawianych głównie dla ich dekoracyjnych liści. Zasil je teraz, a następnie po raz kolejny za dwa tygodnie. Sprawdzaj też, czy liście roślin nie są zakurzone i przetrzyj je, aby mogły skutecznie przyswajać światło słoneczne.

Usuń wierzchnią warstwę starej ziemi (ok. 3 cm) i zastąp ją świeżym podłożem

Uzupełnij podłoże w doniczkach

Dodaj świeżego podłoża do pojemników i donic, w których ziemia nieco opadła. Większość podłoży składa się z materiału organicznego, który w doniczkach ustawionych w cieplejszych warunkach domowych rozkłada się szybciej niż na zewnątrz i szybko osiada. Ostatecznie roślinę trzeba będzie przesadzić, ale na razie możesz uzupełnić doniczkę świeżym podłożem. Delikatnie dociśnij je palcami i użyj bogatego w składniki odżywcze podłoża do roślin doniczkowych, by wspomóc zdrowie i wzrost rośliny. Podlej, aby ziemia się osadziła.

NIE ZAPOMNIJ

- **Sprawdź, czego potrzebują twoje rośliny i przenieś je na lepsze stanowisko, jeśli zajdzie taka potrzeba – zacznij od tych, które wyglądają na mniej zadowolone**
- **Przejrzyj rośliny pod kątem mszyc, czerwców oraz wełnowców i zetrzyj szkodniki z liści oraz łodyg wilgotną ściereczką**
- **Trzymaj rośliny z dala od przeciągów i grzejników, aby utrzymać wokół nich stabilną temperaturę**
- **Sprzątnij opadłe liście spod roślin oraz ostrożnie usuń martwe liście, które wciąż się trzymają**

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 912b4c830e

Odpowiadamy na pytania ogrodników

Nasi eksperci odpowiadają na wasze pytania, w tym dotyczące winogron wyglądających na spleśniałe, zniekształconej magnolii i bardzo tajemniczego dębu

Humaira Ikram
Humaira od ponad dziesięciu lat pracuje jako projektantka ogrodów i prowadzi kurs projektowania ogrodów.

Bob Flowerdew
Bob jest autorem dziesiątek książek ogrodniczych, a także prezenterem radiowym i ogrodnikiem ekologicznym.

Anne Swithinbank
Miłośniczka uprawy owoców, warzyw i roślin domowych. Anne była wcześniej kierowniczką szklarni w ogrodzie RHS Wisley.

P Która odmiana wiśni nadawałaby się do posadzenia na środku mojego trawnika?

Hannah, email

O HUMAIRA ODPOWIADA

Wiśnie ozdobne zazwyczaj obficie kwitną wiosną, latem są soczyście zielone, a większość z nich zachwyca również pięknymi barwami jesienią.

Do moich ulubionych należy wiśnia (*Prunus*) 'Accolade' z pięknymi, delikatnie różowymi kwiatami. Ma szeroką, luźną i otwartą koronę i jest jedną z najwcześniej kwitnących wiosną odmian, co bardzo wspiera zapylacze; mimo że kwiaty są półpełne, zapylacze nadal mają łatwy dostęp do nektaru. Jesienią zachwyca intensywnymi odcieniami pomarańczu i żółci, a w dodatku bardzo dobrze radzi sobie na glebach gliniastych. Jeśli natomiast zależy ci na białych kwiatach, rozważ wybór odmiany 'Tai-haiku'. Młode liście są miedziano-brązowe i w miarę wzrostu zmieniają barwę na jasnozieloną; jesienią przybierają różne odcienie koloru żółtego i pomarańczowego. Pokrój tej odmiany jest szerszy, dlatego to drzewo jest dobrym wyborem, jeśli dysponujesz większą przestrzenią.

Obie odmiany zostały uhonorowane nagrodą RHS Award of Garden Merit, przyznawaną roślinom, które dobrze wypadają w testach przeprowadzanych przez RHS i uznawane są za wartościowe, godne polecenia do uprawy w ogrodzie.

PiO ODPOWIEDŹ EKSPERTÓW
Wiśnie jako punkt centralny ogrodu

Wiśnia (*Prunus*) 'Tai-haiku' jest szybko rosnącą odmianą, osiągającą 4 m wysokości

Rozłożysta wiśnia 'Shōgetsu' jest efektowna, lecz wymaga sporo miejsca

O ANNE ODPOWIADA

Łatwo odpowiedzieć mi na to pytanie, ponieważ 15 lat temu zastanawiałam się nad niemal identycznym projektem. Nasz trawnik z boku domu wiosną wygląda przepięknie dzięki wiśni (*Prunus*) 'Shōgetsu' – odmianie, którą już od dawna podziwiałam za jej parasolowaty, rozłożysty pokrój i eleganckie wiosenne kwiaty osadzone na długich szypułkach. Te bladoróżowe kwiaty są pełne, a ich płatki karbowane, jakby przycięte ząbkowanymi nożyczkami. Drzewo nie ma wąskiej, przypominającej wazon sylwetki charakterystycznej dla niektórych odmian, a jego kwiaty nie są ani blade i nijakie, ani przesadnie różowe. Jesienne barwy też są piękne. Ta wiśnia potrzebuje miejsca, które pomieści jej docelową wysokość oraz rozpiętość korony sięgającą 4-8 metrów.

Zanim przystąpisz do sadzenia, wykop pod nowe drzewo odpowiednio duży, okrągły dół. Podczas sadzenia osadź drzewo na lekkim kopczyku, aby zapobiec osuwaniu się gruntu i powstawaniu zastoin wody na glebach gliniastych.

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; GETTY/ROMAN OVERKO

eprasa.pl 912b4c830e

Użyj sznurka, żeby łatwo odróżnić siewki od chwastów

P Jaki jest sposób na udane kiełkowanie nasion pasternaku?

Leona Drayton, email

O BOB ODPOWIADA Choć przy planowanym siewie nasiona pasternaku bywają kapryśne – wystarczy, że rozsypią się na żwirowym podjeździe, a kiełkują bez najmniejszego problemu!

Moim zdaniem najlepiej nie tylko zawczasu ogrzać ziemię folią, lecz także polać przygotowany pod siew rząd gorącą wodą na około 10 minut przed siewem. Następnie przykrywam nasiona sterylnym, przesianym podłożem do siewu zamiast zwykłą ziemią.

P Dlaczego moja zdrowa kamelia zakwitła tylko raz?

Jason Watt, email

O BOB ODPOWIADA W moim katalogu roślin RHS Plant Finder znajduje się siedem stron poświęconych odmianom kamelii. Na szczęście większość z nich ma podobne wymagania co do warunków uprawy: lubią lekką, wzbogaconą ziemią liściową glebę ubogą w wapń – wilgotną w okresie wegetacji, lecz suchszą w chłodniejszych miesiącach; nigdy podmokłą, ale też nieprzesuszoną, co mogłoby hamować kwitnienie.

Wymagają albo lekkiego, rozproszonego cienia, albo – jeśli są wystawione na bezpośrednie słońce – stanowiska o ekspozycji południowej lub zachodniej; nigdy wschodniej, ponieważ grozi to przemarzaniem pąków kwitowych.

Gdyby to jedyne kwitnienie miało miejsce niedawno, nie zadawałbyś tego pytania, więc musiało ono nastąpić wkrótce po posadzeniu. Poza tym, jak sam wspomniałeś, roślina jest zdrowa. Możliwe, że rośnie aż za dobrze i dlatego nie kwitnie – w takim przypadku potrzeba jedynie cierpliwości – ale wydaje mi się to mało prawdopodobne. Bardziej prawdopodobne jest to, że ma zbyt sucho i niewystarczająco ją nawozisz.

Wyściółkowałbym ją obficie ziemią liściową, dobrej jakości kompostem lub dobrze przegniłym obornikiem. W cieplejszych miesiącach podlewaj ją częściej, dodając płynny nawóz o wysokiej zawartości potasu, np. nawóz do róż.

PiO GORĄCY TEMAT
Kamelie

Zadbaj o podlewanie kamelii w czasie lata i dokarmiaj rośliny w razie potrzeby

Sciółka z szyszek jest efektowna i zatrzymuje wilgoć w doniczkach

P Moja kamelia ma tylko jeden pąk kwiatowy i żółte liście. Pomocy!

Caroline Wildin, Caerphilly

O ANNE ODPOWIADA Kamelie to wytrzymałe rośliny, więc zbytnio się nie martw [w Polsce mogą zimować w najcieplejszych regionach; lepiej uprawiać je w donicach i chować na zimę – red.]. Dobrze, że trzymasz je z dala od mocnego słońca, bo dość mała doniczka oznacza, że korzenie będą odczuwać skrajne temperatury – zarówno upał, jak i zimno. Kamelie dobrze rosną w doniczkach, ale wymagają przesadzania do świeżej ziemi dla roślin wrzosowatych oraz nawożenia nawozem przeznaczonym dla roślin kwasolubnych.

Te żółte liście nie odzyskają zielonego koloru, dlatego sugeruję przycięcie wszystkich pędów o połowę lub dwie trzecie już teraz. Kiedy pojawi się nowy przyrost, zastosuj nawóz w płynie, a po kilku tygodniach przesadź roślinę do nieco większej doniczki. Po kilku miesiącach ponownie zastosuj nawóz. W przyszłym roku wiosną użyj nawozu granulowanego dla roślin kwasolubnych. Jeśli gleba w twoim ogrodzie nie ma odczynu zasadowego, możesz ją nawet wysadzić do gruntu.

P Nieżyjący już przyjaciel zostawił mi cebulki. Czy mogę je teraz posadzić?

Alun James, email

O HUMAIRA ODPOWIADA Przykro mi z powodu twojego przyjaciela, ale cebulki niosą nadzieję i są inwestycją w przyszłość. Co masz do stracenia? Zawsze sadź cebulki – nawet jeśli nie zakwitną, rozłożą się w ziemi. Mam nadzieję, że będziesz mógł wspominać swojego przyjaciela podczas sadzenia, a potem ponownie, gdy cebulki zakwitną wiosną.

Warto spróbować późnego sadzenia cebulek, ale nie używaj tych, które spleśniały

eprasa.pl 912b4c830e

P Moja purpurowa trzykrotka robi się brązowa, czy to źle?

Phillip Mills, Derbyshire

ANNE ODPOWIADA Zakładam, że mowa o trzykrotce purpurowej (*Tradescantia pallida*). Ich pędy z dość sztywnymi liśćmi początkowo rosną pionowo, a następnie stopniowo zaczynają się płożyć i zwisać i na końcu każdego pędu pojawia się mały fioletowy kwiat. Możliwe, że ziemia w doniczce za bardzo przesycha pomiędzy podlewaniami, a potem zbyt długo jest mokra? Podlewałabym ją od góry, gdy ziemia zaczyna lekko przesychać, a po godzinie usunęłabym nadmiar wody z podstawki.

Więcej światła również może pomóc, zwłaszcza zimą.

Warto też pamiętać, że trzykrotki szybko rosną, a pojedyncze rośliny żyją stosunkowo krótko. Twoja mogła po prostu zakończyć swój naturalny cykl życia.

Aby rozmnożyć roślinę w celu pozyskania nowych egzemplarzy, napełnij doniczkę lekkim, przepuszczalnym podłożem, pobierz trzy lub cztery sadzonki wierzchołkowe, a gdy się ukorzenią, uszczyknij wierzchołki wzrostu, aby roślinki się rozkrzewiły, zanim przesadzisz je razem do większego pojemnika.

Trzykrotki żyją dość krótko, dlatego trzeba je co jakiś czas rozmnażać

P Moją jabłoń zaatakowała bawełnica korówka. Jak sobie z tym poradzić?

Bryan Blundell, email

HUMAIRA ODPOWIADA Bryan, bardzo mi przykro to słyszeć – ale pech! Nigdy nie miałam takiego problemu z żadną z moich jabłoni, ale wiem, że bawełnica korówka bywa bardzo uciążliwa i może też znacznie osłabić drzewa.

Tego typu inwazja może świadczyć o tym, że drzewo lub roślina jest już osłabiona na skutek działania innych czynników, co może oznaczać, że mogą pojawić się poważniejsze problemy. Ponieważ nie stosuję chemikaliów, na początku sezonu spróbowałabym usuwać mszyce ręcznie. Wczesne populacje można usunąć, zeskrobując dłonią lub szczotką. Kolejnym etapem byłaby próba zwiększenia liczby naturalnych wrogów tego szkodnika, polegająca na stworzeniu dla nich odpowiednich warunków i siedlisk. Warto wspierać małe drapieżniki, takie jak sieciarki, skorki oraz larwy, np. bzygów. Powinno to pomóc w utrzymaniu równowagi w ogrodzie.

Bawełnica korówka występuje na jabłoni, irdze i ogniku

P Moje winogrona wyglądają kiepsko. Co się stało?

Ethan Hill, Cambridgeshire

BOB ODPOWIADA Niestety, mączniak prawdziwy winorośli jest bardzo powszechny i trudno zapobiec jego nawrotom, gdy warunki mu sprzyjają. Najczęściej pojawia się wtedy, gdy winorośle rosną zbyt gęsto, ich korzenie są przesuszone, a powietrze wokół liści jest wilgotne i parne, często wskutek stojącej wody w pobliżu, np. w zatkanej rynnie.

Prawidłowe prowadzenie roślin oraz konsekwentne cięcie poprawiają cyrkulację powietrza, zmniejszając ryzyko ataków oraz, co najważniejsze, pozwalają wcześniej dostrzec pierwsze objawy. Mączniak najpierw pojawia się jako biało-szary nalot na liściach. Jeśli zainfekowane liście zostaną szybko usunięte, można powstrzymać go przed rozprzestrzenianiem się na owoce i zapobiec ich zepsuciu. Jeśli usuniesz sporo liści, konieczne będzie mocne przerzedzenie gron, ponieważ winorośli nie będzie w stanie ich wszystkich utrzymać – chociaż większość i tak prawdopodobnie zostałaby zniszczona przez mączniaka. Na rynku dostępnych jest kilka preparatów wzmacniających, przeznaczonych do zwalczania mączniaka, ale upewnij się, że te, na które się zdecydujesz, są bezpieczne do użycia na roślinach jadalnych.

Letnie przerzedzanie winorośli pomaga powstrzymać mączniaka

P Jaka to odmiana róży?

Kevin Cook, email

HUMAIRA ODPOWIADA Istnieją tysiące odmian róż i nawet oglądanie zdjęć bywa dezorientujące, ponieważ kwiaty zmieniają wygląd w miarę rozkwitania. Określenie typu (na przykład mieszaniec herbatni, róża pnąca lub krzewiasta) może znacznie zawęzić pole poszukiwań.

Jeśli jest pnąca i pachnąca, może to być róża (*Rosa*) 'Compassion'. Istnieją aplikacje na smartfony, które potrafią rozpoznawać rośliny, ale zawsze warto dokładnie sprawdzić uzyskane wyniki.

Istnieje tysiące odmian róż, dlatego ich identyfikacja jest trudna

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM; PETER OETELSHOFEN; LINDA/BESTWICK ADOBESTOCK

eprasa.pl 912b4c830e

P Czy możecie mi powiedzieć, jaki to rodzaj drzewa?

Pippa Penn-Barwell, Oxon

O ANNE ODPOWIADA
Po zapoznaniu się z klasyczną książką Alana Mitchella z 1974 roku, „Trees of Britain and Northern Europe", sądzę, że jest to dąb kaukaski (*Quercus macranthera*), którego szerokie liście mogą osiągać rozmiar 20 cm na 14 cm. Charakterystyczne dla tego gatunku są zaokrąglone, symetryczne klapy liści, różniące się od liści naszych rodzimych dębów: szypułkowego (*Q. robur*) i bezszypułkowego (*Q. petraea*).

Dąb kaukaski to gatunek rodzimy dla Turcji i północnego Iranu

P Jak uprawiać szarotkę?

Lisa, email

O HUMAIRA ODPOWIADA
Ach Liso, po raz pierwszy w tym roku natknęłam się na szarotkę – ostatni raz widziałam ją, gdy byłam dzieckiem i oglądałam „Dźwięki muzyki"! To piękne, niewielkie rośliny alpejskie, co oznacza, że lubią pełne słońce i dobrze radzą sobie w odsłoniętych warunkach, ale potrzebują dobrze przepuszczalnej gleby. Mają owłosione liście, a maleńkie kwiaty są osadzone pośród srebrnych, ułożonych gwiazdkowo liści przykwiatkowych. Kupiłam szarotkę Wilsona (*Leontopodium wilsonii*) i gdy kwitła, wydzielała niesamowity zapach miodu!

Rośliny alpejskie nie lubią wilgoci, więc zimą dobrze je osłonić przed deszczem

Trawy ozdobne zazwyczaj preferują miejsca otwarte i przewiewne

P Dlaczego pióropusze traw pampasowych czasami tracą ładny wygląd?

Ronan, email

O ANNE ODPOWIADA Szarzenie pióropuszy traw pampasowych wraz z wiekiem jest zwykle spowodowane wilgocią oraz wywołanym nią rozwojem grzybów. Sama nazwa, trawa pampasowa, sugeruje otwarte równiny Ameryki Południowej, więc warto upewnić się, że rośliny są sadzone w miejscach otwartych, poza strefą zasięgu korony drzew (z których podczas deszczu kapie woda).

Sadź w dużych grupach, a uszkodzenia wywołane przez ślimaki będą mniej widoczne

P Co zniszczyło moje żonkile w zeszłym roku?

Linda Aldcroft, Kent

O HUMAIRA ODPOWIADA
Rozumiem twój ból. Mój własny ogród to prawdziwy raj dla ślimaków nagich i skorupowych, ale w zeszłym roku ich populacje wymknęły się spod kontroli. Stało się tak, ponieważ mieliśmy bardzo łagodną zimę – w normalnych warunkach mróz ograniczyłby ich liczebność. Ponieważ było tak dużo mięczaków, po prostu wszystko zjadły. Oby w tym roku było lepiej!

P Podkładka przejęła kontrolę nad moja brzoskwinią. Czy owoce będą jadalne?

Helen, Northern Ireland

O BOB ODPOWIADA
W przeszłości uprawiałem śliwki na podkładkach, zazwyczaj otrzymując małe, niezbyt soczyste owoce, które były jadalne, ale nadawały się głównie do robienia dżemu.
Chociaż jestem pod wrażeniem twojego optymizmu, jeśli chodzi o sadzenie brzoskwini w klimacie Irlandii Północnej, sugerowałbym raczej posadzenie nowoczesnej odmiany moreli.

Sadź drzewa owocowe z uwagą, a potem kontroluj ich wzrost

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, SHERYL, PETER OETELSHOFEN/ADOBESTOCK

eprasa.pl 912b4c830e

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Nawet pozornie niezmienne elementy krajobrazu mogą zniknąć, jeśli nie obejmiemy ich opieką, dlatego pora podjąć wyzwanie – zachęca **Alan**

Nie chcę marudzić, akurat teraz gdy zaczyna się wiosna, bo marzec to czas odnowy, nadziei i naszej ogrodniczej wiary, że „ten rok będzie lepszy od poprzedniego". Podobno różnica między ogrodnikami a rolnikami polega na tym, że ci drudzy zawsze uważają, że będzie gorszy.

Niemniej i ogrodnicy, i rolnicy potrafią obserwować pory roku (tak, wiem, że zmieniają się one teraz coraz szybciej) i obejmować przemijanie tego, co kochają, chwilą refleksji.

Po zimie pełnej wichur – które nadchodziły jedna po drugiej w nieprzyzwoitym wręcz tempie – nasz krajobraz musiał się zmienić. Rzezi nie przetrwało wiele naprawdę starych drzew od wieków rosnących w naszych miastach i wsiach. Nie zostały ścięte – powaliła je sama natura, prężąca muskuły w czasie burz i wichur. Leżą teraz zwalone jedne na drugich na polach i w ogrodach, przy żywopłotach i w lasach.

Rośliny są z natury istotami przemijającymi, ale podchodzimy zupełnie inaczej do tych, które żyją przez stulecia i do paczki nasion roślin jednorocznych. Stare dęby i buki stają się naszymi przyjaciółmi: to trwałe elementy naszego lokalnego krajobrazu. Dobrze je znamy: były tu, gdy przychodziliśmy na świat i w większości przypadków będą rosły jeszcze długo, kiedy nas już nie będzie.

Trudno jest patrzeć, gdy jeden z tych starych wiarusów traci siły i powoli, ale nieodwracalnie chyli się ku upadkowi. Jednak gdy tracimy go nagle, z dnia na dzień, szok jest jeszcze większy.

Uświadomiłem to sobie, gdy kilka tygodni temu moja starsza córka przysłała mi zdjęcia widoku z okna swojej sypialni „przed" i „po". Zdjęcie „przed" przedstawiało stary dąb, który miał pewnie z trzysta lat. Rok temu powiedziałem jej, że podejrzewam, że drzewo odchodzi, bo na wierzchołku miało „jelenie rogi" – suche gałęzie pozbawione liści. Na zdjęciu „po" widać było przewrócone drzewo – spłaszczona bryła korzeniowa wyglądała jak ciemny księżyc o średnicy trzech metrów.

> Stare drzewa leżą jedne na drugich na polach, w ogrodach i lasach, powalone mocą natury prężącej muskuły w czasie burz i wichur

Wzdłuż drzewa biegnie bardzo stary rów – kiedyś czyszczono go regularnie, aby wody gruntowe swobodnie spływały. W ostatnich latach zaprzestano zabiegu i kanał zamulił się, przez co drzewo stało co roku zimą przez dwa-trzy miesiące w powiększającym się jeziorku, a woda spływała potem tygodniami.

Drzewa – zwłaszcza stare – nie znoszą zmian poziomu lustra wody, bo zaburza to ich równowagę, a długi brak powietrza w glebie prowadzi do gnicia drobniejszych korzeni. Zgnilizna rozprzestrzenia się z czasem na grubsze korzenie odpowiedzialne za kotwiczenie drzewa w glebie i w konsekwencji dochodzi do braku zasilania w substancje odżywcze i stagnacji, a następnie zachwiania stabilności.

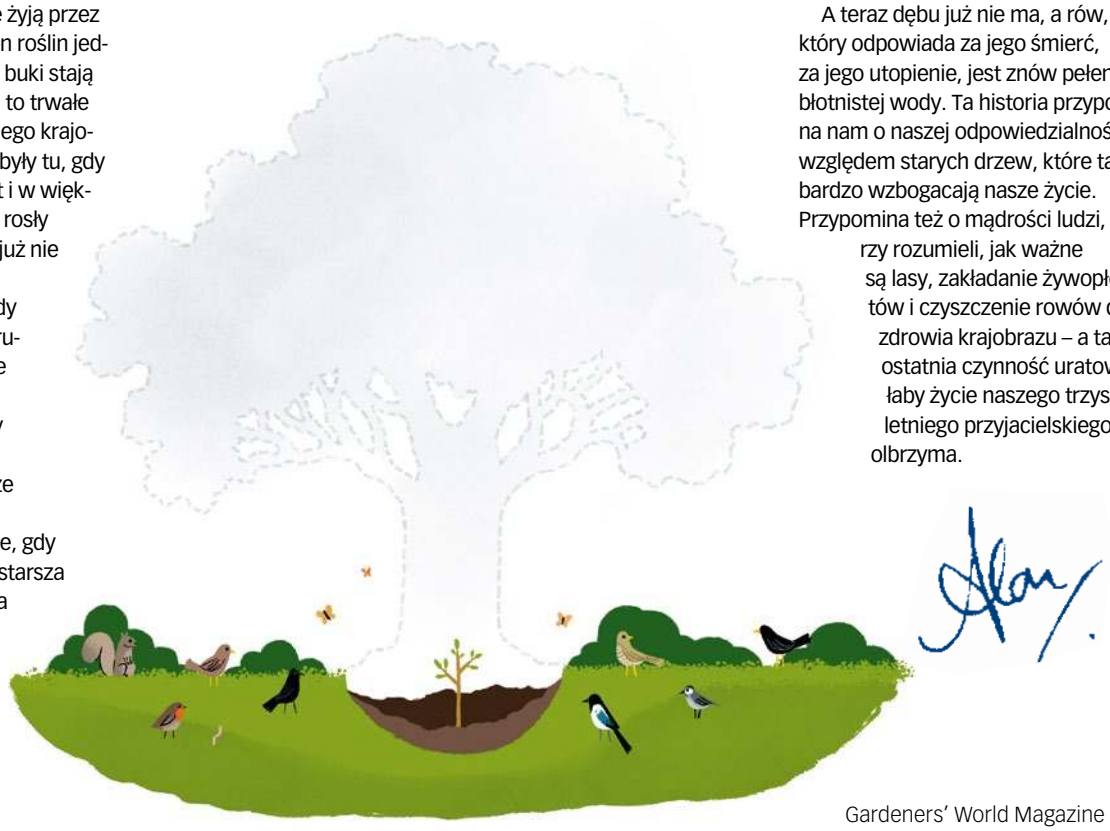
Córka słyszała, jak drzewo runęło. Powiedziała, że ten przerażający huk przypominał uderzenie pioruna albo zderzenie samochodów – tyle że bez szczęku metalu.

Każdy, kto kiedyś słyszał ten dźwięk, potwierdzi, że budzi grozę. To ostatni krzyk prastarej istoty w agonii, która kończy upadkiem swoje bujne życie.

Przez setki lat tamten dąb zapewniał wsparcie ponad dwustu osiemdziesięciu gatunkom owadów. W jego gałęziach wykluły się, a potem chroniły przed wiatrem i deszczem tysiące ptaków. Opadające jesienią liście wzbogacały glebę i dawały pożywienie istotom żyjącym pod ziemią, które z kolei wprowadzały do gleby humus, zapewniając drzewu składniki odżywcze.

Dęby mają w sobie rodzaj samowystarczalności, który jest korzystny nie tylko dla nich samych, ale też dla różnych form życia, które wiele im zawdzięczają.

A teraz dębu już nie ma, a rów, który odpowiada za jego śmierć, za jego utopienie, jest znów pełen błotnistej wody. Ta historia przypomina nam o naszej odpowiedzialności względem starych drzew, które tak bardzo wzbogacają nasze życie. Przypomina też o mądrości ludzi, którzy rozumieli, jak ważne są lasy, zakładanie żywopłotów i czyszczenie rowów dla zdrowia krajobrazu – a ta ostatnia czynność uratowałaby życie naszego trzystuletniego przyjacielskiego olbrzyma.

ZDJĘCIE: JASON INGRAM
ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN ILLUSTRATION

eprasa.pl 912b4c830e

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz,
Bożka Piotrowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

Gardeners' World UK
Head of Content – Kevin Smith
Commercial Director – Rachel Clare
Editor – Kay Maguire

Immediate Media Co Ltd
CEO – Sean Cornwell

Group Managing Director – Alex White

CFO/COO – Dan Constanda

Director, Supply Chain & Licensing – Alfie Lewis

Director International, Licensing & Top Gear Magazine, UK – Tim Hudson

Head of Licensing – Tom Shaw

Head of Partners, Brand Management & Ethical Compliance – Molly Hope-Seton

Head of Syndication – Richard Bentley

BBC Studios, UK Publishing
SVP, Global Licensing – Stephen Davies

Global Director Publishing – Mandy Thwaites

UK.Publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2026 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 3/2026

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

kwietniowe wydanie

w sprzedaży pod koniec marca

Najpiękniejsze orliki

Zioła w donicach: kompozycje i uprawa

Polecane sklepy ogrodnicze

Krotoszyn
Szkółka Bielawni Anna Bielawna
63-700 Krotoszyn, Ordonówny 1/lok. 6
66 471 28 30 • biuro@szkolkabielawni.pl
www.sklep.szkolkabielawni.pl

Płońsk
Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • info@eljan.eu
www.eljan.eu

Nowodworce
Davis & Kryjan-Gardens s.c.
Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Tuczempy
Centrum Ogrodnicze Piotrów
Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardener's World. Edycja Polska" oraz wydania specjalne.
Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B:
22 257 84 99 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl

eprasa.pl 912b4c8e0e7

Planta®

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama produktów
do wysiewu roślin!

Zapraszamy do oglądania serii filmów instruktażowych „z Plantą w ogrodzie".

Na kanale YouTube systematycznie umieszczamy nowe filmy, subskrybcja pozwoli Wam być na bieżąco!

Dowiedz się więcej o tym, jak przygotować rozsady.

Zeskanuj QR kod!

z Plantą w ogrodzie!

Planta sp. z o.o.
ul. Wyszyńskiego 16A, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl, www.planta.pl

eprasa.pl 912b4c830e

BOSCH

Technologia bliżej nas

Bosch Professional

STWORZONE DO PRACY W OGRODZIE

Gotowi by ruszyć w teren. Nadszedł czas, aby poszerzyć kolekcję elektronarzędzi 18V o wysokowydajne narzędzia do utrzymania zieleni.

Bosch Professional